АЛЬБОМ-КАТАЛОГ
УЖГОРОДСЬКОГО РАЙОНУ

ALBUM CATALOG OF
UZHHOROD DISTRICT

Ужгород | Uzhhorod • 2021

ЗМІСТ

ВСТУПНЕ СЛОВО

1. ПРИРОДНІ РЕСУРСИ 8

Ужгородський район 10
Ужанська долина 14
Українські Карпати 16
Верховинський вододільний хребет 17
Полонинсько-чорногірські Карпати 18
Гора Явірник 19
Полонина Рівна 20
Гора Кременець 21
Вулканічні Карпати 22
Маковиця 24
Синаторія 25
Анталовецька Поляна 26
Дорога, поляна та чаша Масарика 27
Ворочівське озеро 28
Ворочівські скелі 29
Ужоцький перевал 30
Вулканічний туф 32
Метеорит та печера «Княгиня» 33
Річка Уж 34
Ужанський національний природний парк . . . 36
Букові праліси 40
Дуб Чемпіон 42
Ботанічний резерват «Пасіки» 43
Гейзер Кострино 44
Блакитна Лагуна 45
Лумшорські водоспади 46
Водоспад «Соловей» 47
Водоспад «Буркач» 48
Водоспад «Давір» 48
Водоспад «Переступень» 49
Водоспад «Крутило» 49
Водоспад Воєводин 50
Водоспад Юнтур 50
Гора та Водоспад Плішка 51
Водоспад Сімони та Оріховські джерела 52
Костринські ями 53
Пороги Забрідь 54
Оріховське озеро 55
Джерело Ренати 56
Сирий потік 57
Джерела медведі, глечик, чайник 58
Лилики 60
Лавандова гора 61
ДП Ужгородський лісгосп 62

2. ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ РЕСУРСИ 64

Лемки 64
Археологія 71
Ужгородський замок 72
Середнянський замок 76
Невицький замок 78
Горянська ротонда 80
Церква Св. Михаїла d с. Ужок 82
Церква Св. Миколи Чудотворця 84
Церква святого Івана Предтечі 85
Церква Покрови Пресв. Богородиці 86
Церква Св. Василія Великого 88

Свято-Михайлівська церква. 89
Свято-Миколаївська церква. 90
Церква Святої Анни 92
Церква Святого Василя 93
Римо-католицький костел Святого Августина 94
Греко-католицька церква Св. Миколая 95
Православна церква св. Миколая 96
Церква синагога у Перечині. 97
Свято-Марії-Магдалинівський жіночий монастир. 98
Церква Святого Миколая с. Ярок 99
Церква Св. Петра і Павла 100
Церква св. Кирила і Мефодія 101
Римо-католицький костел 102
Церква Покрови Пресв. Богородиці 103
Церква Успіння Пр. Богородиці 104
Церква Святого Петра і Павла. 105
Костел с. Оноківці 106
Храм святого Івана Павла II 107
Реформатська церква в с. Галоч. 108
Церква у с. Палодь-Комарівці 109
Ужгородська греко-католицька богословська академія 110
Преображенська греко-католицька церква . . 111
Хрестовоздвиженський кафедральний греко-католицький собор 112
Реформатська церква 114
Костел святого Юрія. 116
Шелестівська Михайлівська церква 117
Палац Плотені 118
Руїни Радванської церкви. 120
Тунель 121
Хата-музей «Лемківська садиба» 122
Краєзнавчий музей «Крізь призму століть» . . 124
Школа-клуб в селі Гута 125
Лінія Арпада 126
Стричавський міст 128
Міст Сімерський 128
Підвісний міст у с. Кам'яниця 129
Оноківська ГЕС 130
Гребля с. Кам'яниця 131
Пам'ятник листоноші Ф. Фекеті 132
Закарпатська ОДА 134
Краєвий суд 135
Закарпатська обласна філармонія 136
Управління національного банку України в Закарпатській області 137
Фізичний факультет Ужгородського національного університету 138
Медичний факультет Ужгородського національного університету 139
Єврейська школа і громадський центр 140
Закарпатський обласний художній музей імені Й. Бокшая. 141
Музей народної архітектури та побуту. 142
Липова алея 143
Лінгвістична гімназія ім. Т. Г. Шевченка 144
Ужгородська спеціалізована школа I-III ступенів № 3. 145
Совине гніздо 146

3. ВИСТАВКА РЕМЕСЛ EXPOBRAND 148

CONTENT

FOREWORD 6

1. NATURAL RESOURCES 8

Uzhhorod District 10
The Uzhanska Valley 14
The Ukrainian Carpathians 16
The Vododil Verhovyna Range 17
The Polonyna-Chornohora Carpathians 18
Yavirnyk Mountain 19
Polonyna Rivna 20
Kremenets Mountain 21
The Volcanic Carpathians 22
The Makovytsia 24
The Synatoria 25
Antalovetska Poliana 26
Masaryk Road, Meadow and Bowl 27
Vorochevo Lake 28
Vorochevo Rocks 29
Uzhotskyi Pass 30
Volcanic Tuff 32
Meteorite and Cave «Kniahynia» 33
The Uzh River 34
Uzhanskyi National Nature Park 36
Beech Virgin Forests 40
Oak Champion 42
Botanical Reserve «Pasiky» 43
Geyser Kostryno 44
Blue Lagoon 45
Lumshory Waterfalls 46
Waterfall «Solovey» 47
Waterfall «Burkach» 48
Waterfall «Davir» 48
Waterfall «Perestupen» 49
Waterfall «Krutylo» 49
Voyevodyn Waterfall 50
Waterfall Yuntur 50
Mountain and Waterfall Plishka 51
Waterfall «Simona» 52
Kostryno Pits 53
Porohy Zabrid 54
Orikhovytsia Lake 55
Renata's source 56
Syryi Potik 57
Sources «Bears», «Jug» and «Teapot» 58
Lylyky 60
Lavender Mountain 61
State Enterprise «Uzhhorod Forestry» 62

2. HISTORICAL AND CULTURAL RESOURCES 64

The Lemkos 64
Archeology 71
Uzhhorod Castle 72
Serednie Castle 76
Nevytske Castle 78
The Horiany Rotunda 80
St. Michael's Church in the Village of Uzhok 82
Church of St. Nicholas the Wonderworker 84
Church of St. Ivan the Forerunner 85
Church of the Intercession of Holy Virgin 86
Church of St. Basil the Great 88
St. Michael's Church 89

St. Nicholas Church 90
St. Anne Church 92
St. Basil Church 93
St. Augustine's Roman Catholic Church 94
St. Nicholas Greek Catholic Church 95
St. Nicholas Orthodox Church 96
Church Sinagogue in Perechyn 97
St. Mary Magdalene Convent 98
St. Nicholas Church in the village of Yarok 99
St. Peter and St. Paul's Church 100
Church of St. Cyril and Methodius 101
Roman Catholic Church 102
Church of the Intercession of the Holly Virgin . . . 103
Church of the Assumption of the Blessed Virgin Mary 104
St. Peter and St. Paul's Church 105
Church in the village of Onokivtsi 106
Church of St. John Paul II 107
Reformed Church in the village of Haloch 108
Church in the village of Palad-Komarivtsi 109
Uzhhorod Greek Catholic Theological Academy . . . 110
Greek Catholic Church of the Transfiguration . . . 111
Uzhhorod Greek Catholic Cathedral of the Exaltation of the Holy Cross 112
Reformed Church 114
St. Yurii Church 116
St. Michael's Church in the village of Shelestiv . . 117
Palace of Ploteni 118
Ruins of the Radvanka Church 120
Tunnel 121
«Lemko manor» house-museum 122
Local History Museum «Through the Prism of the Centuries» 124
The school club in the village of Huta 125
Arpad Line 126
Strychavskyi Bridge 128
Simerskyi Bridge 128
Suspended Bridge in the village of Kamianytsia 129
Onokivtsi Hydroelectric Power Station 130
Dam in the village of Kamianytsia 131
Monument to postman Fedir Fekete 132
Zakarpattya Regional State Administration 134
Regional Court 135
Transcarpathian Regional Philharmonic 136
Department of the National Bank of Ukraine in Zakarpatska Oblast 137
Faculty of Physics of Uzhhorod National University 138
Medical faculty of Uzhhorod National University 139
Jewish school and Community Center 140
Transcarpathian Regional Art Museum named after J. Bokshay 141
Transcarpathian Museum of Folk Architecture and Life 142
Lime Tree Alley 143
Linguistic Gymnasium named after T. G. Shevchenko 144
Uzhhorod Specialized School of I-III degrees № 3 145
Owl's Nest 146

3. EXHIBITION OF CRAFTS EXPOBRAND 148

ВСТУПНЕ СЛОВО
Foreword

РАДІ ВІТАТИ ВАС НА УЖГОРОДЩИНІ!

Ужгородський район - це «Ворота в Європу», «Візитна картка України», адже має особливо унікальне геополітичне та географічне положення. Знаходячись в південно-західній частині нашого краю в передгірській зоні Карпат, межує зі Словаччиною, Польщею і Угорщиною та сусідує з двома районами області. В сучасних межах район молодий, його створено відповідно до постанови Верховної Ради України № 807-IX від 17 липня 2020 року. До його складу увійшли: Ужгородська, Чопська, Перечинська міські, Костринська, Ставненська, Дубриницько-Малоберезнянська, Тур'є-Реметівська, Баранинська, Великодобронська, Оноківська, Сюртівська, Холмківська сільські, Великоберезнянська, Середнянська селищні територіальні громади.

Тут у мирі та злагоді проживає 255,8 тисяч жителів представників різних національностей: українці, угорці, словаки, росіяни, поляки, роми тощо.

Природно-ресурсний потенціал регіону представлений родовищами піску, глини, каменю, термальних, мінеральних, прісних вод, природного газу, лісовими та земельними природними багатствами.

Район має широкі можливості для розвитку конкурентоспроможного промислового виробництва, агропромислового комплексу, туристично-рекреаційної сфери.

Чудові села Ужгородщини милують око неповторністю пам’яток старовини, замків, церковних храмів, історія яких сягає в сиву давнину. Прекрасні ландшафти околиць сіл з лісами, полями, лугами, річками і озерами межують з рівними рядами виноградників, садів, зернових та овочевих нив.

Щиро запрошуємо відвідати наш район – «перлину Закарпаття»!

We are glad to welcome you to Uzhhorod District!

Uzhhorod District is the «Gateway to Europe», the «Business Card of Ukraine», because it has a especially unique geopolitical and geographical position. Located in the southwestern part of our region in the foothills of the Carpathians, it borders Slovakia, Poland and Hungary and borders two districts of the Oblast. In modern borders, the district is young, it was created in accordance with the Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine № 807-IX of July 17, 2020.

It is composed of: Uzhhorod, Chop, Perechyn Cities, Kostryno, Stavne, Dubrynychi-Malyi Bereznyi, Turia-Remeta, Baranyntsi, Velyka Dobron, Onokivtsi, Siurte, Kholmok Villages, Velykyi Bereznyi and Serednie Township Territorial Communities.

255.8 thousand people of different nationalities live here in peace and harmony: Ukrainians, Hungarians, Slovaks, Russians, Poles, Roma, etc.

The natural resource potential of the district is represented by deposits of sand, clay, stone, thermal, mineral, fresh water, natural gas, forest and land natural resources.

The District has ample opportunities for the development of competitive industrial production, agro-industrial complex, tourism and recreation.

The wonderful villages of Uzhhorod District delight the eye with the uniqueness of ancient monuments, castles, churches, the history of which dates back to antiquity. The beautiful landscapes around the villages with forests, fields, meadows, rivers and lakes are bordered by equal rows of vineyards, orchards, grain and vegetable fields.

We sincerely invite you to visit our district – the «pearl of Transcarpathia»!

Голова Ужгородської районної ради ***Юрій Фрінцко***

Голови територіальних громад –
Марія Коваль-Мазюта, Тетяна Вачіля, Юрій Марусяк

Head of the Uzhhorod District Council - ***Yuriy Frintsko***

Heads of territorial communities -
Maria Koval-Maziuta, Tetiana Vachilia, Yuriy Marusiak

1 ПРИРОДНІ РЕСУРСИ

Natural resources

ЗАКАРПАТТЯ

Земля, наближена до неба

Закарпатська область розташована на крайньому південному заході України на південно-західних схилах і передгір'ях Українських Карпат. Майже дві третини території області займають Карпатські гори, решту – Притисянська низовина. На території області знаходиться найвища вершина Українських Карпат та України – г. Говерла (2061 м).

На північному заході, заході і півдні область межує із чотирма країнами. Польщею, Словаччиною, Угорщиною та Румунією, а на північному і південному сході з Львівською та Івано-Франківською областями, являючись таким чином своєрідним вікном країни у Європу.

Площа – 12,8 тис. км^2.

Zakarpatska Oblast is situated in the extreme southwest of Ukraine on the south-western slopes and foothills of the Ukrainian Carpathians. Almost two-thirds of the region's territory is occupied by the Carpathian Mountains, the rest by the Prytysianska Lowland. On the territory of the region, there is the highest peak of the Ukrainian Carpathians and Ukraine – mountain Hoverla (2061 m).

To the north-west, west and south the region borders four countries – Poland, Slovakia, Hungary and Romania, and to the north and south-east it borders Lviv and Ivano-Frankivsk Oblastss, thus being a kind of a window of the country to Europe.

The area is 12,800 square metres.

Населення – понад 1250 тис. чоловік.

Близько 80 % території краю займають гори, що простягаються з північного заходу на південний схід. Це система хребтів та гірських масивів.

Закарпаття від інших регіонів відділяють п'ять перевалів (Яблуницький, Вишківський, Ужоцький, Верецький та Воловецький) з висотою від 931 до 1014 метрів над рівнем моря.

На території області протікає 9429 річок і потоків. Найдовша річка – Тиса, ліва притока Дунаю. Її протяжність у межах області 240 км. Найбільші притоки – Боржава, Ріка, Теребля, Тересва. Наступні за величиною річки Латориця і Уж, які впадають у річки Бодрог і Лаборець. В області 137 природних озер, в основному льодовикового та загатного походження, найбільше з них – Синевир.

На території Закарпатської області поблизу села Ділове Рахівського району розташований географічний центр Європи.

The population is over 1,250,000.

About 80% of the territory of the region is occupied by mountains, stretching from northwest to southeast. This is a system of massif and mountain ranges.

Transcarpathia is separated from other regions by five passes (Yablunytsky, Vyshkivsky, Uzhotsky, Veretsky and Volovetsky) with an altitude of 931 to 1014 meters above sea level.

There are 9,429 rivers and streams in the region. The longest river is the Tisza, a left tributary of the Danube. Its length within the region is 240 km. The largest tributaries are the Borzhava, the Rika, the Tereblya, the Terezva. The next largest rivers are Latoritsa and the Uzh, which flow into thhe Bodrog and the Labourers. There are 137 natural lakes in the region, mostly of glacial and covered origin, the largest of which is Synevyr.

The geographical centre of Europe is located in the Zakarpatska Oblast near the village of Dilove, Rakhiv district.

УЖГОРОДСЬКИЙ РАЙОН
Uzhhorod District

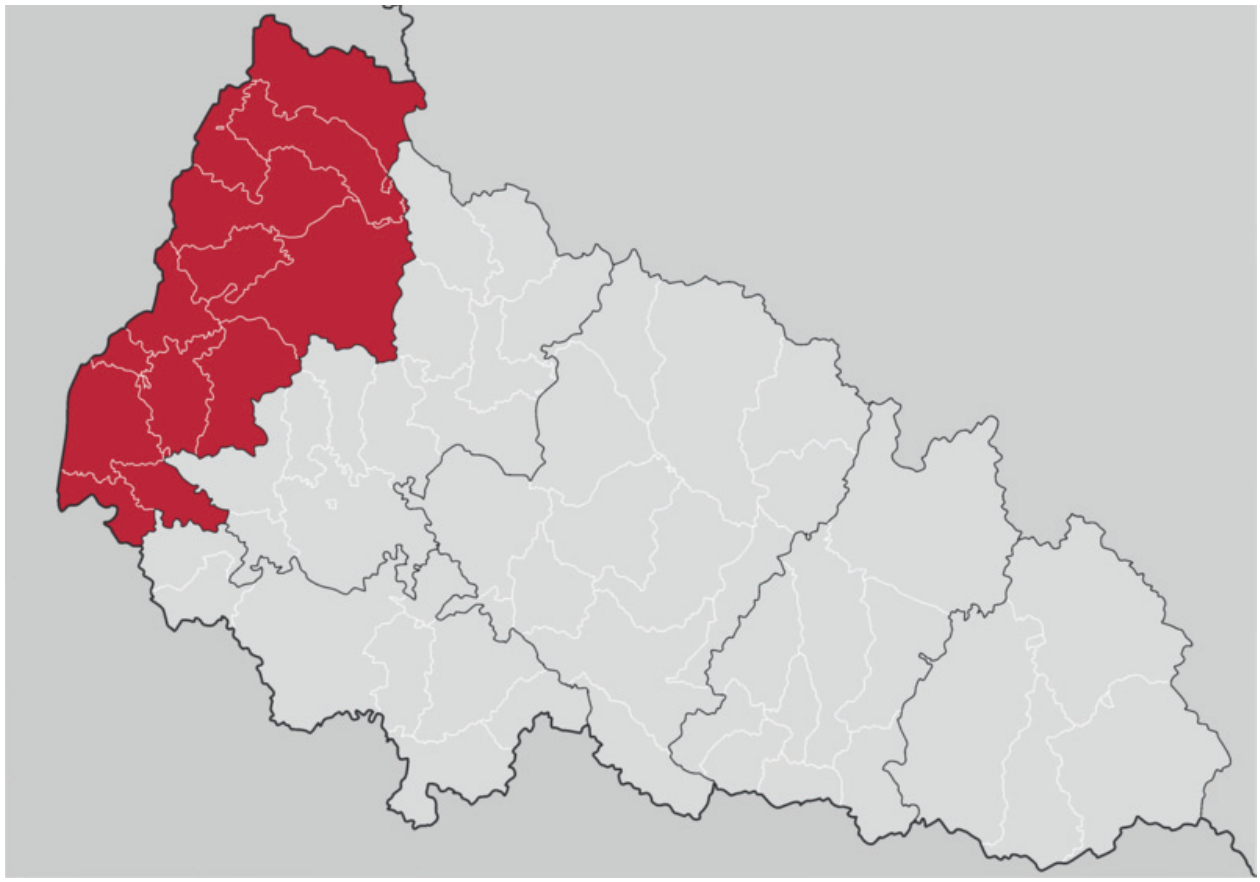

Ужгородський район – район Закарпатської області в Україні, утворений 2020 року. Адміністративний центр – місто Ужгород.

Район створено відповідно до постанови Верховної Ради України № 807-IX від 17 липня 2020 року. До його складу увійшли: Ужгородська, Чопська, Перечинська міські, Костринська, Ставненська, Дубриницько-Малоберезнянська, Тур'є-Реметівська, Баранинська, Великодобронська, Оноківська, Сюртівська, Холмківська сільські, Великоберезнянська, Середнянська селищні територіальні громади.

Раніше територія району входила до складу Ужгородського (1946-2020), Перечинського, Великоберезнянського, Мукачівського районів, ліквідованих тією ж постановою.

Uzhhorod District is a district of Zakarpatska Oblast in Ukraine formed in 2020. The administrative centre is the city of Uzhhorod.

The district was created according to the Resolution of the Verkhovna Rada of Ukraine No 807-IX of July 17, 2020. It includes: Uzhhorod, Chop, Perechyn city, Kostryno, Stavne, Dubrynychi-Malyy Bereznyy, Turia-Remeta, Baranyntsi, Velyka Dobron, Onokivtsi, Surte, Holmok village, Velikyy Bereznyy, Seredne township territorial communities.

Previously, the territory of the district was a part of Uzhhorod (1946-2020), Perechyn, Velykyy Bereznyi and Mukachevo districts, which were abolished by the same Resolution.

Ужгородський район географічно майже повністю розташований в Ужанській долині.

На теренах Закарпатської області України Ужгородський район займає південно-західну частину нашої країни. Район межує з півдня і заходу з Угорщиною і Словаччиною, з півночі – з Польщею. Через район протікають три річки – Тиса, Латориця, Уж, які приймають води десятка безіменних потічків і малих річок.

Щодо природно-географічних умов, то Ужгородський район займає передгір'я Вододільного Верховинського та Полонинського хребтів і останніх південних відрогів Карпат, так званого Вігорлато-Гутинського вулканічного хребта, який переходить у Потиську рівнину.

Як свідчать археологічні пам'ятки, відкриті за останню чверть століття, Ужгородський район у давнину був густо заселений, починаючи з давнього кам'яного віку і закінчуючи Середньовіччям.

На території Ужгородського району, власне, в Ужанській долині були виявлені пам'ятки давньокам'яного віку (200-11 тисяч років тому). В ті далекі часи місця первісних поселень (стоянок) розташовувалися на останніх південних відрогах Карпат. Кам'яний вік на теренах району поки що слабо вивчений. В 70-80-х роках XX ст. на території району були виявлені пам'ятки мезоліту (середнього кам'яного віку), що датуються XI-VII тисячоліттям до н.е. В добу неоліту виникають довготривалі поселення в рівнинній місцевості краю.

Подальший розвиток життя тогочасних мешканців нинішнього Ужгородського району проходив у мідному віці (3600-2000/1900 рр. до н.е.).

У другій половині XX ст. було виявлено також поселення бронзового віку, які належать до доби середнього і пізнього бронзового віку (XVI – IX ст. до н.е.). Залізний вік в Ужгородському районі, настав в VIII-VII ст. до н.е., а найвищого розвитку досяг у V-I ст. до н.е. Цей період представлений поселеннями, городищами, могильниками. На території району також виявлено культурні пам'ятки як раннього залізного віку (VI-IV ст. до н.е.) так і пізнього залізного віку (або латен, V-I ст. до н.е.). Найвищого розвитку латенська культура в Закарпатті досягла в II-I ст. до н.е., коли залізо широко і надійно ввійшло в усі сфери економічного життя населення.

Uzhhorod District is geographically almost entirely located in the Uzhanska Valley.

In Zakarpatska Oblast of Ukraine Uzhhorod District occupies the south-western part of our country. The district borders Hungary and Slovakia to the south and west, and Poland to the north. Three rivers flow through the district the Tisza, the Latoritsa, the Uzh, which receive waters of dozens of nameless streams and small rivers.

In terms of natural and geographical conditions, Uzhhorod District occupies the foothills of The Vododil-Verkhovyna and the Polonyna mountain ranges and the last southern spurs of the Carpathians, the so-called Vikhorlat-Hutynskyi volcanic ridge, which turns into the Potyska Plain.

According to archeological monuments discovered during the last quarter of a century, Uzhhorod District was densely populated in ancient times, from the ancient Stone Age to the Middle Ages.

On the territory of Uzhhorod District, in the Uzhansky Valley itself, monuments of the ancient Stone Age (200-11 thousand years ago) were found. In those ancient times, the places of primitive settlements (camps) were located on the last southern spurs of the Carpathians. The Stone Age is still poorly studied in the area. The monuments of the Mesolithic period (the Middle Stone Age), dating back to the XII-VII millennium BC, were found in the '70-the '80s of the XXth century. During the Neolithic period, long-term settlements appeared in the plain area of the region.

Further development of life of the inhabitants of the present Uzhhorod District took place in the Copper Age (3600-2000 / 1900 B.C.).

In the second hal of the XX century, Bronze Age settlements belonging to the Middle and Late Bronze Age (XVI – IX century B.C.) were also discovered. The Iron Age in Uzhhorod district dates back to the VIII-VII centuries B.C. and reached its peak in the V-I century B.C. This period is represented by the settlements, towns and burial grounds. Cultural monuments of both the Early Iron Age (VI-IV cc. B.C.) and Late Iron Age (or Laten, V-I cc. B.C.) are also found in the area. The highest development of Latin culture in Transcarpathia reached in the II-I centuries B.C. when iron was widely and reliably entered into all spheres of economic life.

В першій половині І тисячоліття внаслідок завоювань Римської імперії в Карпатській улоговині населення краю, в тому числі й Ужгородського району, опинилося в безпосередній близькості від її кордонів. Вплив римської провінційної культури, поява сарматів, вандалів, піднесення даків сприяли виникненню на території Закарпаття нової культури – карпатських курганів (II-IV ст.). Наприкінці II – на початку III ст. в місцеве етнічне середовище вторгаються племена носіїв пшеворської культури, що проживали на території нинішньої південної Польщі.

Сьогодні на теренах району відомо більше десяти поселень першої половини І тисячоліття.

В середині І тисячоліття у «велике переселення народів» включаються давні слов'яни, які жили між Дніпром і Віслою. Просуванню слов'ян на Балкани та Карпатську улоговину, що відбувалося до V ст., немалою мірою сприяло гуннське, готське та аварське вторгнення в Центральну Європу.

На території Ужгородського району були виявлені найраніші пам'ятки давніх слов'ян (поселення і могильники), що датуються VI ст. Слов'янські поселення другого етапу – VII-IX ст., на теренах району кількісно збільшуються.

In the first half of the first millennium, as a result of the conquests of the Roman Empire in the Carpathian Basin, the population of the region, including the Uzhhorod district, was in close proximity to its borders. The influence of Roman provincial culture, the emergence of Sarmatians, Vandals, the rise of the Dacians contributed to the emergence of a new culture in Transcarpathia – the Carpathian mounds (II-IV centuries). At the end of the 2nd and the beginning of the 3rd centuries, the tribes of the Przeworsk culture, who lived on the territory of present-day southern Poland, invaded the local ethnic environment.

Today, more than ten settlements from the first half of the first millennium are known in the area.

In the middle of the first millennium, the ancient Slavs, who lived between the Dnipro and the Vistula, were included in the 'Great Migration of Peoples. The advance of the Slavs into the Balkans and the Carpathian Basin, which took place before the 5th century, was greatly facilitated by the Guni, Gothic, and Avar invasions of Central Europe.

The earliest monuments of the ancient Slavs (settlements and burial grounds), dating back to the 6th century, were found on the territory of the Uzhhorod District. The Slavic settlements of the second stage – 7-9 centuries, in the area are increasing in number.

У 896 році в Карпатську улоговину вторгаються угорські (мадярські) племена, головна частина яких проходить через Верецький перевал і осідає в степовій зоні Тисо-Дунайської котловини. Консолідація мадярських племен стала основою для утворення Угорської ранньофеодальної держави. Починаючи з XI-XII ст., мадяри поступово заселяють Притисянську рівнину. В XII-XIV ст. на теренах сучасного Ужгородського району виникає ряд мадярських сіл.

З початку XIV ст. і до кінця XVII ст. регіон належав італійській родині Другетів, які й розпочали заселяти слабозаселені гірські місцевості Ужанської долини.

Внаслідок війн та революцій Ужгородський район перебував у складі Австро-Угорської монархії та Чехословаччини.

Наприкінці жовтня 1944 року війська 4-го Українського фронту з боями ввійшли в Закарпаття. За змовою між Чехословацькою Республікою і СРСР від 29 червня 1945 року Закарпатська Україна (так тоді називався край) – невід'ємна частина Радянської України, а з 1991 року – незалежної України.

Ужгородський район утворений 25 січня 1946 року.

In 896, Hungarian (Magyars) tribes invaded the Carpathian Basin, the main part of which passed through the Veretskyi Pass and settled in the steppe zone of the Tisza-Danube Basin. Consolidation of the Hungarian tribes became the basis for the formation of the Hungarian early feudal state. Beginning with the 11-12 centuries the Magyars gradually inhabited the Prytysyanska plain. Several Hungarian villages emerge on the territory of the present Uzhhorod district in the 12th-14th centuries.

From the beginning of the 14th century until the end of the 17th century, the region belonged to the Italian Drugeti family, which began to inhabit sparsely populated mountainous areas of the Uzhanska Valley.

As a result of wars and revolutions, the Uzhhorod District was part of the Austro-Hungarian monarchy and Czechoslovakia.

At the end of October, 1944 troops of the 4th Ukrainian Front entered Transcarpathia. According to the agreement between Czechoslovakia and the USSR from June 29, 1945, the Transcarpathian Ukraine (as the region was then called) was an integral part of Soviet Ukraine and since 1991 an independent Ukraine.

The Uzhhorod District was formed on 25 January 1946.

УЖАНСЬКА ДОЛИНА
The Uzhanska Valley

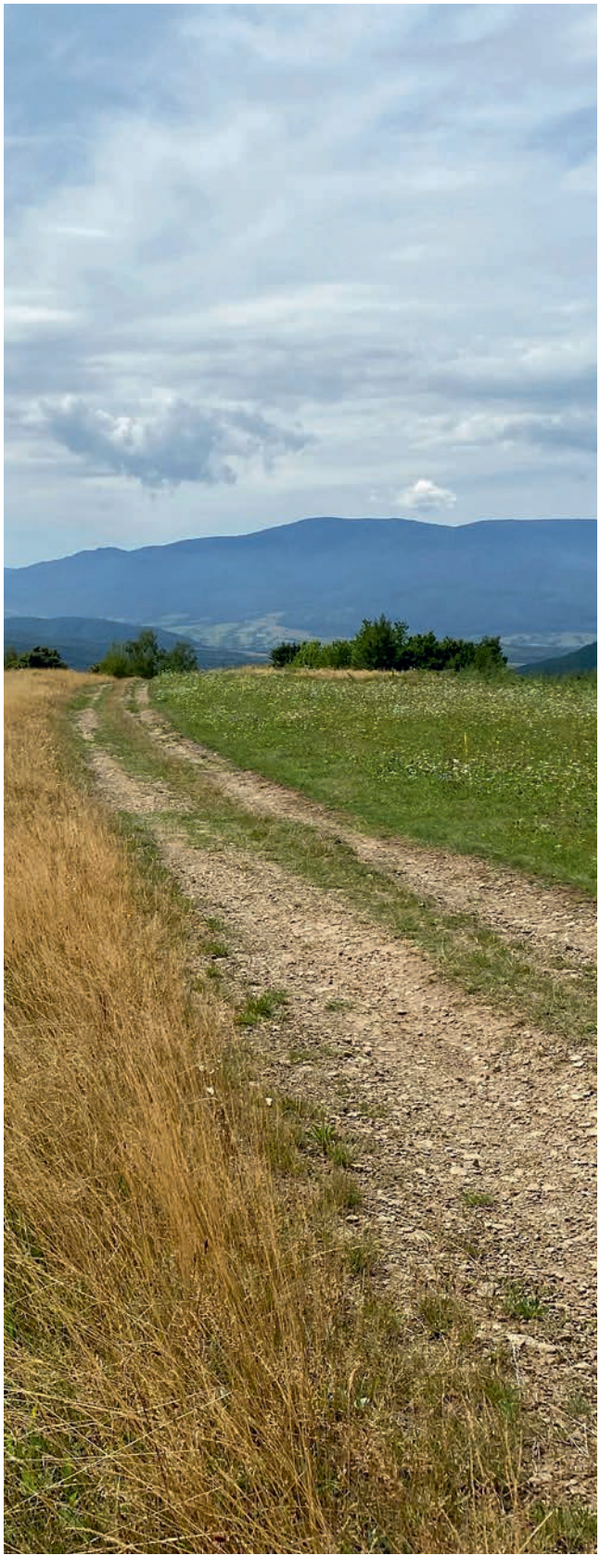

Ужанська долина простягається від легендарного Ужоцького перевалу до Ужгорода. Це одна з наймальовничіших та найбільш атмосферних місцин на Закарпатті. Тут увагу привертають прадавні колоритні села, мінеральні джерела з корисною водою, архітектурні та інженерні пам'ятки, унікальні природні багатства та неймовірні гірські панорами.

Ужанська долина межує з Львівщиною, Польщею та Словаччиною. Через водороздільний хребет до неї ведуть важливі транспортні перевали: Ужоцький, Семенівський, Пшеленч-Бескид.

Туристичною перлиною долини є Ужанська верховина. Тут на туристів чекає Ужанський національний природній парк площею понад 39 тис. га, який входить до складу першого у світі міжнародного триствороннього біосферного резервату «Східні Карпати». На схилах Ужанської верховини живописно красуються унікальні прадавні церкви, серед яких – Ужоцька дерев'яна церква свято- го Михайла 1745 року, що входить до світової спадщини ЮНЕСКО.

Серед атракцій краю також Ужоцький перевал зі своїм найстрімкішим підйомом в Україні.

Вищу точку Ужанської долини почали заселяти ще у 15 столітті. Сьогодні тут нараховується 20 поселень з кількістю населення понад 14 тисяч чоловік. У минулому в регіоні займалися гірським сільським господарюванням, садівництвом та тваринництвом, особливо вівчарством. Це стало основою розвитку приватних ферм після ліквідації колгоспів.

Ужанська долина є цікава і в етнографічному аспекті. Вона розміщена у Західному регіоні України, де проживає етнографічна група лемків.

Регіон де проживають лемки відрізняється своїми дерев'яними архітектурними пам'ятками. У поселеннях Ужок, Сіль, Кострино, Сухий є дерев'яні церкви, що збереглися ще з 17-18 століття – зразки бойківської школи дерев'яної монументальної архітектури, а також церква в селі Домашино XVIII століття, яка належить до великої групи Закарпатських дерев'яних храмів з елементами бароко.

The Uzhanska Valley stretches from the legendary Uzhotskyi Pass to Uzhhorod.

It is one of the most picturesque and atmospheric areas in Transcarpathia. It attracts attention with its ancient picturesque villages, mineral springs with healthy water, architectural and engineering sights, unique natural treasures and incredible mountain panoramas.

The Uzhanska valley borders Lviv, Poland and Slovakia. Important transport passes lead to it through the Vododil Range: Uzhotskyi, Semenivskyi, Pshelench-Beskid.

The tourist pearl of the valley is Uzhanska Highland. The Uzhanskyi National Nature Park, covering over 39,000 hectares, is part of the world's first international tripartite biosphere reserve «Eastern Carpathians». On the slopes of Uzhanska peak, there are beautiful unique ancient churches, including the Uzhotska wooden hurch of St.

Michael of 1745, a UNESCO World Heritage Site.

Among the attractions of the region is also Uzhotskyi Pass with its fastest rise in Ukraine

The highest point of the Uzhanska Valley began to be inhabited in the 15th century. Today there are 20 settlements with over 14,000 inhabitants. In the past, the region was engaged in mountain farming, horticulture and animal husbandry, especially sheep breeding. This became the basis for the development of private farms after liquidation of collective farms.

The Uzhanska Valley is also interesting from an ethnographic perspective. It is located in the Western region of Ukraine, where the ethnographic group of the Lemkos lives.

The region where the Lemkos live is distinguished by its wooden architectural monuments. In the villages of Uzhok, Sil, Kostryno, Suhyi there are wooden churches that have survived since the 17th-18th centuries – examples of the Boyko school of wooden monumental architecture, and a church in the village of Domashyno of the 10th century, that belongs to a large group of Transcarpathian wooden churches with baroque elements.

УКРАЇНСЬКІ КАРПАТИ
The Ukrainian Carpathians

Карпати – гірська система, розташована у східній частині Центральної Європи, на території України, Угорщини, Чехії, Польщі, Словаччини, Румунії, Сербії та Австрії. Простягаються від околиць Братислави до Залізних Воріт на 1500 км, утворюючи опуклу дугу, що замикає собою Середньодунайську рівнину.

Українські Карпати – частина гірської системи Східних Карпат (які поділяються на Зовнішні Східні Карпати та Внутрішні Східні Карпати) на Заході України. Їхня довжина від верхів'їв річки Сян до витоків річки Сучава становить 280 км, а ширина – понад 110 км. Пролягають територією Закарпатської, Львівської, Івано-Франківської та Чернівецької областей.

The Carpathian are a mountain system located in the eastern part of Central Europe, in Ukraine, Hungary, the Czech Republic, Poland, Slovakia, Romania, Serbia and Austria. It stretches from the outskirts of Bratislava to the Iron Gates for 1,500 km, forming a convex arc, tracing the Middle Danube Plain.

The Ukrainian Carpathians are part of the Eastern Carpathian Mountains system (which are divided into the Outer Eastern Carpathians and the Inner Eastern Carpathians) in western Ukraine. Their length from the headwaters of the Sian River to the source of Suceava River is 280 km, and they are more than 110 km wide. They pass through the Zakarpatska, Lviv, Ivano-Frankivsk and Chernivtsi Oblasts.

ВЕРХОВИНСЬКИЙ ВОДОДІЛЬНИЙ ХРЕБЕТ

The Vododil Verhovyna Range

Верховинський Вододільний хребет (Вододільний хребет) – гірський хребет в Українських Карпатах, на межі Закарпатської і Львівської та (частково) Івано-Франківської областей.

Простягається від витоків річок Уж і Сян до верхів'я річки Ріки (від Ужоцького до То- рунського перевалу). Найвища гора Пікуй (1405 м).

По вершинній лінії Верховинського Вододільного хребта проходить головний Карпатський вододіл, звідки беруть початок річки Карпат – Латориця, Стрий, Ріка та інші, а також кілька зручних перевалів, зокрема Ужоцький перевал, Верецький перевал, а також пішохідний перевал Руська Путь.

Район пішохідного і гірськолижного туризму.

The Verkhovyna Vododil Range (Vododil Range) is a mountain range in the Ukrainian Carpathians, on the border of the Zakarpatska and Lviv and (partly) Ivano-Frankivsk Oblasts.

It stretches from the sources of the rivers Uzh and Sian to the headwaters of the river Rika (from Uzhotskyi to Torun Pass). The highest mountain is Pikuy (1405 m).

The main Carpathian watershed runs along the top line of the Verkhovyna Vododil Range, where the Car-pathian rivers Latoritsa, Stryj, Rika and others originate as well as several convenient passes, including Uzhotskyi Pass, Veretskyi Pass, and the pedestrian pass Ruska Put.

Area of hiking and skiing.

ПОЛОНИНСЬКО-ЧОРНОГІРСЬКІ КАРПАТИ
The Polonyna-Chornohora Carpathians

Полонинський хребет (інша назва Полонинські Бескиди) – гірський масив (система хребтів) у внутрішній смузі Українських Карпат, у межах Закарпатської області і простягається на 150 км між річками Уж та Тересва.

Переважні висоти 1400-1500 м, найвища – г. Стій (1681 м).

Долинами річок (Уж, Латориця, Віча, Теребля, Тересва) розчленований на окремі масиви (хребти) – Полонина Руна, Лаутанська Голиця, Гостра Гора, Боржава, Красна.

Між горами масиву беруть початок річки: Тур'я, Люта, Боржава, Мала і Велика Уголька, Лужанка та інші.

Частини території хребта лежать у межах заповідних територій – Ужанський національний природний парк, Національний природний парк «Синевир», Угольсько-Широколужанський заповідний масив (частина Карпатського біосферного заповідника). Біля Гострої Гори розміщується Тур'є-Полянський зоологічний заповідник.

В Угольсько-Широколужанському заповідному масиві розміщуються біля 30 печер.

The Polonyna Range (also called Polonyna Beskids) is a mountain range (range system) in the inner strip of the Ukrainian Carpathians, within Zakarpatska Oblast and stretches for150 km between the Uzh and the Terezva rivers.

The predominant heights are 1400-1500 m, the highest is mountain Stoy (1681 m).

Through the valleys of the rivers (Uzh, Latoritsa, Vicha, Tereblya, Terezva) there is divided into separate massifs (ranges) – Polonyna Runa, Lautanska Golytsia, Hostra Mountain, Borzhava, Krasna.

The rivers Turia, Liuta, Borzhava, Mala I Velyka Uholka, Luzhanka and others originate between the mountains of the massif.

Parts of the range lie within the protected areas – Uzhanskyi National Nature Park, Synevyr National Nature Park, Uhol-Shyrokoluzhanskyi protected area (part of the Carpathian Biosphere Reserve). The Turia-Poliana Zoological Reserve is located near Hostra Mountain.

There are about 30 caves in the Uhol-Shyrokoluzhanskyi protected area.

ГОРА ЯВІРНИК
Yavirnyk Mountain

Явірни́к або Яворни́к (чеськ. Javornyk, угор. Javornik) – вершина в Українських Карпатах, у масиві Полонинський Бескид. Розташована в межах Ужгородського району Закарпатської області, на схід від смт Великий Березний.

Висота 1017 м. Має видовжену форму завдовжки близько 10 км. Площа території – 100 га. Розташована на межі охоронної зони Ужанського Національного природного парку.

Гора «Явірник» – пам'ятка природи загальнодержавного значення. Тип пам'ятки – ботанічна. Дослідні ділянки букового пралісу гори Явірник закладені ще в 1925 році визначним Чехословацьким ботаніком Алоїзом Златніком (чеськ. Alois Zlatník).

Незважаючи на незначну висоту хребта, його вершина заростає високогірними травами. Схили гори Явірник на висотах вище 600-800 м над р.м. вкриті буковим пралісом, у якому дерева сягають висоти 40-45 м.

Yavirnyk or Yavornyk (Czech: Javornyk, Hungarian: Yavornik) is a peak in the Poliana Beskid massif in the Ukrainian Carpathians. It is located in the Uzh-horod district of Zakarpatska Oblast, to the east of Velykyi Bereznyi village.

It is 1,017 metres high. It has an elongated shape about 10 km long The area is 100 hectares. It is located on the border of the protection zone of the Uzhanskyi National Nature Park.

Javirnik Mountain is a natural monument of national importance. The type of monument is botanical. Research areas of beech virgin forest of Mount Javirnik were founded in 1925 by the prominent Czechoslovak botanist Alois Zlatnik.

Despite the insignificant height of the range, its top is overgrown with alpine grasses. At an altitude of 600-800 m above sea level the slopes of Mountain Yavirnyk are covered with beech virgin forest, in which trees reach a height of 40-45

ПОЛОНИНА РІВНА
Polonyna Rivna

Полонина Рівна – гірський масив в Українських Карпатах, у межах Ужгородського району Закарпатської області. Масив розташований у західній частині Полонинського хребта, між верхів'ями річок Люта, Шипіт, Турица, Прелучний та Воєводин.

Полонина Рівна – це широкий хребет, вкритий полонинами та переважно буковими лісами (на схилах). Найвища гора Полонина Руна (1479 м). Також вирізняються гори Менчул (1295 м) та Руна-Плай (1227 м).

На Полонині Рівній розташовані: орнітологічний заказник «Соколові Скелі» та гідрологічна пам'ятка природи «Льодовикове озеро Велике Тростя», на південно-східних схилах – Тур'є-Полянський заказник і водоспад Воєводин, на північно-західних – Лумшорські водоспади.

Polonyna Rivna is a mountain range in the Ukrainian Carpathians, within the Uzhhorod District of Zakarpatska Oblast. The massif is located in the western part of the Polonyna Range, between the head-waters of the rivers Liuta, Shypit, Turytsa, Preluchnyi and Voyevodyn.

Polonyna Rivna is a wide range covered with poloninas and predominantly beech forests (on the slopes). The highest mountain is Polonyna Runa (1,479 m). Also notable are Mountain Menchul (1,295 m) and Runa Ply (1,227 m).

There are ornitho-logical reserve «Sokolovi Rocks» and hydrological natural monument «Glacial Lake Velyke Trostia», on the south-eastern slopes – Turia-Poliana Reserve and Voyevodyn Waterfall, on the north-western – Lumshory Waterfalls.

ГОРА КРЕМЕНЕЦЬ
Kremenets Mountain

На Закарпатті в межах Ужанської долини знаходиться унікальне місце, яке розташовано на кордоні трьох держав. На території Ужгородського району Закарпатської області розташований Ужанський національний природний парк, у межах якого «зустрічаються» три держави – Україна, Польща та Словаччина.

Саме на вершині г. Кременець перетинаються державні кордони трьох країн.

Кременець, також Кремінець – гора в Карпатах, одна з найвищих вершин Буківських Верхів. Розташована в північно-західній частині Закарпатської області, на пів-нічний захід від села Стужиці.

Висота гори 1221 м (за іншими даними – 1216 м). Південно-східні схили гори лежать на території України, північні схили – на території Польщі, південно-західні – у Словаччині. Тут же межують національні природні парки цих держав. Окрім того, Ужанський національний природний парк є складовою частиною першого у світі тристороннього українсько-польсько-словацького між- народного біосферного резервату «Східні Карпати», який включено до Світової мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО.

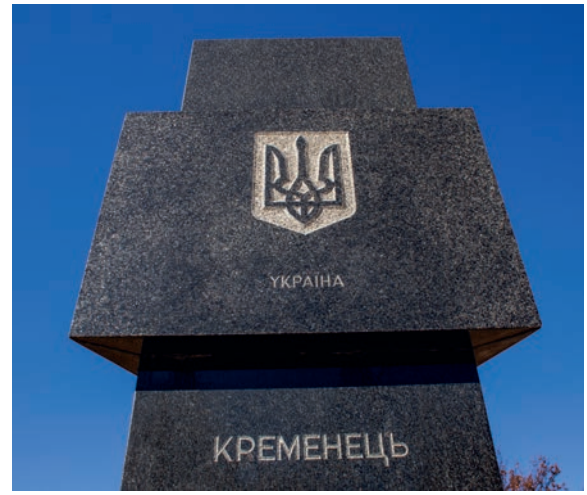

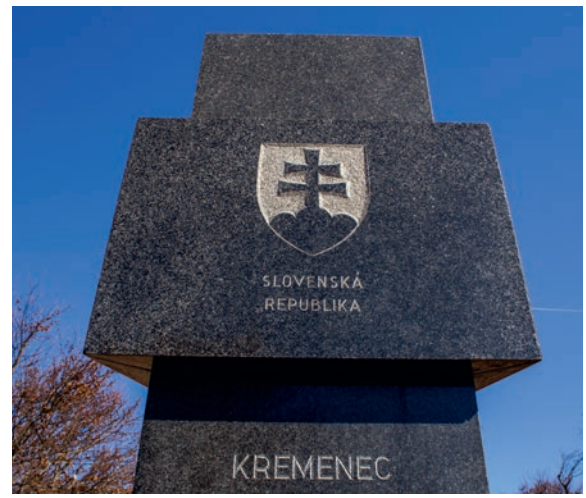

In Transcarpathia, within the Uzhanska Valley, there is a unique place that is situated on the border of three states. On the ter- ritory of Uzhhorod district of Zakarpatska Oblast, there is Uzhanskyi National Nature Park, within which three states «meet» - Ukraine, Poland and Slovakia.

It is at the top of Kremenets that the state borders of the three countries cross.

Kremenets, also Kreminets - a mountain in the Carpathians, one of the highest peaks of Bukivski Verkhy. It is located in the northwestern part of Zakarpatska Oblast, northwest of the village of Stuzhytsia.

The height of the mountain is 1221 m (according to other data - 1216 m).

The south-eastern slopes of the mountain lie in Ukraine, the northern slopes in Poland and the south-western slopes in Slovakia. The national nature parks of these countries also border here. In addition, the Uzhanskyi National Nature Park is part of the world's first trilateral Ukrainian-Polish-Slovak International Biosphere Reserve «Eastern Carpathians», which is included in the UNESCO World Network of Biosphere Reserves.

ВУЛКАНІЧНІ КАРПАТИ
The Volcanic Carpathians

Вулканічні Карпати – це один з наймальовничіших південних хребтів у системі внутрішніх Карпат (на сході Закарпатської області). Він складається з вулканічних порід, головним чином андезитів, базальтів та їхніх туфів.

Українська частина Вулканічних Карпат – Вигорлат-Гутинська вулканічна гряда. Її довжина понад 200 км, а ширина до 20 км. Довжина в межах України 125 кілометрів, ширина 10-20 кілометрів. Середня висота 900 метрів. Найвища гора Бужора (1081 м). Розділена руслами рік, вона тягнеться від м. Ужгорода до м. Хуста в Закарпатській області.

На схилах хребта добре збереглися первинні поверхні вулканічної акумуляції. Серед них виділяються плоскі горизонтальні поверхні лавових плато, значні й дрібні масиви згаслих вулканів. По всій території хребта на поверхні часто трапляються вулканічні бомби.

На схилах хребта розташоване Ворочівське озеро вулканічного походження.

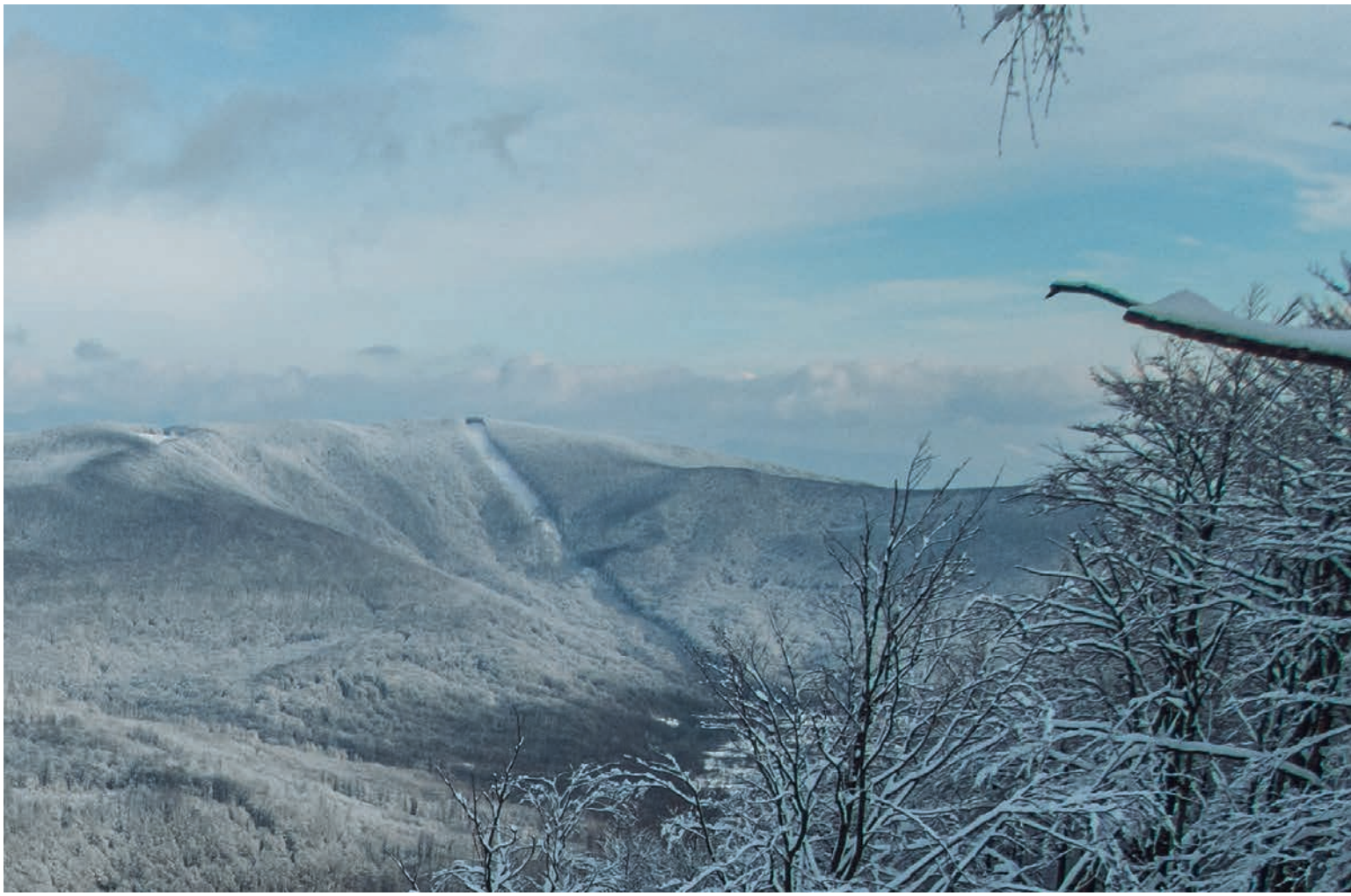

The Volcanic Carpathians is one of the most picturesque southern ranges in the inland Carpathian system (in the east of Zakarpatska Oblast). It consists of volcanic rocks, mainly andesites, basalts and their tuffs.

The Ukrainian part of the Volcanic Carpathians is the Vygorlat-Hutyn Volcanic Ridge. It is over 200 km long and up to 20 km wide. The length within Ukraine is 125 km, the width is 10-20 km. The height is 900 me-ters. The highest mountain is Buzhora (1081 m). Divided by riverbeds, it stretches from Uzhhorod to Khust in Zakarpatska Oblast.

The primary surfaces of the volcanic accumulation are well preserved on the slopes of the ridge Among them are flat horizontal surfaces of lava plateaus, large and small massifs of extinct volcanoes. Volcanic bombs often occur on the surface throughout the ridge.

Vorochiv Lake of volcanic origin is located on the slopes of the ridge

МАКОВИЦЯ
The Makovytsia

Маковиця – гірський масив в Українських Карпатах, частина Вигорлат-Гутинського вулканічного хребта. Розташований у межах Закарпатської області (Ужгородський та Мукачівський райони).

Простягається від річки Уж до річок Визниці та Латориці (відроги хребта підступають аж до міста Мукачева). На сході Маковиця межує з масивом Синяк, на заході – з масивом Вигорлат, на півночі прилягає до Березне-Ліпшанської долини, південні та південно-західні схили переходять у Закарпатську низовину.

Абсолютні висоти 800-900 м. Найвищі вершини – Маковиця (978 м) і Анталовецька Поляна (968 м).

Makovytsa is a mountain range in the Ukrainian Carpathians, part of the Vygorlat-Gutynska volcanic range. It is located within Zakarpatska Oblast (Uzhhorod and Mukachevo districts).

It stretches from the river Uzh to the rivers Vyznytsia and Latorytsia (spurs of the ridge approach all the way to the city of Mukachevo). In the east Makovitsa borders with Synyak massif, in the west – with Vygorlat massif, in the north it adjoins Berezne-Lipshanska valley, southern and south-western slopes pass into Transcarpathian lowland.

Absolute heights of 800-900 m. The highest peaks are Makovitsa (978 m) and Antalovetska Poliana (968 m).

СИНАТОРІЯ
The Synatoria

Синато́рія – невеликий хребет в Українських Карпатах, у північно-західній частині гірського масиву Маковиця (частина Вулканічного хребта). Розташований у межах Ужгородського району Закарпатської області.

Хребет простягається на 4-5 км. Відносна висота – 750 м, максимальна – 812 м. Схили дуже круті.

Синаторія вирізняється між сусідніми хребтами своєю унікальністю та мальовничістю. У бік долини річки Тур'ї хребет обривається стрімкими скелями. В одній з них є невелика печера.

The Synatoria is a small ringe in the Ukrainian Carpathians, in the north-western part of the Makovitsa mountain ridge (part of the Volcanic Range). It is located within the Uzhhorod district of Zakarpatska Oblast.

The ridge stretches for 4-5 km. The relative height is 750 m and the maximum height is 812 m. The slopes are very steep.

The Synatoria is distinguished between the neighboring ridges by its uniqueness and picturesqueness. Towards the valley of the river Turia, the ridge is broken by steep cliffs. There is a small cave in one of them.

АНТАЛОВЕЦЬКА ПОЛЯНА
Antalovetska Poliana

Анталовецька Поляна – вершина в Українських Карпатах. Розташована в західній частині масиву Маковиця (частина Вигорлат-Гутинського вулканічного пасма), в межах Ужанської долини. Висота 968 м.

Вкрита майже суцільними лісами (дуб, граб, бук). Тут ростуть червонокнижні види рослин – підсніжник звичайний, беладона, лілія лісова, з характерних представників фауни трапляються сови, дятли, сарни, борсуки, куниці тощо.

Західні схили гори спускаються в долину річки Уж, північні – в долину річки Тур'ї.

Вершина Анталовецької Поляни – це кратер давно згаслого вулкана. Тут добре збереглась лійковидна провалина.

Antalovetska Poliana is a peak in the Ukrainian Carpathians. It is located in the western part of the Makovitsa Massif (part of the Vygorlat-Gutynska volcanic ridge), within the Uzhanska Valley. Height – 968 m.

It is covered with almost solid forests (oak, hornbeam, beech). Red Book species of plants – snowdrop, belladonna, forest lily grow here; from the characteristic representatives of the fauna there are owls, woodpeckers, deer, badgers, martens and more.

The western slopes of the mountain descend into the valley of the river Uzh, the northern – into the valley of the river Turia.

The top of Antalovetska Poliana is a crater of a long-extinct volcano. The funnel-shaped abyss is well preserved here.

ДОРОГА, ПОЛЯНА ТА ЧАША МАСАРИКА

Masaryk Road, Meadow and Bowl

Дорою від Невицького замку до Антало-вецької поляни («Дорога Масарика») зу-стрінемо історично підготовлену до зустрічі туристів місцевість – «Поляну Масарика», що поруч з джерелом питної води (андезитова «Чаша Масарика»), де також є альтанка для відпочинку з місцем для вогнища. За леген-дою, вона готувалася для того, що коли пер-ший президент Чехословаччини, Томаш Гарріг Масарик, відвідає місто Ужгороді, він приїде і туди. Лісники її облагородили, облаштували, встановили альтанку, туди була чудова доро-га. Але він не приїхав на дану поляну та назву все рівно залишили, так само як і назву дороги і чаші (Андезитова чаша – видовбана вручну з андезитового моноліту).

On the way from Nevytskyi Castle to Antalovets-ka Poliana («Masaryk Road») we will meet the area historically prepared for the meeting of tou-rists – «Masaryk Meadow» near the source of drink-ing water (andesite «Masaryk Bowl»), where there is also a gazebo with a fireplace. According to legend, it was prepared for the visit of the first president of Czechoslovakia, Tomas Harrig Masary, during his stay in Uzhhorod. Foresters ennobled it, arranged it, installed a gazebo, there was a wonderful road. He did not come to this meadow but the name was still left, as well as the name of the road and the bowl (Andesite bowl – carved by hand from andesite monolith).

ВОРОЧІВСЬКЕ ОЗЕРО
Vorochevo Lake

Ворочівське озеро – гірське озеро в Українських Карпатах, в межах Ужгородського району Закарпатської області. Гідрологічна пам'ятка природи місцевого значення (з 1984 року). Розташоване на південний схід від села Ворочово, на горі Анталовецька Поляна. Лежить у западині на висоті 700 м. над р. м. Озеро вулканічного походження. Складається з двох водойм, які розділені вузькою перемичкою, загальною площею 0,4 га. Водойми круглої форми діаметром до 50 м. Наповнення озер водою залежить від опадів і може досягати 2,5 метра глибини. Вода дуже прозора. Живиться підземними водами. Оточене лісом, важкодоступне.

Vorochevo Lake is a mountain lake in the Ukrainian Carpathians, within the Uzhhorod district of Zakarpatska Oblast. A hydrological natural monument of local importance (since 1984). It is situated to the south-east of the village Vorochevo, on the mountain Antalovetska Poliana. It lies in a depression at an altitude of 700 m above sea level. The lake is of volcanic origin. It consists of two pools, separated by a narrow barrier, with a total area of 0.4 hectares. The reservoirs are round and up to 50 m in diameter. The filling of the lakes depends on precipitation and can reach a depth of 2.5 metres. The water is very clear. It is fed by groundwater. Surrounded by forest, difficult to access.

ВОРОЧІВСЬКІ СКЕЛІ
Vorochevo Rocks

В долині ріки Уж недалеко від Невицького замку, за два кілометри вгору за течією (околиця села Кам'яниця) нависають над водою Ворочевські скелі. Над ними на відрозі Анталовецької Поляни виросла із скелі Кам'яна Квітка – вулканічна лава зіткнулася з водою і швидко застигла, утворивши форму пуп'янка квітки.

Ворочівські скелі (місцева назва Скалка) – геологічна пам'ятка природи місцевого значення в Україні. Розташована в межах Ужгородського району Закарпатської області. Площа 5 га. Створена з метою збереження урвистих скель заввишки до 10 м. Скелі складені з андезитів і є залишками застиглої лави, що свідчить про давнє вулканічне минуле гори Анталовецька Поляна. Розташовані на лівому березі річки Уж (при самій річці), серед лісового масиву.

In the valley of the river Uzh, not far from the Nevytske Castle, two kilometres upstream (on the outskirts of the village of Kamianytsia), Vorochevo Rocks hang over the water. Above them, on the spur of Antalovetska Poliana, the Stone Flower grew from the rocks – volcanic lava collided with water and quickly solidified, forming the shape of a flower bud.

Vorochevo Rocks (local name Skalka) are a geological natural monument of local importance in Ukraine. It is located within the Uzhhorod District of Zakarpatska Oblast. The area is 5 hectares. It was created to preserve the rocks with a height of up to 10 m. The rocks are composed of andesites and are remnants of frozen lava, which indicates the ancient volcanic past of the mountain Antalovetska Poliana. Located on the left bank of the river Uzh (at the river itself), among the forest.

УЖОЦЬКИЙ ПЕРЕВАЛ
Uzhotskyi Pass

Ужоцький перевал (словацькою – Užocký priesmyk, польською – Przełęcz Użocka, угорською – Uzsoki-hágó) – перевал у Високому Бескиді через Верховинський Вододільний хребет Українських Карпат. Лежить на межі Галичини і Закарпаття (Турківського і Ужгородського районів) поблизу кордону з Польщею.

Висота перевалу 889 м (за іншими даними – 853 м). Через перевал проходить залізниця та автодорога Н 13, що сполучають Львів з Ужгородом.

З північного боку перевалу розташовані витоки річки Сян, з південної – річки Уж. У 1872 році через перевал була введена в експлуатацію стратегічно важлива залізнична магістраль, що з'єднувала Будапешт зі Східною Галичиною (перевал був адміністративним кордоном Угорщини та Галичини у складі Австро-Угорщини). Залізничне сполучення тут існує дотепер, окрім місцевих пасажирських перевезень використовується переважно для постачання руди до Словаччини. В районі перевалу прокладено 7 залізничних тунелів (найдовший – 910 метрів), це – найкрасивіша гірська магістраль України.

Під час Першої світової війни за перевал точилися криваві бої, про які нагадує військове кладовище. Протягом 1914 і 1915 перевал кілька разів захоплювали російські війська, згодом він знову опинився в руках Австро-Угорської армії.

Після Першої світової війни перевалом проходив чехословацько-польський кордон, в 1930 році тут було побудовано нову будівлю чехословацького митного управління.

З вересня 1939 року до червня 1941 року перевал став угорсько-радянським кордоном.

За перевал тривали важкі бої і під час Другої світової війни. Угорські та німецькі війська побудували тут так звану лінію Арпада – на схилах гір розміщувалося багато кілометрів траншей, розгорнуті 30 бетонних і 60 дерев'яно-земляних бункерів. Після приєднання Закарпаття до Радянського Союзу (так само, як і тепер) перевал став знову лише адміністративним кордоном між Львівською та Закарпатською областями. У 60-х роках залізниця була електрифікована.

Перевал є частиною Ужанського національного природного парку. Тут також проходить низка туристичних маршрутів. Вздовж траси розташовано чимало резерватів та пам'яток природи, архітектури.

Uzhotskyi Pass (Slovak: Užocký priesmyk, Polish: Przełęcz Użocka, Hungarian: Uzsoki-hágó) is a pass in the High Beskydy through the Verkhovyna Vododil Range of the Ukrainian Carpathians. It lies on the border of Halychyna and Transcarpathia (Turkiv and Uzhhorod Districts), near the border with Poland. The height of the pass is 889 metres (according to other sources it is 853 metres). The railway and the H 13 road connecting Lviv with Uzhhorod go through the pass.

On the north side of the pass there are the sources of the Sian River, on the south side the Uzh River. In 1872, a strategically important railway line connecting Budapest with Eastern Halychyna (the pass was the administrative border between Hungary and Halychyna as a part of Austro-Hungarian Empire) was put into operation through the pass. The railway connection here still exists, in addition to local passenger traffic, it is mainly used to supply ore to Slovakia. There are 7 tunnels in the area of the pass (the longest one is 910 metres long) it is the most beautiful mountain railway in Ukraine.

During the First World War, there were bloody battles over the pass, of which the war cemetery is a reminder. During 1914 and 1915 the pass was seized several times by Russian troops, later it fell back into the hands of the Austro-Hungarian army.

After the First World War, the Czechoslovak-Polish border crossed through the pass, and in 1930, a new building of the Czechoslovak Customs Administration was built here.

From September 1939 until June 1941 the pass became the Hungarian-Soviet border.

Heavy fighting continued for the pass during the Second World War. Hungarian and German troops built the so-called Arpad Line here – on the slopes of the mountains were located many kilometers of trenches, deployed 30 concrete and 60 wooden-earth bunkers. After the annexation of Transcarpathian to the Soviet Union (as well as nowadays), the pass became again to be only an administrative border between Lviv and Zakarpatska Oblasts. In the 60s the railway was electrified.

The pass is part of the Uzhanskyi National Nature Park. There are also several hiking trails. There are many reserves and monuments of nature and architecture along the route.

ВУЛКАНІЧНИЙ ТУФ
Volcanic Tuff

На схилі гори Невицького замку з південного боку розташована геологічна пам'ятка природи місцевого значення в Україні – стовп з вулканічного туфу 10 м заввишки, на вершині якого росте дерево. Габарити цього дива природи вражають не так сильно, як сам вигляд та розташування. За характерну форму місцеві ще називають скелю «Чортів палець». Складається скеля з вулканічного туфу неогенового періоду.

In the south side of the slope of Nevytske Castle mountain there is a geological natural monument of local importance in Ukraine – a column of volcanic tuff 10 m high, on top of which grows a tree. The dimensions of this natural wonder are not as impressive as the appearance and location. Locals also call the rock «Devil's Finger» for its characteristic shape. The rock consists of volcanic tuff from the Neogene period.

МЕТЕОРИТ ТА ПЕЧЕРА «КНЯГИНЯ»

Meteorite and Cave «Kniahynia»

Найбільший метеорит в Європі. 9 червня 1866 року о 17.00 в селі Княгиня Великоберезнянського району Закарпатської області упав метеорит (LL5 кам'яний, хондрит звичайний), який отримав назву «Княгиня» (Синоніми: Knyahinya, Csillagfalva, Knahyna, Nagy-Bereszna). Місце падіння: N 48 054.000 E 22 024.000 Даний метеорит, не долетівши до Землі, розсипався на дрібні уламки на великій території. Після падіння було зібрано близько тисячі частин загальною масою майже 500 кг, які розійшлися по багатьох, головним чином, зарубіжних музеях. Найбільша частина метеорита була знайдена в урочищі «Чорні млаки». Головна маса сьогодні зберігається у Віденському музеї природної історії (Natural History Museum in Vienna).

Цей метеорит з'явився вогняною кулею над містом Липтовський Мікулаш, пролетів в східному напрямку над містами Шаріш, Земплін, Пряшів (Словаччина) і подолавши відстань більше 200 км розірвався біля с. Княгиня на висоті 40 км. на тисячу шматків. Загалом впало до 1200 каменів.

Печера Княгиня – геологічна пам'ятка природи місцевого значення в Україні. Розташована в межах Ужгородського району Закарпатської області, на північ від села Княгиня.

Ця печера раніше мала два входи. Сьогодні головний і єдиний вхід (завширшки 2 м і заввишки 4 м) до неї є на українській стороні, а зі словацького боку вхід забетонували і встановили на його місці прикордонний стовп.

The largest meteorite in Europe. On June 9 1866 at 17.00 in the village of Kniahynia in Velykyi Bereznyi district, Zakarpatska Oblast a meteorite (LL5 stone, ordinary chondrite) fell which was named «Kniahynia» (Synonyms: Kpuhipua, Csillagfalva, Knahyna, Nagy-Bereszna). Place of fall: N 48 054.000 E 22 024.000 This meteorite, without reaching the Earth, scattered into small fragments over a large area. After the fall, about a thousand pieces with a total weight of almost 500 kg were collected, which were distributed to many, mainly foreign museums. The largest part of the meteorite was found in the tract «Chorni Mlaky». The main mass is now preserved in the Vienna Museum of Natural History.

This meteorite appeared as a fireball over the town of Liptovský Mikuláš, flew in an easterly direction over the towns of Sharish, Zemplin, and Prešov (Slovakia) and overcoming a distance of more than 200 km broke near the village Kniahynia per thousand pieces at an altitude of 40 km. In total, up to 1,200 stones fell.

The Kniahynia cave is a geological natural monument of local importance in Ukraine. It is located within the Uzhhorod district of Zakarpatska Oblast, north of the village of Kniahynia.

This cave previously had two entrances. Nowadays, the main and the only entrance (2 m wide and 4 m high) to it is on the Ukrainian side, and on the Slovak side, the entrance was concreted and a border post was installed in its place.

РІЧКА УЖ
The Uzh River

Уж (угор. Ung, словац. Uh) – річка на Закарпатті (в межах Ужгородського району) та у східній Словаччині. Ліва притока Лаборцю (басейн Дунаю).

Довжина 133 км, площа басейну 2 750 км^2 (в межах України 107 км і 1950 км2). Ширина долини зростає від 15 м (у верхів'ї) до 100-300 м, у пониззі сягає 2-2,5 км. Ширина річки переважно 15-30 м, біля Ужгорода до 135 м. Живлення переважно снігове. Використовується для водопостачання і як джерело гідроенергії (гідростанції: Ужгородська і Оноківська).

Річка Уж бере початок у горах на північному заході Закарпаття, на південних схилах Верховинського Вододільного хребта, неподалік від Ужоцького перевалу. Там на висоті 970 м два потічки Уж та Ужок зливаються в єдину річку, яка спочатку тече в широкій міжгірній улоговині, потім обгинає західні схили Полонинського хребта, перетинає Вулканічний хребет і біля міста Ужгорода виходить на рівнинну територію. Впадає в річку Лаборець на території Словаччини біля Драгньова. У верхній і середній течії має гірський характер, нижче Ужгорода на Потиській низовині – рівнинний.

В Ужанській долині над Ужем розташовані місто Ужгород, вище за течією місто Перечин і смт Великий Березний.

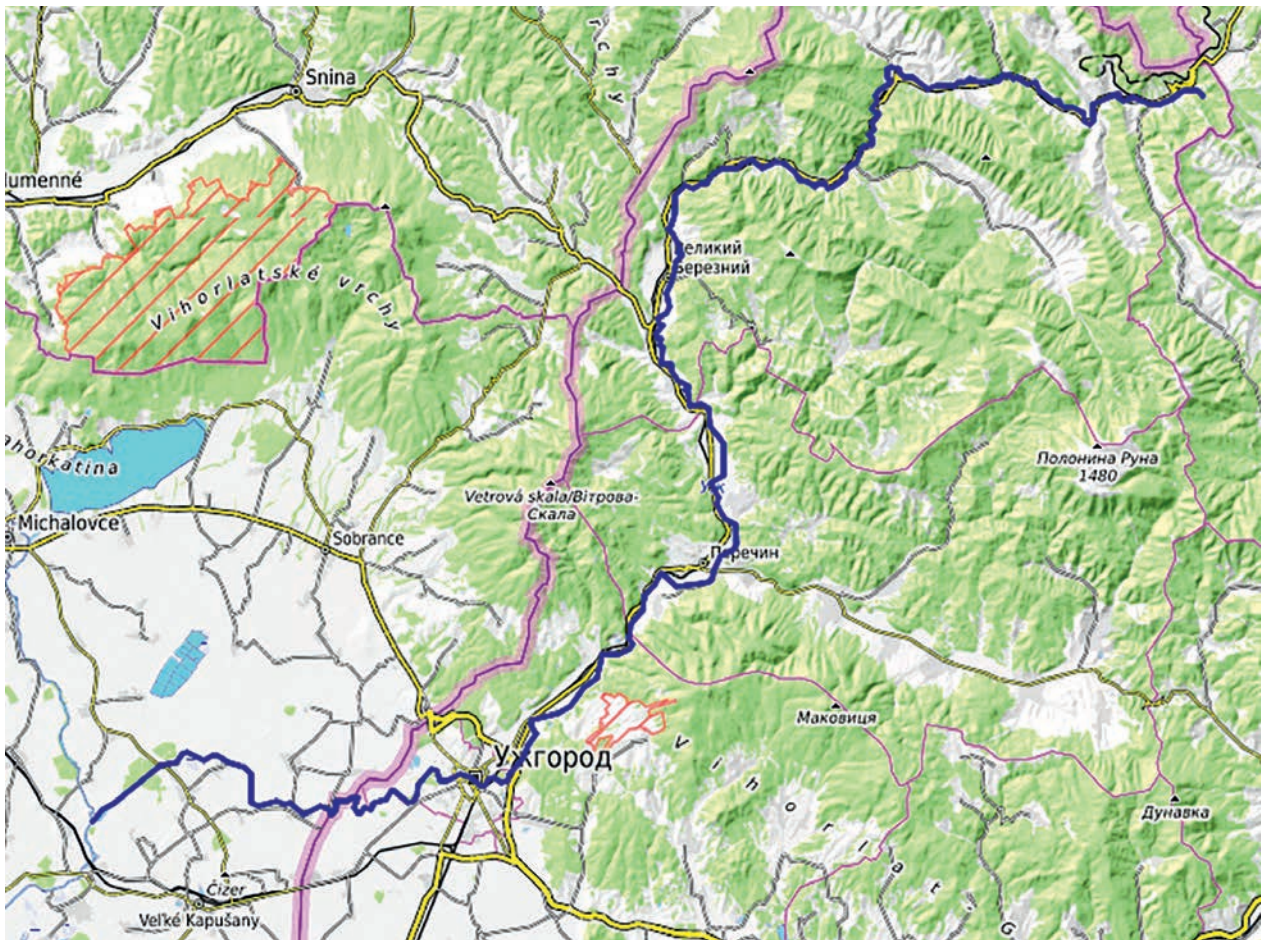

The Uzh (Hung. – Ung, Slovak – Uh) is a river in Transcarpathia (within Uzhhorod District) and eastern Slovakia. It is a left tributary of the Labortsa (Danube basin).

Length 133 km, basin area 2,750 km2 (within Ukraine 107 km and 1,950 km^2). The width of the valley increases from 15 m (at the top) to 100-300 m, in the lower reaches 2-2.5 km. The width of the river is 15-30 m, near Uzhhorod it reaches 135 m. It is fed mainly by snow. It is used for water supply and as a source of hydropower (hydroelectric power stations: Uzhhorod and Onokivtsi).

The Uzh River originates in the mountains in north-western Transcarpathia, on the southern slopes of the Verkhovyna Vododil Range, near the Uzhotskyi Pass. There, at an altitude of 970 m, two streams Uzh and Uzhok merge into a single river, which first flows in a wide intermountain basin, then bypasses the western slopes of Polonyna Range, crosses the Volcanic Range and near the city of Uzhhorod goes to the plains. It flows into the Laborets River on the territory of Slovakia, near Drahňov. In the upper and middle reaches it has a mountainous character, below Uzhhorod in the Potyska Lowland it is flat.

The city of Uzhhorod is situated in the Uzh valley above Uzh, the upstream town of Perechyn and the municipality of Velykyi Bereznyi.

УЖАНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПРИРОДНИЙ ПАРК

Uzhanskyi National Nature Park

Серед природних заповідників України Ужанський національний парк займає особливе місце завдяки унікальності лісової екосистеми, різноманітності природних ландшафтів, багатству фауни і флори. Побувавши в такому казковому місці всього раз, можна дізнатися і побачити дуже багато цікавого, набратися найяскравіших вражень і оцінити красу, велич і чистоту закарпатської природи.

Організація охорони природи у Східних Бескидах має давню історію. Ще у 1912 році за часів Австро-Угорщини у цьому районі з метою охорони пралісів було створено один із перших у Карпатах лісовий резерват «Стужиця» на площі 331 га. Через 20 років, уже у чехословацький період, його площа була збільшена до 553 га.

Among the natural reserves of Ukraine, Uzhanskyi National Park occupies a special place due to its unique forest ecosystem, variety of natural landscapes, the richness of flora and fauna. Having visited such a fabulous place just once, you can learn and see a lot of interesting things, gain bright impressions and appreciate the beauty, grandeur and purity of Transcarpathian nature.

The organization of nature protection in the Eastern Beskyds has a long history. Back in 1912, during the Austro-Hungarian Empire, one of the first forest reserves in the Carpathians «Stuzhytsia», covering 331 ha, was established in order to protect virgin forests. 20 years later, during the Czechoslovakia period, the area was increased to 553 ha.

У 1974 році на площі 2542 га було створено ландшафтний заказник загальнодержавного значення «Стужиця», а у 1995 році на площі 14665 га – регіональний ландшафтний парк «Стужиця», який межував з польсько-словацьким біосферним резерватом «Східні Карпати», що існував з 1992 року.

У 1998 році МАБ ЮНЕСКО було прийнято рішення про створення польсько-словацько-українського міжнародного біосферного резервату. У наступному році на базі регіонального ландшафтного парку «Стужиця» Указом Президента України від 27 вересня 1999 р. № 1230 було створено національний природний парк «Ужанський». Таким чином, було організовано перший у світі трилатеральний біосферний резерват «Східні Карпати», який за площею є найбільшим серед аналогічних резерватів Центральної Європи. Він розташований у верхів'ях басейну р. Уж, його територія має велике водорегулююче значення для всієї Ужанської долини, оскільки значною мірою сповільнить антропогенні зміни у цьому районі.

In 1974, a landscape reserve of national importance «Stuzhytsia» was created on the area of 2542 ha, and in 1995 on the area of 14665 ha – regional landscape park. «Stuzytsia», which borders the Polish-Slovak Biosphere Reserve «Eastern Carpathians», which existed since 1992.

In 1998 the UNESCO MAB decided to establish a Polish-Slovak-Ukrainian international biosphere reserve. In the next year, based on the regional landscape park «Stuzhytsia», the Uzhanskyi National Nature Park was created by Presidential Decree № 230, dated September 27, 1999. Thus, the world's first trilateral biosphere reserve «Eastern Carpathians» was organized, which is the largest among similar reserves in Central Europe. It is located in the upper reaches of the Uzh River basin and its area is of great water-regulating value for the entire Uzhanska Valley, as it will significantly slow down anthropogenic changes in the area.

Національний парк створено з метою збереження, відтворення та раціонального використання природних ландшафтів Східних Бескид.

На території національного парку збереглися ялицево-букові праліси які є оригінальними за ценотичною та фітогеографічною структурою, рідкісними в цілому для Центральної Європи.

Особливістю букових лісів парку є те що тут збереглись пралісові екосистеми, які у 2007 р. ввійшли до Світової природної спадщини ЮНЕСКО – номінація «Букові праліси Карпат», а в 2011 році ця номінація була розширена за рахунок включення до неї природних лісів Німеччини і отримала назву «Букові праліси Карпат і старовікові ліси Німеччини».

Природні умови парку сприяють формуванню своєрідної і багатої флори, фауни і рослинності, краса величі і первинності яких вражає. Її не побачиш на сусідніх довколишній землях, навіть на словацькій і польській стороні. Ці скарби природи є нашою національною гордістю.

Загалом на території парку мешкають 30 видів тварин, занесених до Червоної книги України, 12 видів, занесених до Європейського червоного списку та 71 видів, що підлягають особливій охороні згідно з Бернською конвенцією.

Територія парку відзначається чарівними ландшафтами, та є багатою на пам'ятки культурної спадщини.

Межі національного парку об'єднали в одну природоохоронну територію близько 15 природно-заповідних об'єктів, що існували тут до створення парку, а також історико-меморіальний резерват «Черемха» – як спомин про першу світову війну. Велике освітнє значення мають пам'ятки неживої природи парку – останці крейди, нафтоносні жилки, відслонення флішових порід, печера «Княгиня» та ін.

В селах Стужиця, Кострино, Сіль, Ужок є мінеральні джерела типу «Нафтуся», «Нарзан», «Єсентуки». Загалом тут налічується близько 200 джерел мінеральної води.

The National Park was created to preserve, reproduce and rational use of the natural landscapes of the Eastern Beskyds. The national park has preserved fir-beech virgin forests, which are original in terms of their coenotic and phytogeographical struc ture and are generally rare in Central Europe. A special feature of the park's beech virgin forests is that virgin forests' ecosystems are preserved, which in 2007 were included in the UNESCO World Natural Heritage – nomination «Beech Virgin Forests of the Carpathians», and in 2011 this nomination was expanded to include Germany's natural forests and was renamed «Beech Virgin Forests of the Carpathians and the Ancient forests of Germany». The natural conditions of the park contribute to the formation of distinctive and rich flora, fauna and vegetation, the beauty of grandeur and primacy of which is impressive. It cannot be seen in the neighbouring surrounding lands, not even on the Slovak and Polish sides. These natural treasures are our national pride. In total, the park is home to 30 animal species listed in the Red Book of Ukraine, 12 species of the European Red List and 71 species subject to special protections under the Berne Convention. The park has beautiful landscapes and is rich in cultural heritage sites. The boundaries of the national park have united into one protected area about 15 nature conservation objects, which existed here before the creation of the park, as well as the historical and memorial reserve «Cheremha» – as a memory of the First World War. Of great educational importance are the monuments of inanimate nature of the park – the remains of chalk, oil veins, exposure of flysch rocks, the cave «Kniahynia» and others. The villages of Stuzhytsia, Kostryno, Sill and Uzhok have mineral springs such as «Naftusia», «Narzan» and «Esentuky». In total there are about 200 springs of mineral wa-ter.

Національний парк багатий на архітектурні пам'ятки. Найдавнішими є дерев'яні пам'ятки сакральної архітектури. Тут нараховується 6 старих дерев'яних церков, збудованих у XVII-XVIII ст. у бойківському та лемківському стилях.

На території парку розвинений рекреаційний туризм, розроблено понад 20 туристичних маршрутів і екологічних стежок. Повсюдно розвинений сільський та гірськолижний туризм, проводяться фестивалі сиру і молочних продуктів.

The national park is rich in architectural sights. The oldest are wooden sacral monuments. There are 6 old wooden churches, built in the 17-18 centuries in the Boyky and Lemky styles.

Recreational tourism is well developed in the park, more than 20 tourist routes and ecological trails have been developed. Rural and ski tourism is widely developed, cheese and dairy festivals are held.

БУКОВІ ПРАЛІСИ
Beech Virgin Forests

Букові пра́ліси Карпа́т та інших регіонів Європи – транскордонний серійний природний об'єкт, що складається з 78 окремих масивів, які розташовані на території 12 країн. 5 об'єктів знаходиться в Австрії, 2 в Албанії, 5 у Бельгії, 9 у Болгарії, 6 в Іспанії, 10 в Італії, 5 у Німеччині, 12 у Румунії, 4 у Словаччині, 2 у Словенії, 15 в Україні та 3 у Хорватії.

Транскордонний об'єкт «Древні та первісні букові ліси Карпат та інших регіонів Європи» займає площу 345838,62 га, з яких 92023,24 га – заповідне ядро, а 253815:38 га – буферна зона. Понад 25 відсотків території об'єкта розташовані в Україні.

The Beech Virgin Forests of the Carpathians and other regions of Europe are a cross-border serial natural object, consisting of 78 separate arrays located in 12 countries. There are 5 sites in Austria, 2 in Albania, 5 in Belgium, 9 in Bulgaria, 6 in Spain, 10 in Italy, 5 in Germany, 12 in Romania, 4 in Slovakia, 2 in Slovenia, 15 in Ukraine and 3 in Croatia.

Cross-border object «Ancient and primitive beech forests of the Carpathians and other regions of Europe» covers an area of 345838.62 ha, of which 92023.24 ha is the protected core area and 253,815: 38 ha is the buffer zone. More than 25 percent of the site is located in Ukraine.

Цей об'єкт становить надзвичайну цінність на світовому рівні як взірець недоторканих природних комплексів помірних лісів. Він репрезентує найбільш завершенні й найповніші екологічні моделі, де зображено процеси, що відбуваються в чистих та мішаних лісостанах за різноманітних природно-кліматичних умов.

Лише тут найкраще зберігся неоціненний генофонд бука лісового (Fagus sylvatica) та ряду інших видів з його ареалу. Букові праліси Карпат є надзвичайно важливими для розуміння повної картини історії та еволюції роду бука (Fagus), який завдяки своїй поширеності у північній півкулі є глобально важливим. Бук є однією із найважливіших складових помірних широколистяних лісів, які колись займали 40 відсотків території Європи.

Важливо також, що ці праліси зростають на всіх ґрунтотворних породах, що трапляються в Карпатах (кристалічні породи, вапняки, фліш, андезит), представляють 123 рослинні асоціації та володіють значним біологічним різноманіттям. У порівнянні з іншими лісовими об'єктами Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО, «Букові праліси Карпат» вирізняються специфічною флорою і фауною (зокрема троглобіонтними видами), які додають екологічної комплексності та завершеності цим екосистемам.

Букові ліси займають найбільшу площу в Ужанському національному природному парку.

Район сіл Стужиця – Ужок це територія, де розташовані найстаріші резервати бука лісового (1908). Саме тут збереглося букове криволісся на площі понад 55 га.

У межах цього кластера знаходиться мережа моніторингових ділянок, які були закладені чеським професором А. Златніком у 1937 році. Ця територія безпосередньо межує з природоохоронними об'єктами Польщі та Словаччини. Букові праліси знаходяться під захистом ЮНЕСКО.

This object is of great value at the world level as a model of untouched natural complexes of temperate forests. It represents the most complete and comprehensive ecological models, showing the processes taking place in clean and mixed forests under different natural climatic conditions.

The invaluable gene pool of forest beech (Fagus sylvatica) and a number of other species from its range is best preserved here. The beech virgin forests of the Carpathians are extremely important for understanding the full picture of the history and evolution of the beech (Fagus) genus, which due to its prevalence in the northern hemisphere is globally important. Beech is one of the most important components of temperate deciduous forests, which once occupied 40 percent of Europe.

It is also important that these virgin forests grow on all soil-forming rocks found in the Carpathians (crystalline rocks, limestones, flysch, andesite), represent 123 plant associations and have considerable biodiversity. Compared to other UNESCO World Heritage sites, «The Carpathian Beech Virgin Forests» are characterized by specific flora and fauna (including troglobiont species), which add ecological complexity and completeness to these ecosystems..

Beech forests cover the largest area in Uzhanskyi National Nature Park.

The area between the villages Stuzhytsia and Uzhok is the area where the oldest forest beech reserves are located (1908). It is here that the beech crooked forest on an area of over 55 hectares has been preserved.

Within this cluster, there is a network of monitoring sites, which were established by Czech professor A. Zlatnik in 1937. The area directly borders the protected areas of Poland and Slovakia. The beech virgin forests are protected by UNESCO.

ДУБ ЧЕМПІОН
Oak Champion

Дуб звичайний (Дуб Чемпіон) – ботанічна пам'ятка природи місцевого значення; один з найстаріших дубів України (1300 років). Зростає в селі Стужиця (Ужгородський район, Закарпатська область).

Розміри: окружність стовбура – 9,6 м, діаметр – 3,0 м, висота – 30 м.

У 2010 році Дуб Чемпіон став призером Всеукраїнського конкурсу «Національне дерево України», посівши 3 місце в номінації «Найстаріше дерево України». Свідоцтво видано Великоберезнянській районній раді.

Також заслуговує особливої уваги Дідо-дуб. Його вік становить 11001200 років, висота – 30 м, окружність стовбура – 9,1 м. Про Дідо-дуба є декілька місцевих легенд. За однією з них дуб виріс з жолудя, який заніс сюди величезний вепр. За іншою легендою: в минулі часи під дубом збиралися розбійники і ділили награбоване добро. За третьою легендою дуб посадив у давню давнину якийсь чоловік у честь про односельців, які загинули під час епідемії чуми.

Common oak (Champion oak) is a botanical nature monument of local importance; one of the oldest oaks in Ukraine (1300 years old). It grows in the village of Stuzhytsia (Uzhhorod District, Zakarpatska Oblast).

Dimensions: trunk circumference – 9.6 m, diameter – 3.0 m, height – 30 m.

In 2010 Champion Oak became a prize-winner of the All-Ukrainian contest «National tree of Ukraine», taking the 3rd place in the nomination «The oldest tree of Ukraine». The certificate was issued to the Velykyi Bereznyi District Council.

Dido Oak also deserves special attention. Its age is 1100-1200 years, height – 30 m, trunk circumference – 9,1 m. There are several local legends about Dido Oak. One legend claims that an oak tree grew from an acorn, which was brought by a huge boar here. According to another legend: in the past, robbers gathered under an oak tree and shared the plundered property. According to the third legend, an oak tree was planted in ancient times by a man in honor of fellow villagers who died during the plague epidemic.

БОТАНІЧНИЙ РЕЗЕРВАТ «ПАСІКИ»

Botanical Reserve «Pasiky»

Пасіки – ботанічний заказник місцевого значення в Україні. Розташований у межах Ужгородського району Закарпатської області, неподалік від села Забрідь. Створений у 1983 році. Площа 1,2 га.

Статус надано з метою збереження місць зростання (поле «Розмарії») пізньоцвіту осіннього (Colchicum autumnale) (отруйна багаторічна рослина родини пізньоцвітових, відома також під народними назвами ди́кий шафра́н, зимовник, моро́з, морозець). Вид занесений до Червоної книги України у статусі «Неоцінений». Лікарська, медоносна і декоративна культура – рідкісного виду, занесеного до Червоної книги України. Поряд протікає річка Уж.

У лісі ростуть переважно букові породи, але крім нього тут можна побачити такі дерева, як граб звичайний, клен-явор, ясен звичайний, черешня лісова, а також трав'янисті рослини.

У 1999 році ввійшов до складу Ужанського національного природного парку.

Pasiky is a botanical reserve of local importance in Ukraine. It is located within Uzhhorod District of Zakarpatska Oblast, near the village of Zabrid. It was created in 1983. The area is 1.2 ha.

The status was granted in order to preserve the places of growth (field «Rosemary») of the late autumn flower (Colchicum autumnale) (poisonous perennial plant of the late-flowering family, also known by the popular names wild saffron, zymovyk, moroz, morozets). The species is listed in the Red Book of Ukraine as «Unappreciated». Medicinal, honey and decorative culture – a rare species listed in the Red Book of Ukraine.

In the forest grow mostly beeches, but in addition to it you can see trees such as hornbeam ordinary, wild cherry, ash ordinary, as well as herbaceous plants.

In 1999, it became a part of the Uzhanskyi National Nature Park.

ГЕЙЗЕР КОСТРИНО
Geyser Kostryno

Мінеральний гейзер в селі Кострино Ужгородського району з вуглекислою середньомінералізованою (5…15 г/л) гідрокарбонатно-хлоридною натрієвою холодною водою.

По температурі Костринський мінеральний гейзер відноситься до холодної (до 20 °С) мінеральної води.

За ступенем концентрації мінеральних солей – лікувально-столова вода. У цій воді може міститися від 1 до 10 грамів солей на літр води. Гідність лікувально-столових мінеральних вод полягає в їх багатофункціональності: їх можна вживати як столовий напій і систематично – для лікування.

Оскільки вода містить залізо, тому її вживають при захворюванні системи травлення й при анемії. Сірководнева (сульфідна) вода впливає на серцево-судинну систему, нервову систему, ендокринну систему, на обмін речовин, а також її можна використовувати в гінекології. Однак під впливом атмосферного кисню залізо та сірководень окисляється, тобто цінність такої води знижується. І тому рекомендовано пити свіжою, особливо після вибухів гейзера.

Mineral geyser in Kostryno Village, Uzhhorod District with carbonated medium mineralized (5… 15 g / l) hydrocarbonate-chloride sodium cold water.

In terms of temperature, Kostryno mineral geyser is classified as cold (up to 20° C) mineral water.

In terms of concentration of mineral salts, it is medicinal table water. This water may contain from 1 to 10 grams of salts per litre of water The advantage of medicinal table mineral waters is in their versatility: they can be consumed as a usual drink and systematically for treatment.

As the water contains iron, it is used in case of digestive diseases and anaemia. Hydrogen sulfide (sulfide) water affects the cardiovascular system, nervous system, endocrine system, metabolism and it can also be used in gynaecology. However, under the influence of atmospheric oxygen iron and hydrogen sulphide is oxidised, i.e. the value of such water decreases. It is therefore recommended to drink it fresh, especially after geyser explosions.

БЛАКИТНА ЛАГУНА
Blue Lagoon

Карпатський рай,
с. Чорноголова, річка Люта
Carpathian paradise
Chernogolova, Lyuta river

Поміж двох скель б'є водоспад, утворюючи дивовижну лагуну. Водойма до трьох метрів глибини, чиста і прозора. Тут багато риби. Лагуна через стрімкий потік води не прогрівається, але влітку тут можна покупатися і відчути бадьорість и цілющу прохолоду цього гірського чуда.

Between the two rocks is a waterfall that forms an amazing lagoon. The waterhole is up to three metres deep, clean and clear. There are plenty of fish. The lagoon does not warm up due to the rapid flow of water, but in summer you can swim here and feel the vigor and healing coolness of this mountain wonder.

ЛУМШОРСЬКІ ВОДОСПАДИ
Lumshory Waterfalls

Лумшорські водоспади – група водоспадів в Українських Карпатах, гідрологічна пам'ятка природи місцевого значення (за назвою «Водоспад на р. Туриця»). Розташовані в межах Ужгородського району на Перечинщині. Уздовж букових і соснових лісів мчить гірський потік Туричка, де розташувався найдовший в Україні каскад з водоспадів.

Водоспади розташовані за 3,5 км на північний схід від села Лумшори, на річці Туричці (притока Тур'ї), неподалік від північно-західних схилів Полонини Рівної.

У верхів'ях річки Туриці біля села Лумшори (Перечинщина) знаходиться насправді 5 більш-менш великих водоспадів: Соловей, Буркач, Давір (Партизан), Переступень та Крутило.

Lumshory waterfalls – a group of waterfalls in the Ukrainian Carpathians, hydrological nature monument of local importance (under the name «Waterfall on the Turytsa River»). Located within Uzhhorod District in Perechyn area. Along the beech and pine forests rushes the mountain stream Turychka, where the longest cascade of waterfalls in Ukraine is located.

The waterfalls are situated 3.5 km north-east of Lumshory village, on the Turychka River (a tributary of the Turia River), near the north-western slopes of Polonina Rivna.

In the upper reaches of the Turytsa River near the village of Lumshory (Perechyn area), there are 5 more or less large waterfalls: Solovey, Burkach, Davir (Paryzan), Perestupen and Krutylo.

ВОДОСПАД «СОЛОВЕЙ»
Waterfall «Solovey»

Найнижчий, ближній до турбаз водоспад – «Соловей». Схожий за формою на краба. Висота – 2-3 м залежно від пори року, кількості топляка колом і намитого щебеню знизу. Розташований на північний схід від села Лумшори, на річці Туричці (притока Тур'ї).

Водоспад утворився в місці, де потужний скельний блок перегородив річку Туричку. Між лівим берегом і скелею річка прорила похилий жолоб, по якому вода з гуркотом скочується до підніжжя скелі. Особливо мальовничий водоспад у часи повноводдя (після сильних злив або інтенсивного танення снігів). Тоді вся вода в жолоб не поміщається, а перекочується одним широким потоком через скельний блок.

The lowest waterfall, closest to the camping site is «Solovey». Similar in shape to a crab Height – 2-3 m depending on the season, the amount of firewood around and washed rubble from below. It is located northeast of the village of Lumshory, on the Turychka River (a tributary of the Turia River).

The waterfall was formed where a massive rock blocked the Turychka River. Between the left bank and the rock, the river has dug an old chute through which the water rumbles to the bottom of the cliff. The waterfall is especially picturesque in times of floods (after heavy downpours or intensive snow melting). Then all the water does not fit into the gutter but rolls in one wide stream over the rock block.

ВОДОСПАД «БУРКАЧ»
Waterfall «Burkach»

Другий водоспад вище за течією – невеликий. Вода по ньому «спадає» з бічного (лівого) припливу в річку Туриця. Місцеві називають його «Буркач». Висота – 1,5-2 м.

The second waterfall upstream is a small one. It «comes» from a side (left) tributary to the Turytsa River. Locals call it «Burkach». The height is 1.5-2 m.

ВОДОСПАД «ДАВІР»
Waterfall «Davir»

Третій водоспад, найкрасивіший і великий – «Давір» (за радянських часів його назвали Партизан). Вода падає зі скелі потужним прямовисним струменем, утворюючи біля підніжжя невелике озеро. Висоту водоспаду порахувати важко. Дно під струменем постійно змінюється. Вода проходить довгий жолоб в скелі, поки впаде вниз. Приблизно – від 4 до 6 м. У моменти сильного насичення, висота струменя збільшується ще на метр.

The third waterfall, the most beautiful and largest, is Davir (in Soviet times it was called Partizan). Water falls from the rock in a powerful steep stream, forming a small lake at the foot. It is difficult to calculate the height of the waterfall. The bottom under the jet is constantly changing. The water passes through a long trough in the rock until it falls down. Approximately – from 4 to 6 m. At the moment of strong saturation, the height of the jet increases by another meter.

ВОДОСПАД «ПЕРЕСТУПЕНЬ»
Waterfall «Perestupen»

Четвертий за рахунком водоспад – «Переступень». Складається з декількох каскадів з різницею висот по метру. На одному з берегів біля нього обладнана альтанка для відпочинку і зона для пікніків.

The fourth waterfall is «Perestupen». It consists of several cascades with a difference in height per meter. On one of its banks, there is a gazebo and picnic area.

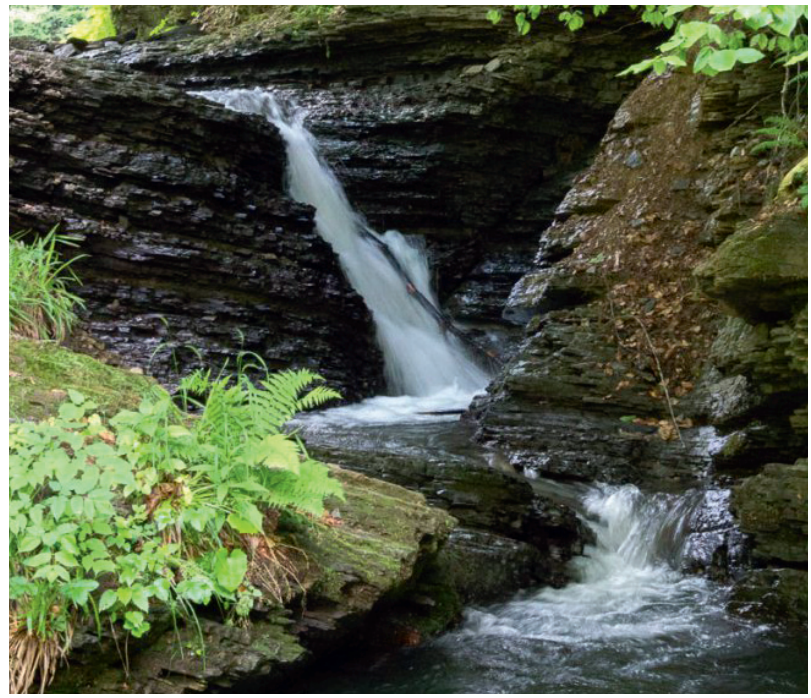

ВОДОСПАД «КРУТИЛО»
Waterfall «Krutylo»

П'ятий водоспад, самий останній, у самої верхньої турбази під назвою «Водоспад» в урочищі Кичера – «Крутило». Висота – більше 3 м. Його струмінь вимив глибокий простір, який чудово підходить для купання.

The fifth waterfall, the last, is at the top of the camp under the name «Waterfall» in the tract of Kychera – «Krutylo». It's more than 3 metres high. Its stream has washed out a deep space, perfect for swimming.

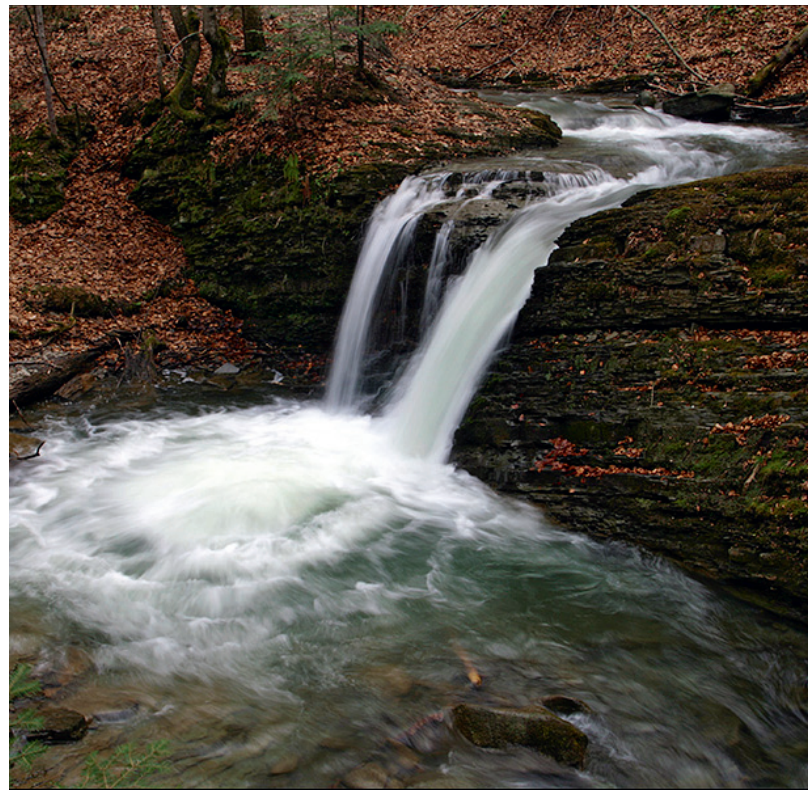

ВОДОСПАД ВОЄВОДИН
Voyevodyn Waterfall

Гідрологічна пам'ятка природи місцевого значення. Площа природоохоронної території 0,7 га.

Водоспад Воєводин знаходиться на однойменній річці за 12 км на північ від с. Тур'я Поляна (Перечинщина). Річка Воєводин бере свій початок на Полонині Руній (1497 м), тече глибокою ущелиною і впадає у р. Шипіт. Очевидно, цей водоспад утворився внаслідок землетрусу, під час якого в гірській породі поперек вузької глибокої долини виникла тріщина, і вода з 9-метрової висоти двома потоками спадає у невелике озерце.

Hydrological natural monument of local importance. The area of the protected territory is 0.7 ha.

The Voyevodyn Waterfall is located on the river of the same name 12 km to the north of the village of Turia Polyana (Perechyn area). The Voevodyn River originates on Polonyna Runa (1497 m), flows through a deep gorge and flows into the Shipit River. Apparently, this waterfall was formed as a result of an earthquake, during which a crack appeared in the rock across a narrow deep valley, and water from a height of 9 meters falls in two streams into a small lake.

ВОДОСПАД ЮНТУР
Waterfall Yuntur

Юнтур – абревіатура від Юний турист. Водоспад знаходиться на висоті 1040 м над рівнем моря, на відстані 12 км від села Тур'я Поляна. Він був відкритий туристами ще в 1970-ті роки. Це один з найбільш важкодоступних водоспадів в Україні. Зате неймовірно мальовничий, причому як влітку, так і взимку. Стрімка частина Юнтур – 8 м заввишки, далі каскадами вода падає ще на 20 м. Юнтур знаходиться на другому струмку після ще одного відомого в окрузі водоспаду – Воєводин.

Yuntur is an abbreviation for Young Tourist. The waterfall is situated at an altitude of 1040 metres above sea level, 12 km from the village of Turia Polyana. It was discovered by tourists in the 1970s. It is one of the most remote waterfalls in Ukraine. But it is incredibly picturesque, both in summer and winter. The steep part of Yuntur is 8 m high, then the water falls in cascades for another 20 m. However, it is not easy to find the waterfall as it is surrounded by cliffs and ramparts. Yuntur is located on the second stream after another famous waterfall in the district – Voyevodyn.

ГОРА ТА ВОДОСПАД ПЛІШКА
Mountain and Waterfall Plishka

Гора Плішка (висота 693 м.н.р.м.) – знаходиться на межі смт Перечин та с. Кам'яниця. Серед навколишніх гір її відразу помітно за телевишкою-ретранслятором, який знаходиться на одній з її полян. Із вершини відкриваються чудові краєвиди на Полонину Руна, Анталовецьку Поляну, хребет Сінаторія, Ужанська долину.

Знаменита Плішка тим, що ще з часів Чехії тут був притулок для туристів і трампліни для лижників. Пізніше при СРСР тут побудували шість бугельних, гачкових підйомників. У радянські часи це була популярна гірськолижна база Ужгородського університету. Сюди часто приїжджали покататися жителі м Ужгорода та студенти з бази відпочинку «Скалка», яка розташована в с. Кам'яниця. Найбільш «натоптані» маршрути підйому на Плішку – з Кам'яниці або від траси Ужгород-Перечин уздовж «Сухого потоку».

Водоспад Плішка – мальовничий водоспад на лісовому потоці, заввишки 1 м, розташований на висоті 780 м. над р. м. серед кам'яних брил і скель. У посушливі пори потік май же пересихає.

48°44′45″ пн. ш. 22°24′35″ сх. д.

Mountain Plishka (height 693 m above sea level) – is located on the border of Perechyn municipality and Kamianytsia Village. Among the surrounding mountains, it is immediately noticeable behind the television repeater tower, which is located in one of its glades. From the top there are wonderful views of Polonyna Runa, Antalovetska Poliana, the Synatoria Ridge, the Uzhanska Valley.

Plishka is famous for the fact that since the days of the Czech Republic there was a shelter for tourists and springboards for skiers. Later, during the USSR era, six tow and hook lifts were built here. In Soviet times it used to be a popular skiing resort of Uzhhorod University. Residents of Uzhhorod and students from the recreation center «Skalka», which is located in the village of Kamianytsia, often came here for skiing. The most «trampled» routes to Plishka are from Kamianytsia or from the Uzhhorod-Perechyn route along the «Sukhyi Potik».

Plishka Waterfall is a picturesque waterfall on a forest stream, 1 m high, located at an altitude of 780 m above sea level among stone boulders and rocks. In dry seasons, the stream may dry up.

Location coordinates: 48 ° 44′45 н N w. 22 ° 24′35 ″ E e.

ВОДОСПАД СІМОНИ ТА ОРІХОВСЬКІ ДЖЕРЕЛА

Waterfall «Simona»

По мальовничій дорозі до села Оріховиця, вздовж маленької річки Сімони розташовані декілька джерел смачної води, за якою люблять приїжджати набирати до дому мешканці Ужгороду. Також на цьому потічку є дуже красивий камерний водоспад «Сімони». Він складається з двох каскадів максимальною висотою 5 метрів. Навесні – при повноводді виглядає особливо велично.

On the picturesque road to the village of Orikhovytsia, along the small river Simona, there are several sources of delicious water, which Uzhhorod residents like to come to collect at home. Also on this stream there is a very beautiful chamber waterfall «Simona». In the spring - at high water, it looks especially majestic.

КОСТРИНСЬКІ ЯМИ
Kostryno Pits

Костринські ями - виходи кам'яних пластів на річці нижче села Кострино В.Березнянського району. В деяких місцях річка вимила ями глибиною до 4-х метрів. Місце гарно виглядає при низькому рівні води. Чудове місце для пікніків, купання та засмаги. Координати 48.942026, 22.568281

Kostryno Pits – outcrops of stone layers on the river below the village of Kostryno Velykyi Bereznyi area. In some places, the river washed away pits up to 4 meters deep. The place looks good at low water levels. Coordinates: 48.942026, 22.568281.

ПОРОГИ ЗАБРІДЬ
Porohy Zabrid

«Пороги» – народна назва для унікальної геологічної пам'ятки – каскаду кам'яних утворень, що перегороджують річку Уж в районі села Забрідь на Великоберезнянщині, та створюють ланцюжок маленьких каскадних водоспадів по всій ширині річки. Коли річка повноводна – приголомшливе видовище. Не менш красиво виглядають пороги і в посушливий час. Улюблене місце для пікніків та відпочинку туристів. Координати: 48.938511, 22.476297

«Porohy» - a popular name for a unique geological monument - a cascade of stone formations that block the river Uzh near the village of Zabrid at Velykyi Bereznyi area, and create a chain of small cascading waterfalls across the river. When the river is full of water - a stunning spectacle. Porohy look no less beautiful in dry weather. It is a favorite place for picnics and recreation of tourists. Coordinates: 48.938511, 22.476297

ОРІХОВСЬКЕ ОЗЕРО
Orikhovytsia Lake

Оріховське озеро – традиційне місце відпочинку ужгородців, що має багаторічну історію. Сьогодні це - рекреаційний комплекс «Шамбала» на озері у селі Оріховиця, що пропонує послуги з організації відпочинку за містом. Тут в наявності шезлонги, альтанки з мангалом, роздягальня, кемпінг та стоянка для авто. У озері на території рекреаційного комплексу «Шамбала» розводять рибу: товстолобик, щука, лящ, карась, лінь, судак, білий амур, окунь, форель – тож можна порибалити.

Orikhovytsia Lake is a traditional place of rest for Uzhhorod residents, which has a long history. Today it is a recreational complex «Shambala» on the lake in the village of Orikhovytsia, which offers recreation services outside the city. There are sunbeds, gazebos with barbecue, locker room, camping and parking. Such fish are bred in the lake on the territory of the recreational complex «Shambhala»: silver carp, pike, bream, crucian carp, tench, zander, grass carp, perch, trout - so you can fish.

ДЖЕРЕЛО РЕНАТИ
Renata’s source

Джерело Ренати – сільська криниця з питною водою вільного доступу на кінцевій автобусній зупинці в селі Гута Ужгородського району. В часи промислового розквіту села це було найпопулярніше джерело питної води серед місцевого населення і славилося своїми лікувальними властивостями.

Renata’s source - rural well with drinking water of free access at the final bus stop in the village of Huta, Uzhhorod district. During the industrial prosperity of the village, it was the most popular source of drinking water among the local population and was famous for its healing properties.

СИРИЙ ПОТІК
Syryi Potik

Річка Сирий Потік це – одна з приток Ужа і бере початок біля села Кам'яниця на схід від гори Вітрова-Скала. Її довжина 12 кілометрів серед мальовничих лісів, скель та галявин. Річка типово гірська, вузенька, неглибока. Її в давнину називали Сирова. Назва її могла піти від слова «Сирість». Тим більше, що поруч є й урочище з такою ж назвою.

Цікаво, є те, що недалеко протікає й інша річечка, яка називається Сухим Потоком.

The Syryi Potik River is one of the tributaries of the Uzh River and originates near the village of Kamianytsia, east of Vitrova-Skala Mountain. Its length is 12 kilometers among picturesque forests, rocks and meadows. The river is typically mountainous, narrow, shallow. In ancient times it was called Syrova. Its name could come from the word «Syrist» (Dampness). Especially since there is a tract of the same name.

Interestingly, there is another river nearby, called the Sukhyi Potik.

ДЖЕРЕЛА МЕДВЕДІ, ГЛЕЧИК, ЧАЙНИК
sources «Bears», «Jug» and «Teapot»

Славнозвісне джерело «Три ведмеді» є символічною візиткою при в'їзді у Перечин. Природний скарбник розташований під лісом, біля основної туристичної автомагістралі. Тут завжди багато автівок, у тому числі, і закордонних. Люди шикуються у черги за надсмачною водою, що витікає із надр землі.

Не менш оригінальна пам'ятка минулих років у вигляді глечика зустрічає туристів і у напрямку сусіднього Зарічева. У народі її охрестили «Довжанкою». Біля пам'ятки, у формі посудини, часто побачиш туристів і охочих на селфі.

Неймовірною окрасою для мешканців району є й унікальний «Чайник», розміщений на території лісництва Тур'я-Ремети, що є водночас і туристично-рекреаційним пунктом на Перечинщині. Пам'ятку було встановлено ще у 70-х роках, приурочивши до однієї зі спортивних олімпіад.

The famous source «Three Bears» is a symbolic business card at the entrance to Perechyn. The natural treasure is located under the forest, near the main tourist highway. There are always a lot of cars, including foreign ones. People line up for delicious water flowing from the bowels of the earth.

No less original monument of the past years in the form of a jug greets tourists in the direction of neighboring Zarichevevo. The people called her «Dovzhanka». Near the monument, in the shape of a vessel, you will often see tourists and those who want to take selfies.

An incredible decoration for the residents of the district is the unique «Teapot», located in the forest of Turia-Remety, which is also a tourist and recreational point in Perechyn area. The monument was installed in the 70's, timed to one of the sports competitions.

Ліс сам Закарпаття
зеленіти вічно

ЛИЛИКИ
Lylyky

Лилики – зоологічна пам'ятка природи місцевого значення в Україні. Розташована в межах Ужгородського району Закарпатської області, на північ від села Глибоке.

Площа 1 га. Статус надано згідно з рішенням облвиконкому від 07.03.1990 року. Перебуває у віданні ДП «Ужгородське ЛГ» (Ужгородське лісництво, кв. 34, вид. 15).

Статус надано з метою збереження місця оселення рідкісних видів кажанів (лиликів), занесених до Червоної книги України: великого і малого підковоносів, нічниці довговухої, широковуха європейського та інших.

Lylyky is a zoological nature monument of local importance in Ukraine. It is located within the Uzhhorod District of Zakarpatska Oblast, north of the village of Hlyboke.

The area is 1 hectare. The status was given by the decision of the regional executive committee of 07.03.1990. It is managed by the State Enterprise «Uzhhorod State Forestry» (Uzhhorod Forestry, district 34, edition 15).

The status was granted in order to preserve the habitat of rare species of bats (lylykys) listed in the Red Book of Ukraine: large and small horseshoe bats, long-eared noctuid, broad-eared European bat and others.

ЛАВАНДОВА ГОРА
Lavender Mountain

Лавандова Гора знаходиться у місці, звідки відкривається незабутній краєвид на гори та на Полонину Руна, де всю красу навколишньої природи доповнюють лаванди та троянди. З середини травня по липень можна насолодитись цим приємним видом, а також незабутніми ароматами. Фотосесії, екскурсії, прогулянка, весілля – все це можливо на фермерському господарстві, що знаходиться в м. Перечин, урочищі «Лавандова гора». Основний вид діяльності – вирощування пряних та лікарських рослин,а також подальша їх переробка в продукцію. На даний момент тут висаджено 8 га Лаванди Вузьколистої (Angustifolia) та 1га троянди дамаської (Rosa damascena), а також 1 га фундука.

Lavender Mountain is located in a place with an unforgettable view of the mountains and Polonyna Runa, where all the beauty of the surrounding nature is complemented by lavender and roses. From mid-May to July you can enjoy this pleasant view, as well as unforgettable aromas. Photo sessions, excursions, walks, weddings - all this is possible on a farm located in Perechyn, tract "Lavender Mountain". The main activity is the cultivation of spicy and medicinal plants, as well as their further processing into products. Currently, 8 hectares of lavender (Angustifolia) and 1 hectare of damask rose (Rosa damascena), as well as 1 hectare of hazelnuts have been planted here.

ДП УЖГОРОДСЬКИЙ ЛІСГОСП
State Enterprise «Uzhhorod Forestry»

Державне підприємство «Ужгородський лісгосп» – один з найстаріших в Закарпатті. Він був організований угорським урядом ще на початку XIX століття, для управління державними лісами. На території держлісгоспу працювало багато відомих угорських, а згодом чеських, словацьких та українських лісівників, які сприяли вирощуванню високопродуктивних лісових фітоценозів.

Розташоване у західній частині Закарпатської області, в передгірній зоні. За комплексним лісогосподарським районуванням Західного регіону України територія лісгоспу входить до району Вулканічних Карпат та міжгірних улоговин з буковими і дубово-буковими передгірними лісами та до району Закарпатської низовини з лісостеповими дубовими лісами. На заході лісгосп межує зі словацьким лісогосподарським підприємством у Собранцях, а на півдні з угорською лісовою дирекцією в Ніредьгазі. Це сприяє розвитку добросусідських відносин та взаємному збагаченню досвідом ведення лісового господарства.

The State Enterprise «Uzhhorod Forestry» is one of the oldest in Transcarpathia. It was organized by the Hungarian government at the beginning of the XIX century to manage the state forests. Many famous Hungarian and later Czech, Slovak and Ukrainian foresters worked in this forestry, which contributed to the cultivation of highly productive forest phytocenoses.

It is situated in the western part of Zakarpatska Oblast, in the foothill zone. According to the complex forest zoning of the Western region of Ukraine, the territory of the forestry is part of the Volcanic Carpathians and intermountain basins with beech and oak-beech foothill forests and to the Transcarpathian lowland with forest-steppe oak forests. In the west, the forestry borders the Slovak forestry enter-prise in Sobrantsi, and in the south with the Hungarian Forestry Directorate in Nyíregyháza. This contributes to the development of good neighborly relations and mutual enrichment of forestry experience.

Основним завданням підприємства, так само як інших господарств, є вирощування високопродуктивних, корінних за породним складом насаджень з оптимальним використанням потенціалу лісо-рослинних умов. Такі насадження покликані забезпечувати, передусім, захисні, рекреативно-оздоровчі, природоохоронні функції.

Лісовий фонд, що наданий у постійне користування лісгоспу, займає площу 17,4 тис. га. На 83 % площі лісового фонду рубки головного користування заборонені в зв'язку з віднесенням цих лісів до категорій захисних, рекреаційно-оздоровчих лісів та лісів природоохоронного, наукового, історико-культурного призначення.

На території лісництва розміщені навчально-пізнавальні стежки, які є об'єктами для практичного навчання студентів, учнів та для любителів природи. Це: сторінками Червоної книги, Індикатори типів лісу, Гірські породи і мінерали Карпат, Тепла яма, Арборетум (налічує близько 250 видів деревно-чагарникових порід), до Невицького замку.

На території лісництва розташовані такі об'єкти природно-заповідного фонду:

- Пам'ятка природи «Невицький кар'єр» (Пам'ятка природи місцевого значення. Охорона сосни чорної, як екзотичне рослинне угрупування).
- Пам'ятка природи «Тепла Яма» (Ботанічна пам'ятка природи. Охорона високопродуктивних дубових та букових асоціацій).
- Пам'ятка природи «Стовп вулканічного туфу» (Геологічна пам'ятка природи місцевого значення. Охорона пам'ятника історико-культурного значення).

Найбільша в Україні жива колекція червонокнижних рослин, розташована безпосередньо на території адміністрації Ужгородського лісгоспу (с. Кам'яниця).

Весною 2008 року було посаджено перші екземпляри червонокнижних видів. Для кожного виду створено притаманні йому мікрокліматичні умови, які наближені до природних умов його ареалу.

На сьогоднішній день там знаходиться 81 вид червонокнижних рослин, серед яких є 14 видів деревних і чагарникових порід

Особливість колекції у тім, що вона – жива, її можна побачити будь-якої пори року.

The main task of the enterprise, as well as other farms, is to grow highly productive, indigenous plant species with optimal use of the potential of forest and plant conditions. Such plantations are primarily intended to provide protective, recreational and health, conservation and nature protection.

The forest fund, which is provided for permanent use to forestry, covers an area of 17.4 thousand hectares. In 83% of the forest area, felling of the main use is prohibited due to the classification of these forests into the categories of protective, recreational and health forests and forests of environmental, scientific, historical and cultural purposes.

There are educational and informative trails on the territory of the forestry, which are objects for practical training of students, pupils and for nature lovers. These are: the pages of the Red Book, Indicators of forest types, rocks and minerals of the Carpathians, Warm Pit, Arboretum (has about 250 species of trees and shrubs), to Nevytsky Castle.

- *The following objects of the nature reserve fund are located on the territory of forestry:*
- *Monument of nature «Nevytske Quarry» (Natural monument of local importance. Protection of the black pine tree as an exotic plant grouping).*
- *Natural monument «Tepla Yama» (Botanical monument of nature. Protection of high-performance oak and beech associations).*
- *Natural monument «Pillar of Volcanic Tuff» (Geological natural monument of local importance. Protection of monuments of historical and cultural importance).*

The largest living collection of Red Book plants in Ukraine, located directly on the territory of the Uzhhorod Forestry Administration (Kamianytsia village).

In the spring of 2008 the first specimens of Red Book species were planted. For each species, it is created inherent microclimatic conditions close to the natural conditions of its habitat.

Today there are 81 species of Red Book plants, among which there are 14 species of trees and shrubs. The peculiarity of the collection is that it is alive, it can be seen at any time of the year.

2 ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ РЕСУРСИ

Historical and cultural resources

ЛЕМКИ
The Lemkos

До Карпатського етнографічного району належать Львівська, Івано-Франківська, Закарпатська (крім східної частини), Чернівецька, більша частина Тернопільської областей. В Карпатському етнографічному районі виділяються три основні підгрупи: Прикарпаття, Карпати, Закарпаття. Так історично склалося, що, перебуваючи у складі різних держав, українці зберегли свою етнокультуру, хоча і не уникли деяких взаємовпливів з культурами словаків, угорців та поляків. Мешканці гірських районів Карпат зберегли найархаїчніші риси культури.

The Carpathian ethnographic area includes Lviv, Ivano-Frankivsk, Zakarpatska (except the eastern part), Chernivtsi and most of Ternopil Oblasts. There are three main subgroups in the Carpathian etnographic region: Precarpathia, Carpathia, and Transcarpathia. Historically, Ukrainians have preserved their ethnic culture while being part of different states. Although some interactions with the cultures of Slovaks, Hungarians and Poles were not avoided. The in habitants of the mountainous regions of the Carpathians have preserved the most archaic features of their culture.

Серед населення Закарпаття виділяються дві великі групи: жителі низинних і передгірських районів – долиняни та жителі гірської частини Карпат – верховинці. Верховинці у Карпатському регіоні поділяються на три етнографічні групи: лемки, бойки, гуцули.

Історико-географічний регіон в межах Ужанської долини яскраво представлений етнографічною групою лемків.

Важливим соціальним завданням Ужанського національного природного парку є збереження етнокультурної спадщини лемків. Лемки живуть по обидва схили Бескиду, між річками Саном (Сяном) та Попрадом. Це автохтонні жителі Карпат. Перші згадки про них у писемних джерелах з'являються в VI ст. До лемків за етнографічними особливостями культури належать русини, які через різні історичні обставини опинилися на територіях різних держав: Угорщини, Польщі, Словаччини, України. Значна частина цих українців асимілювалася місцевим населенням. Отже, лемки є найзахід-нішою групою українців.

There are two large groups among the population of Transcarpathia: the inhabitants of the lowland and foothills (Dolyniany) and the inhabitants of the mountainous part of the Carpathians (Highlanders or Verkhovyntsi). The Highlanders in the Carpathian region are divided into three ethnographic groups: Lemkos, Boykos, and Hutsuly.

The historical and geographical region within the Uzhanska Valley is clearly represented by an ethnographic group of Lemkos.

An important social task of the Uzhanskyi National Nature Park is to preserve the ethnocultural herit age of the Lemkos. The Lemkos live on both slopes of the Beskids, between the San and Poprad Rivers. They are autochthonous inhabitants of the Carpathians. The first mention of them in written sources appears in the 6 century. According to ethnographic features of culture, Lemkos include Ruthenians who, due to various historical circumstances, found themselves in the territories of different states: Hungary, Poland, Slovakia, and Ukraine. A considerable part of these Ukrainians was assimilated by the local population. Thus, the Lemkos are the most western group of Ukrainians.

Екологічна група лемків історично, екологічно і економічно зв'язана з Східними Бескидами і прилеглими до них низькогірними улоговинами.

Східні Бескиди – порівняно невисока система гірських хребтів, їх пересічна висота становить 800-1000 м, рельєф слабо хвилястий. Тому ця територія здавна була легкодоступною для заселення і використання природних ресурсів. Невисокі перевали – Тилицький (688 м), Дуклянський (502 м), Лубківський (657 м) (на польсько-словацькому кордоні), Березнянський (на українсько-словацькому кордоні), Лубнянський (на українсько-польському кордоні) та Ужоцький (889 м) були в минулому важливими транспортними шляхами та сприяли культурному спілкуванні між лемками Пряшівщини, Закарпаття і Галичини. У середньовіччі через Ужоцький перевал проходив один із торгових шляхів із Східної Європи до Дунайського басейну.

Наявність на значній площі гірських лук і пасовищ стимулювала розвиток населених пунктів. У минулому села на Лемківщині засновувалися за волоським правом.

The Lemkos ecological group is historically, environmentally and economically linked to the Easter Beskyds and the neighbouring lowland hollows.

The Eastern Beskyds is a relatively low mountain range system, with an average height of 800-1000 m, the relief is slightly wavy. Therefore, the area has always been easily accessible for settlement and use of natural resources. The lower passes – Tylytskyi (688 m), Duklanskyi (502 m), Lubkivskyi (657 m) (on the Polish-Slovakian border), Berezneanskyi (on the Ukrainian-Slovakian border), Lubnianskyi (on the Ukrainian-Polish border) and Uzhotskyi (889 m) were important transport routes in the past, facilitating the cultural communication between the Lemkos of Presov, Transcarpathia and Galychyna. In the Middle Ages, one of the trade routes from Eastern Europe to the Danube basin passed through the Uzhotskyi Pass.

The large area of mountain meadows and pastures stimulated the development of settlements. In the past, the villages the Lemko region area were based on the Vlach law.

Своєрідні екологічні умови гірських ландшафтів вплинули не лише на різні види господарської діяльності, лемківські поселення, але й на ментальність лемків, їх етногенез. Лемки відзначаються багатою етнографічною спадщиною. Під цим поняттям розуміється їх матеріальна і духовна культура, яка формувалася продовж історичного періоду і виражається в побуті, господарській інфраструктурі, релігійній культурі, народних традиціях і звичаях, фольклорі, пісенному репертуарі, місцевому говорі.

Сучасна лемківська говірка сформувалася ще в кінці 16 ст., що сприяло визначенню етнічних меж Лемківщини. Лемкам притаманний консерватизм, який проявляється у прив'язаності до гірських ландшафтів, традиційних форм життя, збереження релігії і релігійних традицій предків. Завдяки консерватизму і любові до рідної землі лемки протягом століть протистояли асиміляції. Цьому сприяла і гірська географічна ізоляція Лемківщини у Східних Бескидах, куди не проникали інші етноси, не пристосовані до життя в екологічно складних гірських умовах.

Peculiar ecological conditions of mountain landscapes have influenced not only different types of economic activity and the Lemko settlements, but also the Lemko mentality and their ethnogenesis. The Lemkos have a rich ethnographic heritage. This concept means their material and spiritual culture, which was formed during the historical period and is expressed in everyday life, economic infrastructure, religious culture, folk traditions and customs, folklore, song repertoire, local dialect.

The modern Lemko dialect was formed at the end of the 16th century, which contributed to the establishment of the ethnic boundaries of the Lemko region. The Lemkos are characterised by conservatism which manifests itself in attachment to mountain landscapes, traditional forms of life, and preservation of their ancestors' religion and religious traditions. Thanks to their conservatism and love for their native land the Lemkos have resisted assimilation for centuries. This was facilitated by the mountainous geographical isolation of the Lemko region in the Eastern Beskids, where other ethnic groups, not adapted to life in ecologically difficult mountain conditions, did not penetrate.

Населені пункти формувалися у гірських долинах та на прилеглих до них гірських схилах за «хутірним типом», що свідчить про індивідуальність світогляду лемків. Хати і присадибні об'єкти будувалися з деревини і крилися гонтами (драницями) з хвойних порід, рідше соломою. Обов'язковим елементом у садибах була дерев'яна огорожа, яка захищала їх від диких звірів. Гірська природа мала певний вплив на лемківський фольклор.

Як це буває характерним для населення прикордонних територій в культурному житті та мові лемків помітний вплив мови сусідніх народів – польської, словацької, німецької, а на Закарпатті угорської. В їх говорі запозичено чимало іноземних слів, зокрема з німецької мови технічних термінів. Проте лемки зберегли свою етнічну автохтонність, самобутність та характерну лемківську говірку.

Задля збереження багатої історико-культурної і етнографічної спадщини субетносу лемків 2003 рік був проголошений ЮНЕСКО роком збереження малих етносів у світі.

В даний період найбільша чисельність лемків збереглася в західній частині Закарпаття безпосередньо в Ужанській долині у верхів'ях басейну річки Уж (Перечинщина та Великоберезнянщина) та частково у верхів'ї річки Боржава (Іршавщина). Частково лемківські поселення розташовані також у верхів'ї річки Сяну на Львівщині, де проходить етнічна межа між лемками і бойками. У цих місцях створено два територіально великі заповідні об'єкти – Ужанський національний природний парк (39159 га) та Надсянський регіональний ландшафтний парк (19428 га), які покликані зберігати не лише природну, але й етнічно-культуру спадщину місцевого населення.

На теренах Ужанського НПП до унікальної етнокультурної спадщини належать передусім стародавні дерев'яні храми та дзвіниці, архітектура яких подібна до бойківської, але має деякі барокові елементи. Ці храми споруджувалися як правило на мальовничих горбистих місцях, з якими вони утворюють своєрідну ландшафтно-культурну цінність

Верхів'я басейну Ужа де розташований парк, цікаве також в історичному аспекті. Під час Першої та частково Другої світових воєн тут відбувалися важливі військові події, пам'ятні місця про які збереглися на його території. На

Settlements were formed in mountain valleys and on the adjacent mountain slopes according to the «khutir type», which indicates the individuality of the Lemko worldview. Houses and homesteads were built of wood and covered with shingles (dranytsi) of conifers, less often with straw. A wooden fence was an obligatory element in the estates, which protected them from wild animals. The mountain nature had a certain influence on the Lemko folklore.

As it is typical for the population of border areas, the Lemko cultural life and language were noticeable influenced by the languages of the neighboring nations: Polish, Slovak, German, and in Transcarpathia – Hungarian. Many foreign words were borrowed into their vocabulary, in particular technical terms from the German language. However, the Lemkos retained their ethnic autochthony, identity and characteristic Lemko dialect.

To preserve the rich historical, cultural and ethnographic heritage of the Lemko subethnos, 2003 was declared the year of preservation of small ethnic groups in the world by UNESCO. Nowadays, the largest number of Lemkos remained in the western part of Transcarpathia, directly in the Uzhanska Valley, in the upper reaches of the Uzh river basin (Perechyn and Velikyi Bereznyi areas) and partly in the upper reaches of the Borzhava river (Irshava area). Partly some Lemko settlements are also located in the upper reaches of the Sian river in Lviv Oblast, where there is an ethnic boundary between Lemkos and Boykos. Two territorially large protected areas, Uzhanskyi National Nature Park (39159 ha) and Nadsian Regional Landscape Park (19428 ha), have been created in these places to preserve not only the natural, but also the ethnic and cultural heritage of the local population.

On the territory of Uzhanskyi National Nature Park, unique ethno-cultural heritage includes mainly wooden churches and bell towers, whose architecture is similar the Boyko, but has some Baroque elements. The churches are usually built on picturesque hilly areas, thus creating together a distinctive land-scape and cultural value.

The upper reaches of the Uzh basin, where the park is located, is also interesting place from a historical perspective. During World War I and partly during World War II, important military events took place here, memorable places of which have been preserved on its territory. A military cemetery is guarded and maintained at the Uzhotskyi Pass (889 m), where over 500 soldiers and officers of the

Ужоцькому перевалі (889 м) охороняється і доглядається військове кладовище, в якому поховано понад 500 вояків і офіцерів Російської та Австро-Угорської армії, які за-гинули в 1915 р. На ньому встановлено монумент із пам'ятним хрестом. На перевалі стоїть також пам'ятник переходу через Карпати радянських військ у Другу світову війну. На горі Черемха (1130 м) в околицях села Ставне є угорське військове кладовище, в якому поховано понад 670 вояків, що за-гинули в 1915 р. На лівобережній терасі потоку Лубня в околицях села Лубня є поховання угорських вояків, що загинули у Другу світову війну.

У ряді населених пунктів збереглися єврейські кладовища, що залишилися без догляду після депортації єврейського населення під час Другої світової війни.

Russian and Austro-Hungarian army, who died in 1915, are buried. There is a monument with a memorial cross. On the pass there is also a monument to the transition of Soviet troops through the Carpathians to World War II. On Cheremkha Mountain (1130 m), near Stavne village, there is a Hungarian military cemetery, where over 670 soldiers, who died in 1915, are buried. On the left bank terrace of the Lubnia stream, near the village Lubnia, there are the graves of the Hungarian soldiers, who were killed in the Second World War.

In a number of settlements, Jewish cemeteries that remained unattended after the deportation of the Jewish population during the Second World War have been preserved.

Ужанська долина цікава й в астрономічному аспекті. В околицях села Княгиня під хребтом Стінка 9 червня 1866 р. упав один із найбільших у Європі метеоритів, уламки якого зберігаються у багатьох європейських музеях. Найбільший уламок метеорита вагою 279 кг знаходиться у геологічному музеї Відня. В місці падіння метеорита виникло торф'яне болото, яке охороняється як цінна ботанічна пам'ятка.

Протягом багатовікової взаємодії суспільства і природи у басейні Ужа виникли різні типи культурних ландшафтів. Поруч із природними, вони є складовим елементом навколишнього середовища і відіграють в житті суспільства та забезпеченні сталого розвитку важливу економічну роль. У результаті різних форм антропогенного впливу культурні ландшафти відзначаються різною екологічною стійкістю. Важливим завданням Ужанського НПП у складі біосферного резервату є сприяння ста- лому соціально-економічному розвитку в регіоні.

Ужанська долина, завдяки мальовничим гірським ландшафтам, сприятливим кліматичним умовам, відсутності промислових підприємств, які забруднюють природне середовище, доброму залізничному і шосейному сполученню є перспективним для розвитку рекреаційної і туристичної сфери. Регіон славиться мінеральними джерелами лікувального значення.

Для ознайомлення з історико-культурними пам'ятками прокладена мережа туристичних маршрутів та еколого-освітніх стежок.

The Uzhanska Valley is also interesting from the astronomical point of view. On June 9, 1866, one of the biggest meteorites in Europe fell near the village of Kniahynia, under the Stinka Ringe. Its pieces are preserved in many European museums. The largest meteorite fragment, weighing 279 kg, is in the Geo-logical Museum in Vienna. A peat bog has appeared at the site of the meteorite fall, which is protected as a valuable botanical monument.

During centuries of interaction of society and nature in the Uzh basin, different types of cultural landscapes have emerged. Next to the natural ones, they are an integral part of the environment and play an important economic role in society and sustainable development. As a result of various forms of anthropogenic impact, the cultural landscapes are characterised by different ecological sustainability. An important task of the Uzhanskyi National Nature Park within the biosphere reserve is to promote sustain-able socio-economic development in the region.

The Uzhanska Valley, thanks to its picturesque mountain landscapes, favourable climatic conditions, absence of industrial enterprises that pollute the natural environment, good railway and highway connections is a promising area for the development of recreation and tourism. The region is famous for its medicinal mineral springs.

A network of tourist routes and eco-educational trails has been laid to introduce the historical and cultural monuments.

АРХЕОЛОГІЯ
Archeology

Закарпаття – клондайк історичних епох. Історія заселення карпатського реґіону людьми налічує близько мільйона років. 7 тисяч років тому гірські масиви опинилися у сфері впливу активної господарської діяльності людини. Найдавніші сліди заселення людьми карпатського реґіону належать до палеоліту. Відомо понад 60 пам'яток давнього кам'яного віку в Закарпатській області.

Ужанська долина має й свою багату історію. За свідченням археологів, територія сьогоднішнього Ужгородського району була вже заселена починаючи з давнього кам'яного віку і закінчуючи середньовіччям.

В межах Ужанської долини знайдено і досліджено:

- 9 стоянок (найдавніша – 100-40 тисячоріччя до н. е.).
- 1 городище (XI-XIII сторіччя)
- понад 20 поселень (найдавніші – XIII-XI сторіч- чя до н. е.)
- 3 кургани (II-III ст. н.е.).
- 1 виробничий центр (II-I ст. до н.е.).

Transcarpathia is a Klondike of historical eras. The history of human settlement in the Carpathian region is about a million years old. 7,000 years ago, the mountain ranges were in the sphere of influence of active human economic activity. The oldest traces of human settlement in the Carpathian Region belong to the Paleolithic period. More than 60 monuments of the Stone Age are known in Zakarpatska Oblast.

The Uzhanska Valley has also a rich history. According to archaeologists, the territory of today's Uzhhorod District has been inhabited since the ancient Stone Age and ending with the Middle Ages. Within Uzhanska Valley were found and investigated:

- *9 sites (the oldest is 100-40 millennium B.C.);*
- *1 fortified settlement (11-13th centuries);*
- *more than 20 settlements (the most ancient – 13-11th centuries B.C.);*
- *3 burial mounds (2-3rd century B.C.);*
- *1 production centre (2-1st centuries B.C.).*

УЖГОРОДСЬКИЙ ЗАМОК
Uzhhorod Castle

Ужгородський замок – фортифікаційна споруда в Ужгороді. Замок найстаріший в Україні.

Це справжнісінька незборима твердиня, яка мала стояти незламною перешкодою на шляху ворогів. Для цього тут було все: стіни товщиною в 3 метри та кількарівневі укріплення. І як у справжньому середньовічному замку, тут є лицарська зала, підземні тунелі, кімната тортур та привиди.

Замок відносяться до IX століття (орієнтовна дата його будівництва 898 рік). Це була твердиня на одному з горбів над поселенням білих хорватів. На той час замок мав вигляд дерев'яної фортеці, що складалася з дитинця і частоколу. Тоді ця територія була заселена слов'янами – білими хорватами. Тут було князівство, на чолі якого стояв князь Лаборець. Літописець «Геста гунгарорум» зазначає, що Ужгородський замок і вся прилегла територія належала Лаборцю. Коли на князівство напали мадяри, населення стало до боротьби. Про це також пише Руський Літопис Нестора 898 року.

В кінці X – на початку XI століть, коли рівнинна частина Закарпаття підпала під владу комітату Унг, це вже була могутня оборонна споруда, про силу якої свідчить той факт, що в 1086 році під час набігу половецької орди під верховодством хана Кутеска, яка прорвалась через Карпатські перевали в Дунайську низовину, Ужгородський замок кочівники взяти не змогли. Історичні документи підтверджують, що кам'яні замки на Закарпатті почали дуже інтенсивно будуватися після татарської навали. Саме, король Бела IV наказав на стратегічно важливих пунктах зміцнити замки.

У XIII столітті була збудована замкова церква. Вона була давно зруйнована, а про її наявність лише здогадувались. При дослідженні знайдено письмову згадку про церкву Св. Юрія від 1248 р. Підмурки зруйнованого храму відкриті під час археологічних розкопок.

Символом фортеці вважається сокіл Турул – міфічний птах стародавніх угрів. За переказами, турул колись приніс шаблю ватажку національного повстання проти австрійського поневолення – Ференцу Ракоці. І той отримав перемогу над ворогами. Птах дістався музею вже без шаблі і постаменту.

Uzhhorod Castle is a fortification in Uzhhorod. The castle is the oldest in Ukraine.

It is a really impregnable fortress, which must have been an indestructible barrier on the way of enemies. Everything here was made for this purpose: the walls, 3 meters thick, and multilevel fortifications. And just like in a real medieval castle, there's a knight's hall, underground tunnels, a torture chamber and ghosts.

The castle dates back to the 9th century (estimated construction date: 898). It was a fortress on one of the hills above a settlement of White Croats. At that time, the castle had the appearance of a wooden fortress, which consisted of a citadel and a palisade. At that time, this area was inhabited by Slavs – the White Croats. There was a principality, headed by Prince Laborets. The «Gesta gungarorum» chronicler mentions that Uzhhorod Castle and all the surrounding territory belonged to Laborets. When the Principality was attacked by the Magyars, the population began to fight. The Rus' chronicle of Nestor in 898 also mentions this.

At the end of the 10 – at the beginning of the 11 century, when the plain part of Transcarpathia fell under the power of the Ung Comitat, it was already a powerful defensive construction, the strength of which is shown by the fact that in 1086 during the raid of the Cuman horde under the leadership of Khan Kutesk, which broke through the Carpathian passes into the Danube Lowlands, the nomads could not take Uzhhorod Castle. Historical documents con firm that the stone castles in Transcarpathia started to be built very intensively after the Tatar invasion Namely, King Bela IV ordered to strengthen the castles at strategically important points.

In the 13th century, the castle church was built. It was destroyed a long time ago and its existence was only guessed about. During the research, a written mention of Church of St. George from 1248 was found. The foundations of the ruined church were discovered during archaeological excavations.

A symbol of the fortress is considered to be the falcon Turul, a mythical bird of the ancient Ugric peoples. According to legend, Turul once brought the sword to the leader of the national uprising a against Austrian enslavement – Ferenc Rakoczi. And he defeated the enemies. The bird went to the museum without a sword and pedestal.

До замкового подвір'я перенесено також залишки бронзового фонтану. Колись він стояв у селі Ужок на території санаторію за часів СРСР. Це бронзова копія «Відпочиваючого Гермеса» (давньогрецький скульптор Лісіпп. Римляни ототожнювали Гермеса з Меркурієм). Скульптура втратила руки і потребує реставрації.

У внутрішньому дворику замку взимку 2012 року було встановлено бюст графу Міклошу Берчені, а 8 листопада 2013 року – його дружині графині Крістіні Чакі за кошти Генерального консульства Угорщини в Ужгороді. Родина 13 років володіла замком.

Від 1947 року замок використовується як краєзнавчий музей.

The remains of the bronze fountain were also moved to the castle courtyard. During the Soviet era, it used to stand in the village of Uzhok on the territory of the sanatorium. It is a bronze replica of the 'Seated Hermes' (by the ancient Greek sculptor Lyssipos. The Romans identified Hermes with Mercury). The sculpture has lost its arms and requires restoration.

A bust of Count Miklos Bercheny was installed in the courtyard of the castle in the winter of 2012, and on November 8, 2013 – a bust of his wife Countess Christina Chucki at the expense of the Consulate General of Hungary in Uzhhorod.

The family owned the castle for 13 years. Since 1947, the castle has been used as a local history museum.

СЕРЕДНЯНСЬКИЙ ЗАМОК
Serednie Castle

Більшість замків Закарпаття розташовані на височинах і пагорбах. Але є один, який свого часу був споруджений на рівнині – це Середнянський замок. Замок було збудовано на території сучасного селища Середнє в XIII ст. Такі фортеці були вздовж всього «соляного шляху», який вів з рудників в с. Солотвино через Закарпатті в Європу.

Під час визвольної війни угорського народу 1703-1711 рр. замку було завдано значного пошкодження.

Середнянський замок – розташований в селищі міського типу Середнє (Ужгородський район) пам'ятка архітектури національного значення.

Середнянський замок утворює одна чотирикутна башта-донжон (18,6 х 16,5 м; висота якої сягає 20 м, а товщина стін – 2,6 м) – головна й найхарактерніша ланка романської середньовічної твердині, прообразом якої були давньоримські прикордонні сторожові вежі на Рейні та Дунаї. Це єдиний замок Закарпаття, в якому в незакінченому виді збереглись риси романського стилю.

Most of Transcarpathian castles are situated on uplands and hills. But there is one that was built on a plain. It is a Serednie Castle The castle was built on the place of the present-day Serednie village in the 13th century. Such fortresses were along the entire «salt road» that led from the mines in the village of Solotvino through Transcarpathia to Europe.

During the War of Independence of the Hungarian People (1703-1711) the castle was severely damaged.

Serednie Castle, located in Serednie village (Uzhhorod district), is an architectural monument of national importance.

Serednie Castle is formed by one quadrangular tower-donjon (18.6 x 16.5 m; its height reaches 20 m and wall thickness – 2.6 m) – the main and most characteristic part of the Romanesque medieval fortress, the prototype of which were the ancient Roman border watchtowers on the Rhine and Danube. This is the only castle in Transcarpathia in which the features of the Romanesque style have been preserved in an unfinished form.

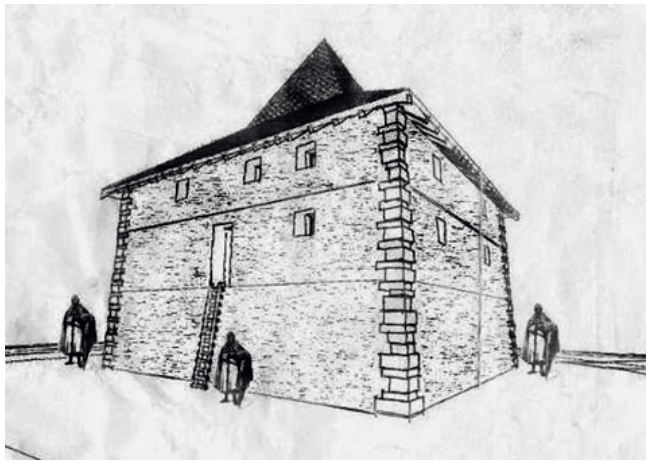

Середнянський замок був характерною замковою спорудою для Західної Європи XII століття збудований на кошти Фруа де Барманьє у 1146 році оборонною спорудою у вигляді башти донжону (башти останньої оборони). Такі башти були дозорними і не призначеними для тривалого проживання. Але якщо була необхідність, вони могли стати потужними пунктами оборони, бо мали добру зону огляду й з неї можна було вести круговий обстріл. Крім того, такі башти мали кругову систему валів і ровів. Ці складові мав і Середнянський замок. До того ж, перша лінія його валів, що влаштовувалась паралельно стінам башти, була підсилена кам'яним муром з циліндричними наріжними баштами. Слідів від тих передових укріплень тепер майже не залишилось.

Спочатку донжон Середнянського замку був триярусним з балковим міжповерховим перекриттям. Вхід у башту-донжон з метою безпеки був розміщений на рівні другого ярусу по центру східної стіни. До нього вела з боку двору дерев'яна драбина, яка при необхідності (небезпеці) легко демонтувалась, а то й спалювалась. Стіни третього ярусу збереглися фрагментарно. Неподалік «дверей» у підлозі «східного» приміщення видно яму, засипану камінням. Вірогідно тут був колодязь.

Serednie Castle was a characteristic castle construction of the 12 th century in Western Europe. It was built at the expense of Froy de Bermanier in 1146 as a defensive structure in the form of a donjon tower (the tower of the last defense). Such towers were sentinel and not intended for long-term residence. But if necessary, they could become powerful points of defense, because they had a good field of view and from it it was possible to conduct circular shelling. In addition, such towers had a circular system of shafts and ditches. Serednie Castle also had such features. In addition, the first line of its shafts, which ran parallel to the walls of the tower, was reinforced by a stone wall with cylindrical corner towers. There are now almost no traces of those advanced fortifications.

Initially, the donjon of Serednie Castle was three-tiered with a beamed floor. The entrance to the donjon tower was placed at the level of the second tier in the center of the east wall for security purposes. A wooden staircase led to it from the courtyard, which could be easily dismantled or even burned if necessary (in case of danger). The walls of the third tier have been preserved in fragments. Not far from the «door» in the floor of the «east» room, a pit filled with stones can be seen. There was probably a well.

НЕВИЦЬКИЙ ЗАМОК
Nevytske Castle

Невицький замок – напівзруйнований замок біля села Кам'яниця (Ужгородський район), пам'ятка архітектури національного значення, розташований на горі вулканічного походження висо-тою 260 м над рівнем моря у вузькій долині річки Уж.

Замок уперше згадується на початку XIV ст. як опорна база місцевого феодального бунту проти королівської влади Карла Роберта Анжу. У XIV ст. замок переходить до володінь роду графів Другетів, які будують на місці дерев'яного замку кам'яний. У 1644 році під час релігійних воєн трансільванський князь Юрій I Ракоці зруйнував замок.

Історія Невицького замку починається приблизно у XII столітті. Його будівництво було пов'язане з активною проруською політикою угорських королів, зростанням ролі гірських перевалів і шляхів, які вели через Карпати на північ і схід до Галича та Києва. Тоді замок був земляним городищем невеликих розмірів, укріплення якого складалися з валів, ровів.

У березні 1241 року монголо-татари ввірвалися в Угорщину через Верецький перевал і зруйнували укріплення в Невицькому. В другій половині XIII століття його знову відновили. На межі XIII-XIV століть на місці круглої башти будується новий чотирикутний донжон, а біля нього колодязь для збору дощової води завглибшки 4,5 м.

Нова епоха в історії замку розпочинається за часів володіння ним родом Другетів з 1328 року і аж до моменту загибелі фортеці в середині XVII століття. Постійні військові сутички, поширення вогнепальної зброї змушують Другетів частково перебудувати і значно укріпити Невицький, єдиний на Ужанщині, замок. Археолого-архітектурні дослідження вказують, що десь на зламі XV-XVI століть замок набуває сучасного вигляду.

У 1879 році поруч із замком заклали сад Ваґнера (на честь угорського вченого-садовода Карла Ваґнера) та спорудили фонтан із природним тиском води.

Nevytske Castle, a half-destroyed castle near the village of Kamianytsia (Uzhhorod District), an architectural monument of national importance, is situated on a volcanic mountain, 260 m above sea level, in a narrow valley of the Uzh River.

The castle was first mentioned at the beginning of the 14th century, as a stronghold of the local feudal revolt against the royal power of Charles Robert Anjou. In the 14th century the castle passed into the possession of the family of Counts Drugets, who replaced the wooden castle with a stone one. In 1644, during the religious wars, the Transilvanian prince Yuri I Rakotsi destroyed the castle.

The history of Nevytske Castle dates back to around the 12th century. Its construction was connected with the active pro-Rus' policy of Hungarian kings, the growth of the role of mountain passes and roads, which led through the Carpathians to the north and east to Halychyna and Kyiv. Then the castle was an earthen fortified settlement of small size, the fortifications of which consisted of shafts and ditches.

In March 1241, Mongol-Tatars invaded Hungary through the Veretskyi Pass and destroyed the fortifications at Nevytske. In the second half of the 13th century, it was rebuilt again. At the turn of the 13th and 14th centuries, a new quadrilateral donjon was built on the site of the round tower, with and next to it a well for collecting rainwater 4.5 m deep.

A new era in the history of the castle begins in 1328 when the castle was owned by the Drugets family until the death of the fortress in the middle of the 17th century. Constant military clashes, the spread of firearms force the Drugets to partially rebuild and significantly strengthen Nevytske, the only Castle in the Uzh area. Archaeological and architectural research indicates that somewhere at the turn of the 15-16th centuries the castle acquired its modern appearance.

In 1879, the Wagner Garden (named after the Hungarian horticultural scientist Carl Wagner) was laid next to the castle, and a fountain with natural water pressure was built.

ГОРЯНСЬКА РОТОНДА
The Horiany Rotunda

Горянська ротонда – одна з найстаріших архітектурних пам'яток України загальноєвропейського значення.

Ротонда («rotunda» з італ. – кругла будова) – одна з найцінніших пам'яток храмової архітектури України, своїм віком поступається хіба що Софії Київській.

Горянська ротонда унікальна тим, що є шестигранною. Церков такої рідкісної форми у світі – одиниці.

Церква-ротонда в Горянах – одна з найтаємничіших і найстаровинніших християнських святинь Закарпаття. Навіть за поверхового огляду місцевості, на якій побудована ротонда, кидається у вічі її стратегічне значення, сприятливе природногеографічне розташування. Тому не дивно, що в околиці Горян відомі стоянки кам'яного віку, неоліту (V тис. до н. е.), доби бронзи (XIV-XIII ст. до н. е.), перших століть нашої ери, давньослов'янські і давньоруські поселення VI-XIII ст., комплекс старожитностей середньовіччя – ротонда, залишки кам'яних стін і фундаментів замку-палацу, спорудженого не пізніше XIV ст.

Відкриття Горянської ротонди припадає на 1879 р., коли розпочалися ремонтні роботи у храмі святої Анни. Дослідження вчених так і не викристалізувалися до єдиної думки, оскільки, одні вважали, що він був побудований у візантійському стилі в IX-X ст., інші відносили його до часу розквіту романського стилю, найчастіше ротонду датували періодом панування в Угорщині династії Арпадів (1000-1301) або часом від XII до XIV ст. На сьогодні більшість дослідників датує храм кінцем X – початком XI ст., але досі достеменно невідомо, коли, хто і з якою метою збудував цю унікальну святиню.

Горянська ротонда типова для романської доби будівля – заокруглений шестигранник, товщина стін якого сягає 2-2,5 м. Його перекриття склепінчасте, всередині – шість ніш. Новіша частина пам'ятки – готична нава, прибудована XIV ст.

Фрески й нині вражають відвідувачів високою майстерністю виконання й водночас

The Horiany Rotunda is one of the oldest architectural monuments of European importance in Ukraine. Rotunda («rotunda» from Italian – round building) – one of the most valuable monuments of the temple architecture of Ukraine, second oldest building after Saint Sophia of Kyiv.

The Horiany Rotunda is unique in that it has a hexagonal shape. There are only a few churches of such a rare construction in the world.

The rotunda church in Horiany is one of the most mysterious and ancient Christian shrine in Transcarpathia. Even with a cursory survey of the area, on which the rotunda was built, its strategic importance, favorable natural geographical location, is striking. Therefore, it is not surprising that near Horiany there are well-known sites of the Stone Age, Neolith (5 millennium B.C.), Bronze Age (14-13th century B.C.), the first centuries A.D., ancient Slavic and ancient Rus settlements 11-13th centuries and complex of antiquities of the Middle Ages – rotunda, the remains of stone walls and foundations of the castle-palace, built not later than the 14th century.

The opening of Horiany Rotunda dates back to 1879 when renovation work began in the Church of St. Anna. Scholars have not come to a consensus, as some believe that it was built in the Byzantine style in the 9th and 10th centuries, others attributed it to the heyday of the Romanesque style, often dating the rotunda to the period of Arpad dynasty rule in Hungary (1000 -1301) or sometimes from the 12th to the 14th century. Today most researchers date it to the late 10th or early 11th century, but it is still unknown when, who and for what purpose built this unique shrine.

The Horiany Rotunda is a typical Romanesque building – a rounded hexagon with walls up to 2-2.5 metres thick. Its ceiling is vaulted, inside six niches. The newer part of the monument is a Gothic nave, built in the 14th century.

Frescoes today amaze visitors with high skill in performance and at the same time the vitality of the characters. Scientists agree that the frescoes in Horiany are from the early Renaissance and were done in the 14th century by the Italian masters of Giotto school. The technology of their execution is

життєвістю персонажів. Учені дотримуються думки, що фрески в Горянах репрезентують епоху раннього Ренесансу й виконані в XIV столітті італійськими майстрами школи Джотто. Технологія їх виконання – це складна методика, що нині вже не застосовується: мокра «свіжа» поверхня при розписуванні всмоктувала в себе 10-сантиметровий шар фарби. На стінах храму зображено сцени з Нового Заповіту. Головні сюжети: «Благовіщення», «Утеча в Єгипет», «Страсті», «Дари волхвів», «Різдво Христове», «Воскресіння». У центрі цих сцен завжди виступає жінка – щаслива мати, мати-страждальниця, молода наречена.

a complex technique that is no longer used: the wet «fresh» surface when painting absorbed a 10-centimeter layer of paint. Scenes from the New Testament are painted on the walls of the temple. The main plots: «Annunciation,» «Flight to Egypt,» «Passion,» «Gifts of the Magi,» «Christmas of Christ,» «Resurrection» etc. The centre of these scenes is always a woman – a happy mother, a suffering mother, a young bride

ЦЕРКВА СВ. МИХАЇЛА D С. УЖОК

St. Michael's Church in the Village of Uzhok

Закарпаття – ідеальне місце, щоб дізнатися і полюбити дерев'яну архітектуру: храмів тут багато і вони побудовані в різних стилях.

8 дерев'яних церков збереглося на Великоберезнянщині. Одна з них – Церква Св. Михаїла в с. Ужок внесена до світової спадщини ЮНЕСКО.

Храм Святого Архангела Михаїла – дерев'яна церква в селі Ужок є своєрідною візитівкою Закарпаття. Це одна з найцікавіших споруд бойківського стилю. Цей стиль особливий тим, що зазнав змін, характерних лише для маленького регіону в Закарпатті.

Храм Святого Архангела Михаїла – це пам'ятник дерев'яного зодчества бойківської

Transcarpathia is an ideal place to get to know and love wooden architecture: there are many churches here, and they are built in different styles.

There are 8 surviving wooden churches in Velykyi Bereznyi area. One of them is a St Michael's Church in Uzhok village, included in UNESCO World Heritage List. Church of St. Archangel Michael is a wooden church in the village of Uzhok and is a kind of the trademark of Transcarpathia. It is one of the most interesting buildings of the Boyko style. This style is special because it has undergone changes that are typical only for a small region in Transcarpathia.

The Church of the St. Archangel Michael is a monument of wooden architecture of the Boyko school that was built in 1745, but is still preserved

школи, який збудований у 1745 році, але й донині зовні збережений у первісному вигляді. Своїми лаконічними формами він чудово вписується в гірський ландшафт. Церква настільки досконало поставлена на схилі, що, здається, виросла на цьому місці. Її форми ніби повторюють чудові карпатські пейзажі.

Головною особливістю є те, що церква була побудована без єдиного цвяха, витримана в бойківському стилі і розташована на схилі пагорба.

Центральна частина будівлі має форму шатра і велично підноситься над навколишнім ландшафтом. Зовні храм не піддавався ніяким змінам і реставрації, які зазнав інтер'єр. Однак збереглися: унікальні різьблені прикраси, іконостас, вівтар, масивний дзвін, який старше церкви на сто років, збереглися стародруки, датовані 17 століттям.

Особливою родзинкою церкви є дзвіниця. Саме у цій споруді знаходяться три дзвони. Найстаршому з них більше років, ніж самій церкві – він був вилитий ще у 1638 році й тримається на дерев'яних скобах.

Справжня ж реліквія знаходиться на горищі самої церкви – це старовинний тріскотник. Він виглядає як дерев'яний ящик із решіткою, проте є незвичайним інструментом. Ще коли будували церкву, його зробили з ялини та лящини.

Цікаво, що храм в Ужку не є еталоном бойківської церкви, адже він має витягнуту дзвіницю, типову для лемківських храмів, але не для бойківських. Гірські села під Ужоцьким перевалом чи не єдині в Карпатах, де можна спостерігати синтез бойківських храмів із лемківськими архітектурними формами.

Із 1927 року поряд із храмом стоїть невеличка, досить типова для Закарпаття дзвіничка, яка за-мінила основну.

in its original form. With its laconic forms it fits perfectly into the mountain landscape. The church is so perfectly placed on the slope that it seems to have grown there. Its forms seem to repeat the beautiful Carpathian landscapes.

The main feature is that the church was built without a single nail, in the Boyko style, and is located on a hillside.

The central part of the building has the shape of a tent and rises majestically above the surrounding landscape. The exterior of the temple has not undergone any changes or renovations, which the interior has undergone. However, the unique carved decorations, the iconostasis, the altar, the massive bell, which is a hundred years older than the church, have been preserved, plus the antique printings dating back to the 17th century.

A special highlight of the church is the bell tower. There are three bells in the building. The oldest of them is older than the church itself – it was cast in 1638 and is supported by wooden brackets.

The real relic is in the attic of the church itself – an ancient «triskotnyk». It looks like a wooden box with a lattice, but is an unusual tool. When the church was built, it was made of spruce and hazel.

It is interesting, that the church in Uzhok is not an example of the Boyko church, because it has an elongated bell tower, typical for the Lemko churches. Mountain villages near the Uzhotsky Pass are almost the only ones in the Carpathians, where you can see the synthesis of Boyko temples with Lemko architectural forms.

Since 1927, next to the temple there is a small, quite typical for the Transcarpathian region bell tower, which replaced the main one.

ЦЕРКВА СВ. МИКОЛИ ЧУДОТВОРЦЯ
Church of St. Nicholas the Wonderworker

Церква Святого Миколи Чудотворця (1655 р.) – пам'ятка архітектури національного значення (2018 р.).

Класична бойківська церква стоїть на схилі високої гори і разом з дерев'яною дзвіницею утворює чарівний архітектурний ансамбль на тлі величної гірської панорами.

У 1751 році був зроблений запис, який свідчить про те, що у церкви були всі образи та три дзвони. В 1930 році у церкві в селі Гусному священиком був Золтан Шолтес, який був відомим художником на Закарпатті. Серед його робіт є зображення дерев'яної церкви в Гусному. У селі збереженні ікони, які були намальовані ним.

Миколаївська церква в селі Гусний має невеликі параметри. Форми церкви, збудованої з ялового дерева, прості й компактні. В будівлі збережене різьблення по дереву, яке датується 18 століттям. Церква належить до галицького типу споруд. Відноситься до класичного типу ранніх прикладів бойківських церков. Іконостас 18 століття перемалювали. Біля церкви стоїть традиційна верховинська дзвіниця – двоярусна споруда.

Church of St Nicholas the Wonderworker (1655) is an architectural monument of national importance (2018).

The classic Boyko church stands on the slope of a high mountain and together with the wooden bell tower, forms a magical architectural ensemble against the background of a majestic mountain panorama.

A record was made in 1751, which shows that the church had all the icons and three bells. In 1930, the priest of the church in the village of Husne was Zoltan Sholtes, who was a well-known artist in Transcarpathia. Among his works is a picture of the wooden church in Husne. Icons painted by him are preserved in the village.

St. Nicholas church in Husne village has small parameters. The shape of the church, built of ash-tree, is simple and minimalistic. The building has preserved the wood carvings, which date back to the 18th century. The church belongs to the Galychyna type of buildings. It belongs to the classic type of early examples of Boyko churches. The iconostasis from the 18th century was repainted. The church has a traditional Verkhovyna bell tower – a two-tiered construction

ЦЕРКВА СВЯТОГО ІВАНА ПРЕДТЕЧІ
Church of St. Ivan the Forerunner

Церква святого Івана Предтечі (святого Івана Хрестителя) – дерев'яний храм XVIII ст. в селі Сухому (Великоберезнянщина). Збудована в 1769 році.

Перша згадка про церкву в селі датована 1631 роком. Перша церква згоріла. І в 1769 році була збудована нова з м'яких порід дерева (смерека). До неї перенесли іконостас 1679 року. Наприкінці XIX ст. була зведена нова окрема дерев'яна двоярусна дзвіниця.

Пам'ятка – оригінальний зразок дерев'яної церкви бойківського типу.

Церква зберегла архітектурно-конструктивну структуру, унікальний іконостас 1679 року, 1703 року та окремі ікони XVII-XVIII ст.

З 2018 року пам'ятка архітектури національного значення.

Church of St. Ivan the Forerunner is a wooden church that was built in 1769 in the village of Sukhe (Velykyi Bereznyi area).

The first mention of the church in the village dates back to 1631, but the first church burned down. A new one was built in 1769 with soft wood (fir tree). The iconostasis of 1679 was moved to it. At the end of 19th century a new separate wooden two-tier bell tower was built.

The monument is an original example of a wooden church of the Boyko type. The church has preserved the architectural and constructive structure, a unique iconostasis of 1679, 1703 and some icons of the 17-18th centuries.

Since 2018, it is an architectural monument of national importance.

ЦЕРКВА ПОКРОВИ ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ
Church of the Intercession of Holy Virgin

Церква Покрови Пресвятої Богородиці – дерев'яна церква (с. Кострина, Великоберезнянщина). Пам'ятка архітектури національного значення.

Церква – шедевр народного будівництва, належить до видатних пам'яток української народної архітектури.

Оригінальний пам'ятник бойківського дерев'яного зодчества. Представляє великий інтерес як перехідний тип від бойківського до лемківської зодчества.

Розташована на пагорбі, у винятково гарному місці. Чари споруди ховаються в таємницях про-порцій, у розмірах церкви, в лініях її силуету. З кожного боку церква сприймається як бездоганно завершений художній твір, ідеально вписаний у навколишній розкішний ландшафт. Храм побудований без жодного цвяху та сучасних оснащень, дерев'яна споруда є автентичною візитівкою Великоберезнянщини. Церква Покрови Пресвятої Богородиці збудована в 1645 році у с. Сянки Львівської області, а в 1703 році була перевезена і поставлена на теперішньому місці. Іконостас походить з 1645 року, хоча є думка, що й з 1596 р. Збереглася дерев'яна різьба XVIII століття. Ікони намальовані на липових дошках. Багато оздоблене Євангеліє датоване 1691 роком. Як і в багатьох інших селах, найбільший дзвін було конфісковано на військові потреби під час визвольної війни угорців на чолі з Лайошом Кошутом у 1848-1849 роках. Нову партію дзвонів виготовив 1899 року ливарник Шандор Ласло в Малих Ґеївцях біля Ужгорода.

Church of the Intercession of the Holy Virgin is a wooden church (Kostryna village, Velykyi Bereznyi area). Architectural monument of national importance.

The church is a masterpiece of folk architecture and belongs to outstanding monuments of Ukrainian architecture.

It is an original monument of wooden architecture. It is of great interest as a transitional type from Boyko to Lemko architecture.

It is located on a hill in an exceptionally good location. The charm of the construction is hidden in the mysteries of its proportions, in the sizes of the church, in its silhouette lines. On each side, the church is perceived as a perfectly finished work of art, perfectly integrated into the surrounding magnificent landscape. The temple was built without any nails and modern equipment, the wooden construction is an authentic visiting card of Velykyi Bereznyi area.

Church of the Intercession of the Holy Virgin was built in 1645 in the village Sianky in Lviv Oblast, and in 1703 was moved and put in its present place. Iconostasis originates from 1645, although it may date back to 1596. Wooden carvings of the 18th century have been preserved. Icons are painted on lime boards. The richly decorated Gospel dates from 1691. As in many other villages, the largest bell was confiscated for military purposes during the Hungarian Liberation War led by Lajos Kossuth in 1848-1849. A new batch of bells was made in 1899 by a founder Sandor Laszlo in Mali Geivtsi near Uzhhorod.

ЦЕРКВА СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО
Church of St. Basil the Great

Церква Святого Василія Великого – одна з найвизначніших пам'яток архітектури Великоберезнянщини.

Пам'ятка архітектури національного значення.

За версією львівських реставраторів, дерев'яну церкву збудували в селі Сянки на Львівщині в 1703 р. у бойківському стилі й перевезли в Сіль у кінці XVIII ст. (ймовірно, в 1777 р.). У 1834 р. її перебудували. Зі старого різьблення збереглися лише царські врата, кивот і престол з балдахіном.

В 2018 році церква визнана об'єктом культурної спадщини національного значення.

Church of St. Basil the Great is one of the most important monuments of architecture in Velykyi Bereznyi area.

It is an architectural monument of national importance.

According to the version of Lviv restorers, the wooden church was built in the village Sianky in Lviv Oblast in 1703 in the Boyko style and was moved to Sil at the end of the 18th century (probably in 1777). In 1834 it was rebuilt. From the old carvings, only the royal gate, the ark and the throne with a canopy have survived.

In 2018, the church was recognised as an object of the cultural heritage of national importance.

СВЯТО-МИХАЙЛІВСЬКА ЦЕРКВА

St. Michael's Church

Свято-Михайлівська церква – дерев'яна церква, пам'ятка архітектури національного значення. Розташовується у селі Вишка (Великоберезнянщина).

До виникнення Михайлівської церкви, у селі Вишка було два храми, проте вони були знищені. Точна дата побудови Михайлівської церкви до сих пір не відома. Міститься інформація про різні пері-оди її виникнення: вона може бути створена у 17 столітті, у 1700 році чи у другій половині 18 століття. Церква збудована у стилі народної школи дерев'яного зодчества. Вона містить перехідні елементи від бойківської архітектури до лемківської. Церковна вежа має три дзвони, один із них містить надпис. У 1924 році один із церковних дзвонів був відлитий Ф. Еґрі.

St. Michael's Church is a wooden church, an architectural monument of national importance. It is located in Vyshka Village (Velykyi Bereznyi area).

There were two churches in Vyshka by the time the St. Michael's Church appeared, but they were destroyed. The exact date of construction of Church of St. Michael is still unknown. There is information about different periods of its building: it could have been built in the 17th century, in 1700 or in the second half of the 18th century. The church is built in the style of the folk school of wooden architecture. It contains transitional elements from the Boyko to the Lemko architecture. The church tower has three bells, one of which bears an inscription. In 1924, one of the church bells was cast by F. Egri.

СВЯТО-МИКОЛАЇВСЬКА ЦЕРКВА
St. Nicholas Church

Свято-Миколаївська церква – дерев'яна церква (с. Чорноголова, Великоберезнянщина), пам'ятка архітектури національного значення.

Миколаївська церква, що належить до найкращих зразків закарпатської народної архітектури, стоїть віддалено від головної дороги, на своєрідному півострові, утвореному злиттям двох потоків. Місце, як завжди, вибране бездоганно – з усіх боків церква домінує в навколишньому пейзажі, об'єднує навколо себе дороги, стежки і струмки, що розбігаються в усі боки, гармонійно взаємодіє з буянням живої природи.

Церква Святого Миколи Чудотворця є пам'ятником дерев'яної архітектури, в дереві якого втілені досягнення бароко. Стрункий силует ажурної дзвіниці в Чорноголові здалеку видно на тлі невисоких пагорбів.

Спочатку церква була бойківського типу, але перебудова надала їй сучасний вигляду, характе-рний для великої групи закарпатських церков кінця XVIII століття. У наві збережено іконостас XVIII сторіччя.

Усередині збережено первісні шатрові перекриття, характерні для бойківських церков. Особ-ливу увагу привертає вежа з декоративно багатим бароковим завершенням.

Під впливом архітектурних форм західного культового зодчества майстри, що будували Мико-лаївську церкву в Чорноголові, повністю відмовляються від трибанної системи бойківських церков і надають своїй будові базилікальну форму з високою барочною дзвіницею. Стиль бароко тут органічно вплітається в старі форми дерев'яної церковної споруди і найбільше проявляється у зовнішніх декоративних формах і в пристрасті до заокруглення архітектурних деталей вежі.

Біля церкви стоїть каркасна дзвіниця простої конструкції. В 2018 році церква визнана об'єктом культурної спадщини національного значення.

St. Nicholas Church is a wooden church in the village of Chornoholova in Velykyi Bereznyi area and is an architectural monument of national importance.

Church of St. Nicholas, which belongs to the best examples of Transcarpathian folk architecture, stands far away from the main road, on a peculiar peninsula formed by the confluence of two streams. The site, as always, is a perfect choice – from all sides the church dominates the surrounding landscape, unites around itself roads, paths and streams that run in all directions, harmoniously interacts with the exuberance of wildlife.

The Church of St. Nicholas the Wonderworker is a monument of wooden architecture, with Baroque best features embodied in the wood. The slender silhouette of the openwork bell tower in Chornoholova can be seen from afar against the background of low hills.

Initially, the church was of the Boyko type, but reconstruction gave it a modern look, typical of a large group of Transcarpathian churches from the end of the 18th century. In the nave, the 18th century iconosta sis has been preserved.

Inside, the original tent floors, typical of Boyko churches, have been preserved. The tower with a decoratively rich baroque finish attracts special attention.

Influenced by the architectural forms of Western cult architecture, the masters who built Church of St. Nicholas in Chornoholova completely abandoned the triban system of Boyko churches and gave their structure a basilica form with a high Baroque bell tower. The Baroque style here is organically intertwined with the old forms of the wooden church building and is most manifested in the external decorative forms and in the passion for rounding off the architectural details of the tower.

A frame bell tower of simple design stands near the church. In 2018, the church was recognized as a cultural heritage site of national importance.

ЦЕРКВА СВЯТОЇ АННИ
St. Anne Church

Церква Святої Анни (с. Буківцьово, Великоберезнянщина) – культова споруда, архітектурна пам'ятка національного значення.

Церква була побудована у 17-18 столітті.

Реконструкція святині виконана у 1791 році.

Церква Святої Анни розташовується у центральній частині села на високому схилі. При первинному будівництві храму набув рис пізньобойківського стилю. Зберігся іконостас, який датують 18 століттям. Проте ікони були перемальовані у 1821 році. Збереглись старовинні речі: жертовник, престол з животом, хоругви, частини іконостасу. Також дійшли до 21 століття дерев'яні свічники.

Church of St. Anne (Bukivtsiovo Village, Velykyi Bereznyi area) is a religious building and architectural monument of national importance.

The church was built in the 17th-18th centuries.

The church was reconstructed in 1791.

The church of St. Anne is located in the central part of the village on a high slope. During the initial construction, the church got the features of the late Boyko style. The iconostasis, which dates back to the 18th century, has been preserved. However, the icons were repainted in 1821. Antiques have been pre-served: an altar, a throne with a belly, gonfalons, parts of the iconostasis. Wooden candlesticks have also reached the 21st century.

ЦЕРКВА СВЯТОГО ВАСИЛЯ
St. Basil Church

Церква Святого Василя – дерев'яний храм (с. Лікіцари, Перечинщина), пам'ятка архітектури національного значення.

Триверха дерев'яна церква з ялинових брусів в бойківському стилі збудована в середині XVII ст.

Сучасного вигляду церква набула під час ґрунтовної перебудови 1748 (або 1746) року.

Муровано-дерев'яна дзвіниця збудована у XIX або XX ст.

Church of St. Basil is a wooden church (in the village of Likitsary, Perechyn region), architectural monument of national importance.

Three-tiered wooden church with spruce beams in the Boyko style was built in the middle of the 17th century.

The church got its present appearance during the thorough rebuilding in 1748 (or 1746).

The stone-wooden bell tower was built in 19th or 20th century.

РИМО-КАТОЛИЦЬКИЙ КОСТЕЛ СВЯТОГО АВГУСТИНА

St. Augustine's Roman Catholic Church

Сучасний мурований костел у стилі еклектики збудували італійці у 1906 та освятили у день св. Августина. Його довжина 24 м, ширина – 9 м, висота – 34 м. Є дзвіниця з трьома дзвонами.

A modern brick church in the eclectic style was built by Italians in 1906 and consecrated on St. Augustine's Day. It is 24 m long, 9 m wide, 34 m high. There is a bell tower with three bells.

ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА СВ. МИКОЛАЯ

St. Nicholas Greek Catholic Church

Греко-католицька церква Святого Миколая. 2003 р. Перечин.

У 1998 році був освячений наріжний камінь під будівництво нового храму, а також хрест біля майбутнього храму. Храм було освячено у 2003 році.

В 2011 році храм оздоблено образами хресної дороги.

На фасаді – мозаїка двох святих церкви: Святого Миколая Чудотворця та Блаженного Священномученика Теодора Ромжі виготовлена у 2014 році. З 2003 року проведено реконструкцію фари, зроблено двоярусну споруду, де є катехитичний центр і житло для священників.

St Nicholas Greek Catholic Church, 2003 Perechyn.

In 1998, a cornerstone was consecrated for the construction of a new church, as well as a cross near the future church. The church was consecrated in 2003.

In 2011 the church was decorated with the images of the Way of the Cross.

On the facade there is a mosaic of two saints of the church: St. Nicholas the Wonderworker and Holy Martyr Theodore Romzha, made in 2014.

Since 2003, the church headlight has been reconstructed and a two-tier construction has been built, with a catechetical centre and accommodation for priests.

ПРАВОСЛАВНА ЦЕРКВА СВ. МИКОЛАЯ
St. Nicholas Orthodox Church

Православна церква святого Миколая. Розташована на невеликому пагорбі в центральній частині Перечина.

Церква – колишній реформаторський храм, побудований в 1763-69 роках замість більш старої дерев'яної церкви.

Біля церкви, в одноярусній каркасній дзвіниці встановили три дзвони, відлиті у 1938 р.

Orthodox Church of St Nicholas located on a small hill in the central part of Perechyn.

The church is a former Reformed temple built in 1763-69 to replace an older wooden church.

Near the church, in a single-tiered frame bell tower, three bells, cast in 1938.

ЦЕРКВА СИНАГОГА У ПЕРЕЧИНІ
Church Sinagogue in Perechyn

Єврейська громада виникла в Перечині лише в першій половині XIX століття.

У 1903-му, в центрі Перечина з'являється мурована єврейська святиня – синагога, яка збереглася до наших днів і має статус пам'ятника архітектури місцевого значення.

16 квітня 1944 року євреїв округу почали звозити до Перечина і зігнали в синагогу, де у них за-брали всі цінності, а вже наступного дня залізницею всіх було депортовано до гетто, що знаходилося на цегельному заводі Мошковіча в Ужгороді. Звідти був один шлях – в Освенцим.

З того часу єврейська історія в Перечині завершилася. Синагога виконана у лаконічному стилі ренесанс з незначною кількістю декоративних елементів, характерних стилю бароко, що панував на той момент. Проста архітектура будівлі з квадратом у плані має фортифікаційні елементи: товсті стіни, укріплення контрфорсами, 12 вікон (відповідно до числа колін), розміщених на всіх чотирьох стінах синагоги. Єдиною і дуже характерною прикрасою сакральної єврейської споруди була зірка Давида, яка раніше розміщувалася на фронтоні. Цій будівлі певною мірою пощастило: із синагоги її 1946 року переробили на будинок культури міста Перечина.

Саме завдяки тому, що синагогу почали використовувати як громадський заклад, будівля непогано збереглася.

The Jewish community in Perechin appeared only in the first half of the 19th century.

In 1903, a stone Jewish synagogue appeared in the centre of Perechin, which has been preserved to this day and has the status of a local monument.

On April 16, 1944, the Jews of the district began to be taken to Perechin and driven to the synagogue, where all valuables were taken from them, and the very next day, by rail, everyone was deported to the ghetto located at the Moshkovich brick factory in Uzhhorod. From there, there was only one way – to Auschwitz.

Since then, the Jewish history in Perechin come to an end.

The synagogue is in the laconic Renaissance style, with few decorative elements typical of the Baroque style, which was dominant at that time. The simple architecture of a building with a square in plan has fortification elements: thick walls, buttresses, 12 windows (according to the number of knees) placed on all four walls of the synagogue. The only and very characteristic decoration of the sacred Jewish building was the Star of David, which was previously located on the pediment. The building was lucky in a way: in 1946 it was turned from a synagogue into the house of culture of the town of Perechin.

Due to the fact that the synagogue began to be used as a public institution, the building is well preserved.

СВЯТО-МАРІЇ-МАГДАЛИНІВСЬКИЙ ЖІНОЧИЙ МОНАСТИР

St. Mary Magdalene Convent

Свято-Марії-Магдалинівський жіночий монастир розкинувся у мальовничому селі Зарічево на горі Голиця.

У 2007 року було освячено великий дерев'яний хрест. Було зведено тимчасовий дерев'яний храм на честь святої Марії Магдлини. У 2010 році в неділю Всіх Святих була відслужена перша Божественна Літургія.

The monastery is located in the picturesque village of Zarichevo on Mount Holytsa.

In 2007, a large wooden cross was consecrated temporary wooden church was built in honor of St. Mary Magdalene. In 2010, the first Divine Liturgy was celebrated on All Saints' Sunday.

ЦЕРКВА СВЯТОГО МИКОЛАЯ С. ЯРОК

St. Nicholas Church in the village of Yarok

Перша письмова згадка про дерев'яну церкву Святого Миколая є у записах 1751 року.

Із церковною реформою, започаткованою австрійською імператрицею Марією-Терезією, було заплановано побудову нової церкви – кам'яної. Згідно з написом на хорах церкву споруджено в 1802 році. Це базилічна церква з високою бароковою вежею, що несе три дзвони, та бароковими завершеннями над вівтарем і бічними апсидам. Іконостас встановили в 1825 році, казательницю – в 1847 році. Мурований хрест біля церкви поставили в 1894 р.

В церкві збереглися цінні церковні книги: Євангеліє – 1690 року видання, Апостол (Діянія і посланія святих Апостолів) – 1906 року, Тріодь (трипісець святої великої п'ятидесятниці) – 1730 року, Мінея празднічная – 1938 року, Цвітна тріодь – 1939 року.

The first written mention of the wooden church of St. Nicholas is in the records of 1751. With the church reform initiated by the Austrian Empress Maria Theresa, it was planned to build a new church a stone one. According to the inscription on the church choir, it was built in 1802. It is a basilica church with a high baroque tower bearing three bells and baroque finishes above the altar and side apses. The iconostasis was installed in 1825, and the pulpit in 1847. A brick cross was erected near the church in 1894.

There are valuable church books preserved in the church: the Gospel of 1690, the Apostle (The Book of Acts and Epistles of the Holy Apostles) of 1906, the Triodion (triptych of the holy Pentecost) of 1730, the Holy Minea of 1938, the Colour Triodion of 1939.

ЦЕРКВА СВ. ПЕТРА І ПАВЛА
St. Peter and St. Paul's Church

Церква св. Петра і Павла. 1908. (с. Минай, Ужгородщина)

Мурована базиліка. Основний камінь освячений у 1908 р. Розписи в храмі виконані в 1913 р.

За радянської влади, в 1949 р. церкву закрили. Вежу розібрали, дзвони вивезли, вікна замурували, а до бічних фасадів прибудували додаткові приміщення.

У 1990 р. почалися роботи з відновлення церкви. Відбудували зруйновану вежу, добудували закристію, виготовили 4 нові престоли та лавиці. У 1992 р. реставрували малювання в інтер'єрі. Іконостас не встановлювали. 12 липня 1995 р. відбулося посвячення оновленого храму.

St. Peter and St. Paul's Church of 1908. (Mynay village, Uzhhorod area).

The stone basilica. The main stone was consecrated in 1908. The frescoes in the temple were made in 1913.

Under the Soviets, the Church was closed in 1949. The tower was dismantled, the bells were taken away, the windows were bricked up and additional buildings were added to the side facades.

The restoration works were started in 1990. The destroyed tower was rebuilt, the sacristy was completed, four new altars and benches were made. In 1992 the the interior paintings were restored. The iconostasis was not installed. On July 12, 1995, there was the consecration of the renovated temple.

ЦЕРКВА СВ. КИРИЛА І МЕФОДІЯ
Church of St. Cyril and Methodius

Церква св. Кирила і Мефодія (1930); с. Сторожниця. Мурована церква – чудова пам'ятка еклектизму.

У 1936 році громада купила чотири величні дзвони, які дістали імена Іван, Петро, Марія та Ми-кола. Ці дзвони були виготовлені на Ужгородській ливарній фабриці «Акорд». Зараз є тільки один дзвін – Іван – решта конфісковані під час війни.

Балдахин над престолом, бокові престоли, амвон, тетрапод (точніше тріаподбо на трьох нож-ках) та сповідальниця зроблені по ескізам Йосипа Бокшая. Є три образи Йосипа Бокшая – Йоан Хрес-титель, Діва Марія з дитятком, та святі Кирил і Мефодій.

У 1959 році Преображенський храм на Цегольні в Ужгороді закрили, іконостас було передано у Сторожницьку церкву св. Кирила і Мефодія. Ікона Преображення зберігається на зворотній стороні іконостасу, яка свідчить про походження іконостасу зі старого Преображенського храму в Ужгороді на Цегольні.

Church of St. Cyril and Methodius (1930), Storozhnytsi a village. The stone church is a remarkable example of eclecticism.

In 1936 the community bought four majestic bells, which were named Ivan, Peter, Mary and Nicholas. These bells were manufactured at the «Akord» factory in Uzhhorod. Now there is only one bell – Ivan – the rest were confiscated during the war.

The canopy over the throne, the side thrones, the pulpit, the tetrapod (more precisely, the tripod because on three legs) and the confessional are made according to the sketches of Joseph Bokshay. There are also three images by Josyp Bokshay – John the Baptist, the Virgin Mary with the Child and Saint Cyril and Saint Methodius.

In 1959, the Church of the Transfiguration on Tsegolnia in Uzhhorod was closed, and the iconostasis was transferred to St. Cyril and Methodius Church in Storozhnytsia. An icon of the Transfiguration is preserved on the back side of the iconostasis, which proves the origin of the iconostasis from the old Transfiguration Church on Tsegolnia in Uzhhorod.

РИМО-КАТОЛИЦЬКИЙ КОСТЕЛ
Roman Catholic Church

Римо-католицький костел в с. Гута був освячений 12 вересня 1925 року. В кінці 50-х влада зняла храм з реєстрації, згодом розібрали вежу на храмі, вивезли цінні речі. Костел було відремонтовано і на різдвяні свята, 25 грудня 1990 року відновились богослужіння в костелі словацькою мовою. З 2001 року тут працюють священики Місіонерської Конгрегації св. Вікентія де Поля.

Roman Catholic church in the village of Huta was consecrated on September 12, 1925. At the end of the 50s, the authorities removed the temple from registration, subsequently dismantled the tower on the temple, took out valuables. The church was renovated and on Christmas Day, December 25, 1990, worship was resumed in the church in Slovak language. Since 2001, priests of the Missionary Congregation of St Vincent de Paul have been working here.

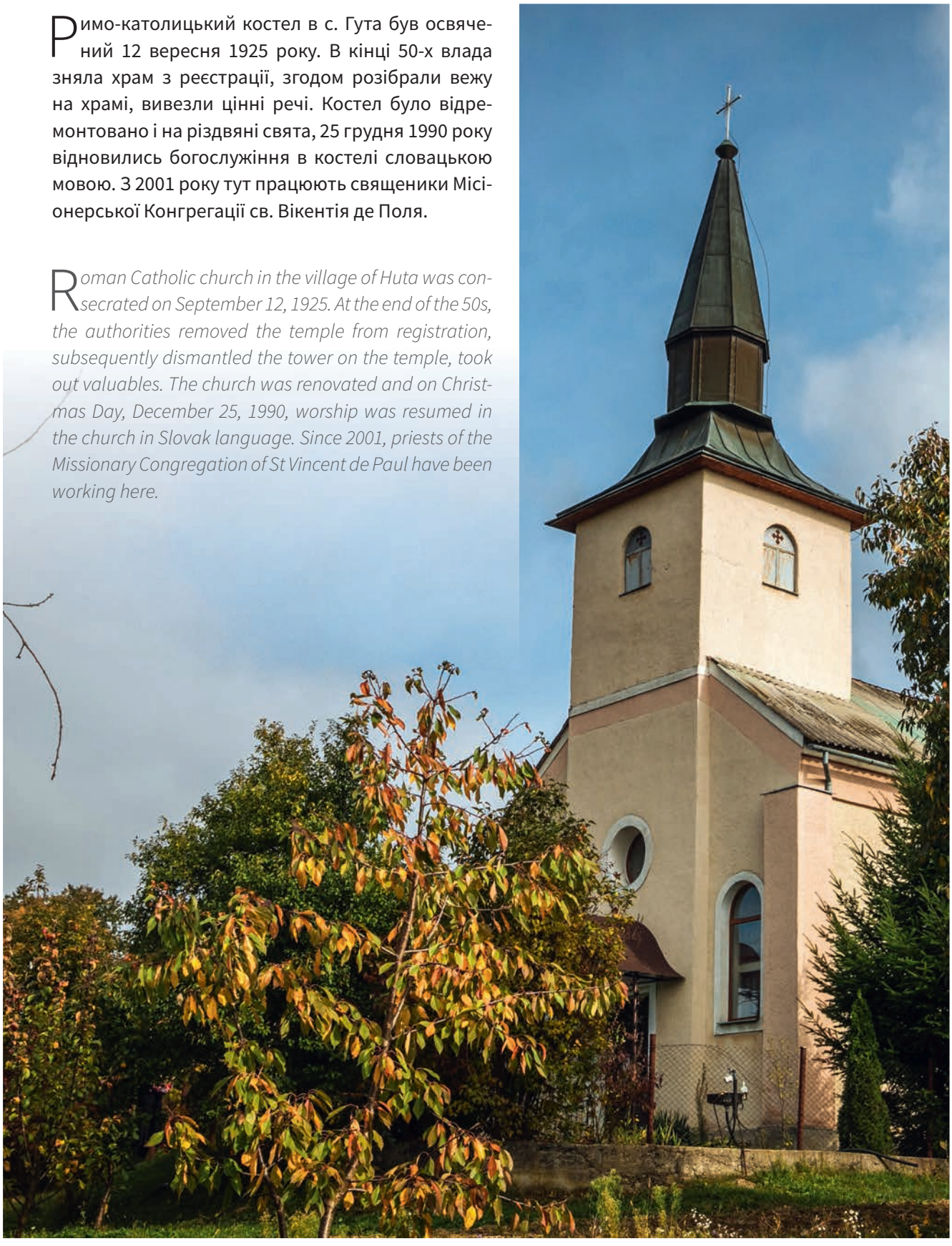

ЦЕРКВА ПОКРОВИ ПРЕСВ. БОГОРОДИЦІ

Church of the Intercession of the Holly Virgin

Церква Покрови Пресвятої Богородиці 1777 р. (с. Невицьке, Ужгородщина).

У 1751 р. згадується дерев'яна церква з трьома дзвонами, прикрашена всіма образами.

Мурована церква збудована у 1779 р. Подібно до інших церков XVIII ст., споруда відрізняється вишуканим профілем вежі й добрими пропорціями.

Іконостас і престол було вирізано у 1798 р.

З давніх речей збереглися чотири різьблені дерев'яні свічники XIX ст. З чотирьох дзвонів у вежі храму найдавнішими є два малі, що походять з 1756 р. Великий дзвін відлили 1806 р. у Пряшеві.

Church of the Intercession of the Holy Virgin, 1777 (Nevytske Village, Uzhhorod District).

In 1751 a wooden church with three bells, decorated with all the icons was mentioned.

The stone church was built in 1779. Like other churches of the 18 century, the building has an exquisite profile of the tower and good proportions.

The iconostasis and altar were carved in 1798.

There are four carved wooden candlesticks from the 19th century. The oldest from the four bells in the tower of the church are the two smallest that go back to 1756. The big bell was cast in 1806 in Preshov.

ЦЕРКВА УСПІННЯ ПР. БОГОРОДИЦІ
Church of the Assumption of the Blessed Virgin Mary

Церква Успіння Пр. Богородиці. 1815 р. (с. Оріховиця, Ужгородщина).

У 1751 р. згадують дерев'яну церкву св. арх. Михайла з усіма образами і трьома дзвонами.

Теперішня мурована базилічна церква з бароковим завершенням вежі до Другої світової війни була присвячена св. Василю Великому.

У шематизмі Мукачівської єпархії за 1883 р. церкву датовано 1877 р., шематизм 1915 р. називає точнішу дату – 1811 р., а над входом церкви написано 1815.

Інтер'єр церкви перемалювали у 1973 р. У кінці 1980-х років кам'яну огорожу довкола церкви замінено дротяною. Очевидно, тоді ж перемальовано ікони.

На церковній вежі – три дзвони. Найбільший та найменший у 1925 р. На великому дзвоні написано, що куплено його з допомогою краян, які працювали в Америці. Угорський напис на середньому дзвоні повідомляє, що його вилили у 1904 р.

Church of the Assumption of the Blessed Virgin Mary, 1815 (Orikhovytsya village, Uzhhorod District).

In 1751 the wooden church of St. Arch. Michael with all the icons and three bells was mentioned.

The present stone basilica church with a baroque tower top was dedicated to St. Basil the Great until World War II.

In shematysm of Mukachevo Diocese for 1883, mentions a more accurate date 1811, and above the entrance of the church is written 1815.

The interior of the church was repainted in 1973. In the late 1980s the stone fence around the church was replaced with a wire fence. Apparently, the icons were repainted at the same time.

There are three bells on the church tower. The biggest one and the smallest were installed in 1925. The large bell has an inscription which says that it was purchased with the help of fellow countrymen who were working in America. The Hungarian inscription on the middle bell says that it was cast in 1904.

ЦЕРКВА СВЯТОГО ПЕТРА І ПАВЛА

St. Peter and St. Paul's Church

Церква Святого Петра і Павла (с. Кам'яниця, Ужгородщина).

У 1806 році згадують мурована церкву, яка вже руйнувалася.

Нову кам'яну церкву збудовано у 1934 році. Церква збудована в стилі традиційної однонавної базиліки. В 2011 році було проведено реконструкцію церкви.

Church of St. Peter and St. Paul. (Kamianytsia Village, Uzhhorod District) In 1806 the stone church, which was already destroyed, was mentioned.

The new stone church was built in 1934. The church was built in the style of a traditional single-nave basilica. In 2011, the church was reconstructed.

КОСТЕЛ С. ОНОКІВЦІ
Church in the village of Onokivtsi

У1727 році в Оноківцях було утворено велику парафію, що включала території Великого Березного та Тур'їх-Ремет (ймовірно, що первісний костел було збудовано у XVII столітті, якщо не раніше). У 1761 року спорудили сучасний мурований храм замість старого дерев'яного.

19 травня 1761 року відбулось освячення костелу. У 1879 році відновили вівтарі святині. 1884 року будівля храму була заново перекрита завдяки королівській казні. У 1887 році коштом королівської казни була відновлена вежа костелу. 2006 року відновили інтер'єр храму.

In 1727, a large parish was formed in Onokivtsi, which included the areas of Velykyi Bereznyi and Turia-Remeta (probably the original church was built in the 17th century, if not earlier). In 1761 a modern stone church was built instead of the old wooden one.

On 19 May 1761, the consecration of the church took place. In 1879 the sanctuary's altar was restored. In 1884 the church was rebuilt using funds from the royal treasury. In 1887 the church tower was restored at the expense of the royal treasury. 2006 the interior of the church was restored.

ХРАМ СВЯТОГО ІВАНА ПАВЛА ІІ

Church of St. John Paul II

Храм святого Івана Павла ІІ, Папи Римського (с. Анталовці, Ужгородщина)

Перший у світі новий дерев'яний храм святого Івана Павла ІІ, Папи Римського, постав у с. Анталовці.

Освячення нового храму відбулося у липні 2015 року, у день пам'яті чудотворної ікони Мукачівської Богородиці.

Новий храм побудований на території реколекційного будинку святого Івана Павла ІІ (старий греко-католицький Свято-Покровський храм за часів радянської влади був переданий Московському Патріархату).

Church of St. John Paul II, Pope of Rome (Antalovtsi Village, Uzhhorod District)

The world's first new wooden church of St. John Paul II, Pope of Rome, appeared in Antalovtsi Village.

The consecration of the new church took place in July 2015 on the feast day of the miraculous Mukachevo icon of the Virgin Mary.

The new church was built on the territory of the recollection house of St. John Paul II (the old Greek Catholic Church of the Holy Intercession was transferred to the Moscow Patriarchate during the Soviet regime).

РЕФОРМАТСЬКА ЦЕРКВА В С. ГАЛОЧ
Reformed Church in the village of Haloch

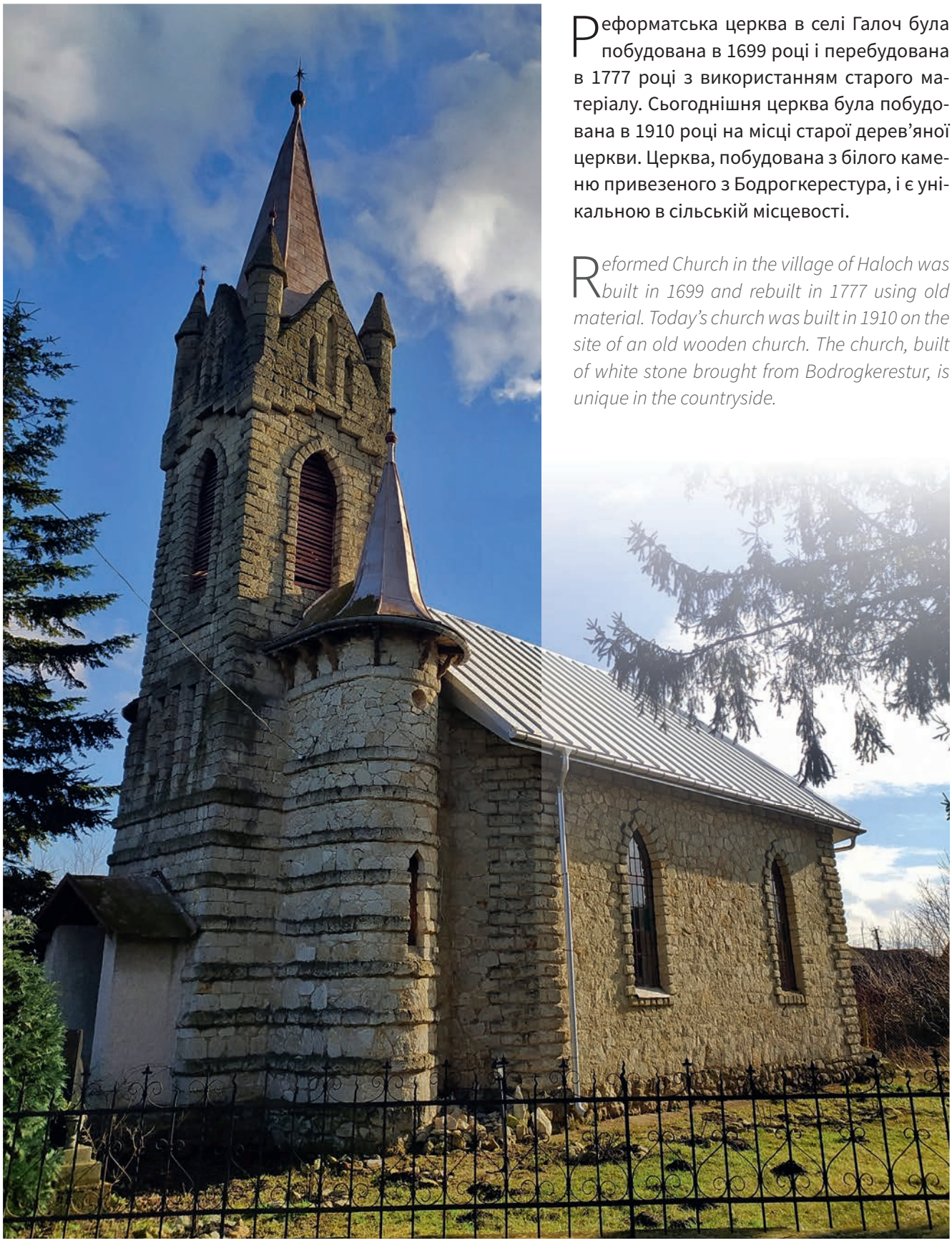

Реформатська церква в селі Галоч була побудована в 1699 році і перебудована в 1777 році з використанням старого матеріалу. Сьогоднішня церква була побудована в 1910 році на місці старої дерев'яної церкви. Церква, побудована з білого каменю привезеного з Бодрогкерестура, і є унікальною в сільській місцевості.

Reformed Church in the village of Haloch was built in 1699 and rebuilt in 1777 using old material. Today's church was built in 1910 on the site of an old wooden church. The church, built of white stone brought from Bodrogkerestur, is unique in the countryside.

ЦЕРКВА У С. ПАЛОДЬ-КОМАРІВЦІ

Church in the village of Palad-Komarivtsi

Населені пункти колишнього Ужанського комітату, Паладь і Комарівці, у 1943 році були поєднані, і таким чином утворилося сьогоднішнє село Паладь-Комарівці.

Розташована у паладьській частині реформатська церква – це одна з найзначніших середньовічних архітектурних пам'яток Закарпаття. Храм створений поєднанням двох архітектурних стилів: бароко і готики. Як і в давнину, сьогодні будівля займає центральне розташування по відношенню до інших споруд у селі і знаходиться на пагорбі. Споруда перебудовувалась кілька разів. У 1729 році була завершена чергова відбудова, саме ця дата в офіційних документах значиться роком виникнення храму.

The settlements of the former Uzhanskyi Komitat, Palad and Komarivtsi, were merged in 1943, and thus the present-day village of Palad-Komarivtsi was formed.

Located in the Pallad part, Reformed Church is one of the most significant medieval architectural monuments of Transcarpathia. The church is formed by a combination of two architectural styles: Baroque and Gothic. As in ancient times, today the building occupies a central location in relation to other structures in the village and is located on a hill. The building was rebuilt several times. In 1729, another restoration was completed, it was this date in official documents that is listed as the year of the temple's emergence.

УЖГОРОДСЬКА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКА БОГОСЛОВСЬКА АКАДЕМІЯ

Uzhhorod Greek Catholic Theological Academy

Ужгородська греко-католицька богословська академія імені блаженного Теодора Ромжі – греко-католицький вищий навчальний заклад, розташований поблизу міста Ужгород.

У 1744 році у м. Мукачеві була заснована богословська школа.

З 1778 року школа продовжує свою діяльність у стінах Ужгородського замку. Згодом школа була перетворена у духовну семінарію з чотирирічним терміном навчання, що носила назву ім. Трьох Святителів. У 1941 році семінарія отримала статус академії. З 2004 року академія розташована в новій будівлі.

Uzhhorod Greek Catholic Theological Academy named after blessed Theodore Romzha is a Greek Catholic higher education institution located near the city of Uzhhorod.

In 1744 a theological school was founded in Mukachevo.

Since 1778 the school continued its activity within Uzhhorod castle. Later the school was transformed into a theological seminary with a four-year term of study, which was named after Three Holy Hierarchs. In 1941 the Seminary received the status of Academy. Since 2004 the academy has been located in a new building.

ПРЕОБРАЖЕНСЬКА ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА

Greek Catholic Church of the Transfiguration

Преображенська церква – об'єкт культурної спадщини у місті Ужгороді, одна із найдревніших церковних будівель краю. Виникнення споруди у більшості джерел датується 18 століттям, хоча зустрічаються і більш ранні згадки про церковну будівлю.

Згідно з історичними джерелами, побудова храму була розпочата у 1787 році і завершилась у 1802 році.

Transfiguration Church is a cultural heritage site in the city of Uzhhorod, it is one of the oldest church buildings in the region. The emergence of the building in most sources dates back to the 18th century, although there are earlier mentions about this church.

According to historical sources, the construction of the temple began in 1787 and was completed in 1802.

ХРЕСТОВОЗДВИЖЕНСЬКИЙ КАФЕДРАЛЬНИЙ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКИЙ СОБОР

Uzhhorod Greek Catholic Cathedral of the Exaltation of the Holy Cross

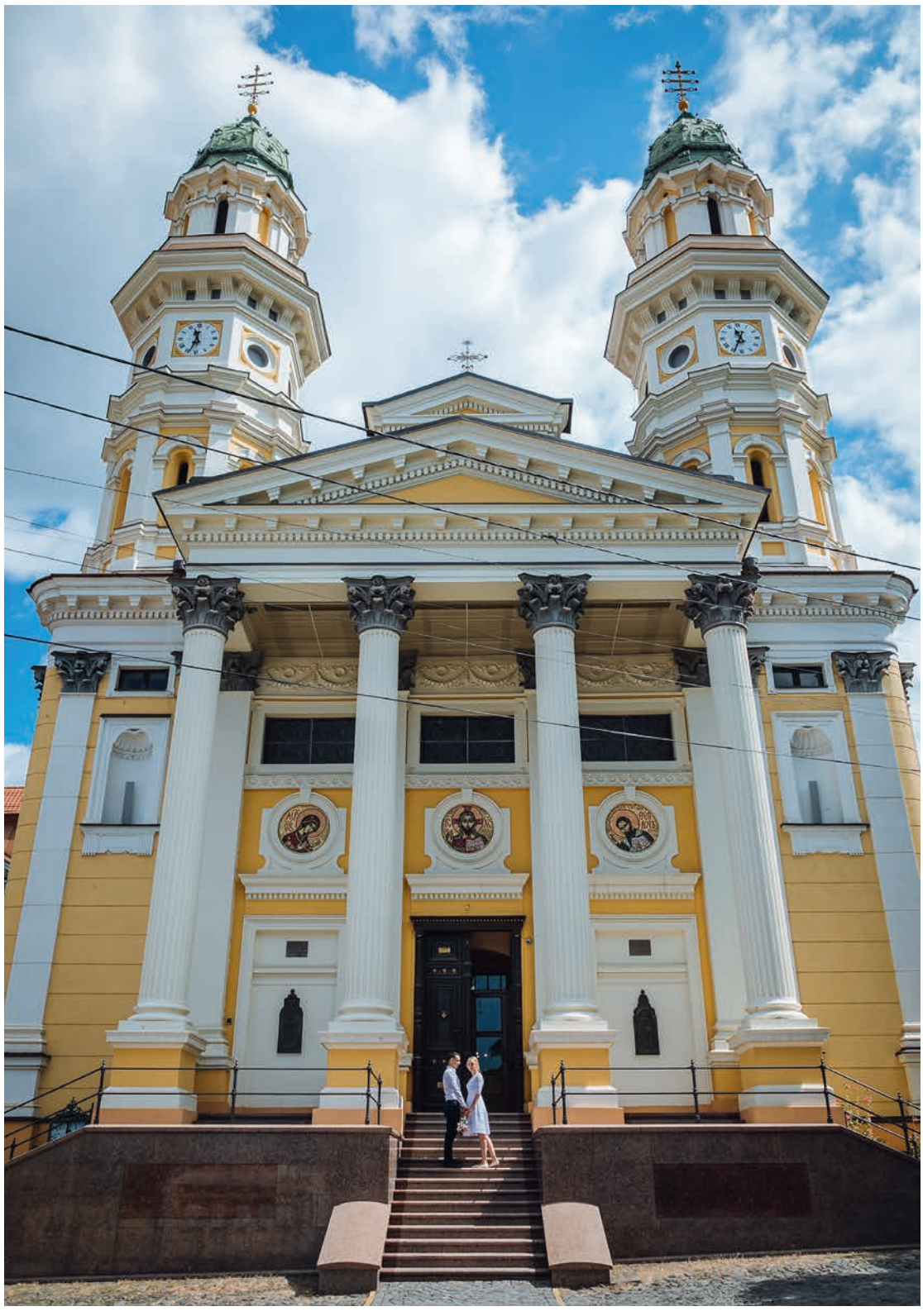

Ужгородський Хрестовоздвиженський кафедральний греко-католицький собор – головний греко-католицький храм міста Ужгород і резиденція мукачівських єпископів. Храм приурочений Воз-движенню Хреста, пам'ятка архітектури національного значення.

Закладка собору відбулася у 1640 році. Дарчу грамоту на велику ділянку Замкової гори видав тодішній ужгородський господар – граф Іван Другет. В 1646 році будівництво собору завершилося, після цього сюди була переведена єзуїтська колегія з міста Гуменного (Словаччина) – родинного маєтку графів Другетів. Собор спочатку слугував як храм для єзуїтського монастиря, який був у будинку резиденції єпископа.

У 1773 р. Папа Климент XIV скасував орден єзуїтів, а в 1775 році австрійська імператриця Марія-Терезія видала грамоту, за якою будова єзуїтського монастиря і храм при ньому передавалися Мукачівській греко-католицькій єпархії.

Храм був перебудований відповідно до вимог східного обряду. Було збудовано ще каплицю Успіння Богородиці та споруджено іконостас. 15 жовтня 1780 року собор було освячено.

У 1858 році здійснили ґрунтовне оновлення інтер'єру храму: було перебудовано іконостас у бароковому стилі, розмальовано склепіння і стіни, на стіни були нанесені мармурові арабески.

У 1870-х роках відбулося оновлення собору: храм оформили у новокласичному стилі поєднаному з необарочними тенденціями та добудували перед входом чудовий портик з чотирма корінфськими колонами. На одній з веж встановили годинник. У такому стилі пам'ятка збереглася і до сьогодні: дві восьмигранні триярусні вежі — у лівій дзвін «Іван» з вагою 1т, у правій з вагою 3т, чотирико-лонний портик на високому цоколі, до порталу прибудовані сходи з червоного мармуру.

У 1927 році було оновлено каплицю. Розпис виконав живописець Йосип Бокшай. Він також розмалював стелю і стіни каплиці.

Фасад храму щедро оформлений архітектурними прикрасами.

Інтер'єр собору оформлений у стилі рококо. Частково збереглися фрагменти автентичного малюнку XVIII століття.

Uzhhorod Greek Catholic Cathedral of the Exaltation of the Cross is the main Greek Catholic church in Uzhhorod and the residence of the Mukachevo bishops. The church is dedicated to the Exaltation of the Cross and is an architectural monument of national importance.

The foundation stone of the cathedral was laid in 1640. The deed of gift for the large part of Zamkova Mountain was given by the then master of Uzhhorod – Count Ivan Drugeth. In 1646, the construction of the cathedral was finished, and the Jesuit College was moved here from the town of Humenne (Slovakia), which was the family estate of Count Drugeth. The cathedral first served as a temple for the Jesuit monastery, which was in the bishop's residence.

In 1773, Pope Clement XIV abolished the Jesuit order, and in 1775 the Austrian Empress Maria Theresa issued a decree, according to which the Jesuit monastery and the temple attached to it were transferred to Mukachevo Greek Catholic Diocese.

The temple was rebuilt according to the Eastern rite; the Chapel of the Assumption of the Blessed Virgin Mary was built, and the iconostasis was added. On October 15, 1780, the cathedral was consecrated.

In 1858, the church's interior was thoroughly renovated: the iconostasis was rebuilt in the baroque style, the vaults and walls were painted, marble arabesques were placed on the walls.

In the 1870s, the Cathedral was renewed: the temple was decorated in the New Classical style and a re-markable portico with four Corinthian columns was added to the front entrance. A clock was installed in one of the towers. The landmark has still preserved its style: two octagonal three-tiered towers – the left tower holds the bell «Ivan» weighing 1 ton, the right tower holds 3 ton one, a four-column portico on a high plinth and red marble stairs attached to the portal.

In 1927 the chapel was renewed. The painting was done by the artist Josyp Bokshay. He also painted the ceiling and walls of the chapel.

The facade of the temple is decorated with architectural ornaments.

The interior of the cathedral is decorated in rococo style. Fragments of the original 18th-century painting have been partially preserved.

РЕФОРМАТСЬКА ЦЕРКВА
Reformed Church

Реформатська церква – пам'ятка у місті Ужгороді, яка має історичне та архітектурне значення.

Початок історії її виникнення сягає 16 століття. Є однією із старовинних будівель міста. Дата будівництва храму – кінець 1790-х років.

У 1793 році був закладений фундамент реформатської церкви. У 1796 році будівництво завершилось, проте з низькою вежею. У 1818 році відбулась добудова нової вежі та побудова дзвіниці. У цьому ж році був побудований поряд із храмом будинок для священика. У 1891 році навколо будинку священика та інших споруд з'явилась нова огорожа. Цей архітектурний елемент збережений до наших днів. У 1852 році встановили орган. Парафіяльний будинок, який був побудований у 1850 році, зазнав перебудови у 1906 році.

Метричні книги у реформатській церкві ведуться починаючи з 17 століття. При церкві функціонує бібліотека. У храмі міститься церковні предмети для відправи причастя, срібна чаша, виникнення якої датується 1800 роком та посудини 18 століття, виготовленні із олова та цинку.

Реформатська церква увінчана зіркою, яка має вісім кутів. Будова була зведена у псевдоготичному стилі. Більш сучасного вигляду реформатська церква здобула вже у 1905-1906 році. У 1906 році до церкви приєднали абсидну частину, в основі якої лежить прямолінійна форма, яка має два виступи по боках і дві бічні вежі, невеликі за своїми розмірами. Ці бічні вежі разом з центральною вежею більшого розміру, увінчуються Вифлеємською зіркою. У церкві міститься багато надписів угорською мовою. Побудова реформатської церкви у певній мірі сприяла закладенню архітектурного стилю усієї площі.

Reformed Church is a monument in the city of Uzhhorod, which has historical and architectural significance.

The beginning of the history of its origin dates back to the 16th century. It is one of the oldest buildings in the city. The date of construction of the church is the late 1790s.

The foundation of the Reformed Church was laid in 1793. In 1796, the construction was completed, but with a low tower. In 1818 a new tower and a bell tower were added to the church. In the same year the house for the priest was built next to the church. In 1891, a new fence was built around the priest's house and other buildings. This architectural element is preserved to this day. In 1852 an organ was installed. The parish house, which was built in 1850, was rebuilt in 1906.

Metric books in the Reformed Church have been kept since the 17th century. There is a library in the church. There are church items for the communion, a silver bowl, which dates back to 1800, and vessels of the 18th century, made of tin and zinc in the temple.

The Reformed Church is crowned with an eightangle star. The building was designed in a pseudo-Gothic style. The Reformed Church got a more modern look in 1905-1906. In 1906 an abside part was added to the church, which is based on a straight shape with two protrusions on the sides and two side towers, small in size. These side towers, together with the larger central tower, are crowned by the Star of Bethlehem. There are many inscriptions in Hungarian in the church. The construction of the Reformed Church to a certain extent contributed to the architectural style of the whole square.

КОСТЕЛ СВЯТОГО ЮРІЯ
St. Yurii Church

Костел святого Юрія – римо-католицький храм в м. Ужгород. Костел Святого Юрія (або ще його називають костелом Георгія) пов'язана з іменем володаря міста Юрія Другета. Будучи прихильником реформаторів, але у 1610 році він прийняв католицьку віру і вирішив збудувати костел.

Нині існуючий костел вибудували в 1762-1766 роках у стилі пізнього бароко. У 1830-1831 роках храм частково перебудували і збільшили. Ще 1820 року на вежі костела розмістили міський годинник. Годинник постраждав від пожежі і був відновлений 1857 року. Годинник перестав працювати 1904 року, і його замінили на новий (великий круглий годинник з римськими цифрами. Цю безцінну реліквію можна побачити з декількох сторін вежі, єдиний механізм вмонтований у три синхронних циферблата).

Архітектура храму Святого Юрія створено на стику двох стилів – бароко і необароко. Також усередині зберігся давній іконостас, який гармоніює із мармуровими стінами і кольоровими вітража-ми.

St. Yurii Church is a Roman Catholic church in Uzhhorod. St. Yurii Church (or it is also called the Church of St. George) is associated with the name of the town's master, Jurii Drugeth. He used to support the reformers, but in 1610 he adopted the Catholic faith and decided to build a church.

The present church was built in 1762-1766 in the late baroque style.

In 1830-1831 the church was partially rebuilt and enlarged. As early as 1820, the town clock was placed on the tower of the church. The clock was damaged by a fire and was rebuilt in 1857. The clock stopped working in 1904 and was replaced by a new one (a large round clock with Roman numerals. This priceless relic can be seen from several sides of the tower; one mechanism is built into three synchronous dials).

The architecture of St. Yurii Church was created with the mixture of two styles – baroque and neo-baroque. There is also an ancient iconostasis preserved inside, which harmonises with the marble walls and coloured stained glass windows.

ШЕЛЕСТІВСЬКА МИХАЙЛІВСЬКА ЦЕРКВА

St. Michael's Church in the village of Shelestiv

Шелестівська Михайлівська церква – пам'ятка архітектури національного значення. В більшості джерел датою заснування вказується 1777 рік. Часто вживаною є інша назва будівлі – церква Свято-го Архистратига Михаїла. Ця пам'ятка – одна з небагатьох дерев'яних церковних споруд в Україні, яка збережена до 21 століття.

Церква була побудована в селі Шелестів Мукачівського району у 1777 році.

У 1928 році церква була перевезена і освячена у місті Мукачево.

У 1972 році церква потрапила на територію Закарпатського обласного музею народної архітектури та побуту в Ужгороді.

Шелестівська Михайлівська церква відноситься до класичного лемківського стилю народної школи зодчества і є єдиною церквою, побудованою з такою характеристикою на території Закарпаття. Вона являє собою одну з двох церков лемківського стилю на території України, які дійшли до нашого часу без глобальних архітектурних змін. Майстрам, які працювали над її створенням та побудовою, вдалось поєднати шатровий та барочний народний архітектурний стиль. Пам'ятка поєднує у собі західний і східний вплив і це виражається в архітектурному стилі. У будівлі присутні деякі риси стилю бароко. Вежа висока, має бароковий архітектурний напрям побудови. Висота церкви з врахуванням висоти вежі сягає 22 м. Церковний іконостас виділяється виразним різьбленням, має 4 яруси та орнамент рослинного характеру.

St. Michael's Church in the village of Shelestive is an architectural monument of national importance. In most sources, the date of foundation is 1777. An other commonly used name of the building is the church of St. Archistratigus Michael. This monument is one of the few wooden church buildings in Ukraine that has been preserved till the 21st century.

The church was built in Shelestiv village of Mukachevo District in 1777.

In 1928 the church was moved and consecrated in Mukachevo.

In 1972, the church was moved to the territory of the Transcarpathian Regional Museum of Folk Architecture and Life in Uzhhorod.

Shelestiv church belongs to the classic Lemko style of the folk architecture school, and it is the only church built with such a characteristic in Transcarpathia. It is one of only two churches in the Ukrainian Lemko style that have come to this day without major architectural changes. The craftsmen who worked on its creation and construction managed to combine tent and baroque folk architectural style. The monument combines western and eastern influences and this is reflected in the architectural style. There are some baroque features in the building. The tower is high, has a baroque architectural direction of construction. Taking into account the height of the tower, the height of the church is 22 meters. The iconostasis of the church is distinguished by expressive carving, has 4 tiers and a floral ornament.

ПАЛАЦ ПЛОТЕНІ
Palace of Ploteni

Колишній палац графа Нандора (Фердинанда) Плотені (с. Великі Лази, Ужгородщина).

Палац, зведений у неокласичному стилі, має два поверхи з колонадами і куполами. Кімнати маєтку були оздоблені деревом, килимами, квітчастими шпалерами. На стінах висіло багато мисливських трофеїв, а в одній зі світлиць стояв чорний рояль.

Мисливство було одним із хобі чоловічої частини родини Плотені. Кажуть, що Фердинанд полював нечасто, а от його молодший син Вільям (Вілмош) був затятим мисливцем, тож стіни довгого коридору палацу на другому поверсі були повністю оздоблені рогами або й головами вбитих ним тварин.

Навколо палацу був розбитий парк.

Будівля в наш час відреставрована, із чудово збереженою зовні ковкою та ліпниною. Але внутрішнє оздоблення палацу не збереглося. На другому поверсі збереглась колишня велика зала для урочистих подій, з якої є вихід на центральний балкон, та їдальня. Решта усе – невеличкі кімнати. З оригінального тут залишилися хіба стіни, частково ліплення на стелі, добротні двері та вікна.

Палац був побудований графом Нандором (Фердинанда) Плотені у 1896 році. В ньому він приймав найкращих представників інтелігенції повіта (село в цей час знаходилася в повиті Унг Австро-Угорського королівства) та проводив мистецькі вистави.

Після Другої світової війни володіння Плотені перейшли до радянської влади. Палац було перетворено спочатку на ФАП, потім на школу і табір та навіть сільську раду. У 2004 році палац був від-ремонтований і облаштований під Ужгородський районний центр дитячої творчості. Кожного літа тут діє дитячий оздоровчий центр.

На стінах палацу в кінці травня 2010 року встановлено дві меморіальні дошки – господарю садиби – відомому композитору та одному з найкращих скрипалів Європи XIX ст. графу Нандора Плотені та відомому угорському композитору Ференцу Лісту.

The former palace of Count Nandor (Ferdinand) Ploteni (Velyki Lazy, Uzhhorod District).

The palace, built in the neoclassical style, has two floors with colonnades and domes. The rooms of the estate were decorated with wood, carpets and floral wallpaper. Many hunting trophies hung on the walls, and a black piano stood in one of the rooms.

It is said that Ferdinand hunted infrequently, but his youngest son William (Vilmosh) was an ardent hunter, so the walls of the long corridor of the palace on the second floor were completely decorated with horns or heads of animals killed by him.

A park was laid out around the palace.

The building is now renovated with well-preserved exterior forging and stucco. But the palace's interior decoration has not been preserved. On the first floor, the former grand hall for celebrations has been preserved, with access to the central balcony, and the dining room. The rest are small rooms. From the original there are only the walls, partly sculpting on the ceiling, solid doors and windows.

The palace was built in 1896 by Count Nandor (Ferdinanda) Ploteni. In the palace he received the best representatives of the intelligentsia of the county (the village at that time was in the county of Ung of the Austro-Hungarian Kingdom) and conducted art performances.

After the Second World War the Ploteni estate was transferred to the Soviets. The palace was transformed first into a first-aid post, then into a school and camp, and even a village council. In 2004 the palace was renovated and equipped as the Uzhhorod District Centre of Children's Creativity. Every summer a children's recreation centre operates here.

At the end of May 2010, two memorial plaques were installed on the walls of the palace to the owner of the estate the famous composer and one of the best violinists of Europe of the 19th century Count Nandor Ploteni and the famous Hungarian composer Ferenc Liszt.

РУЇНИ РАДВАНСЬКОЇ ЦЕРКВИ
Ruins of the Radvanka Church

Руїни Свято-Троїцької церкви в мікрорайоні Радванка міста Ужгорода (до 1941 року, тут розміщувалося приміське село зі своїм сільським урядом). Церква знаходиться на краю гранітної скелі з лівого боку старовинного кладовища, над меморіалом загиблим воїнам Першої світової війни. Нині ужгородці та гості міста можуть побачити тільки стіни святині, що датується першою половиною XVII ст.

Ruins of the Holy Trinity Church in the Radvanka microdistrict of Uzhhorod (until 1941, there was a suburban village with its own village government). The church is located on the edge of a granite rock on the left side of the ancient cemetery, above the memorial to the fallen soldiers of the First World War. Today, Uzhhorod residents and guests of the city can see only the walls of the shrine, dating from the first half of the 17th century.

ТУНЕЛЬ
Tunnel

Закинутий тунель між селами Щербин і Волосянка. Тунель є частиною старої траси перегону що з'єднує Львів та Ужгород і має довжину близько 310 метрів. Він був запущений у експлуатацію у 1905 році і працював до кінця 80-тих років, коли залізничну колію було перенесено на нову трасу. Тоді колію на старому ході перегону було демонтовано, охорону з тунелю знято, але і сьогодні сюди люблять приходити туристи щоб насолодитися його величчю та краєвидами Карпатських гір.

Abandoned tunnel between the villages of Shcherbyn and Volosianka. The tunnel is part of the old race track that connects Lviv and Uzhhorod and is about 310 meters long. It was commissioned in 1905 and operated until the late 1980s, when the railway was moved to a new line. Then the track on the old course of the race was dismantled, the guard was removed from the tunnel, but even today tourists like to come here to enjoy its majesty and landscapes of the Carpathian Mountains.

ХАТА-МУЗЕЙ «ЛЕМКІВСЬКА САДИБА»

«Lemko manor» house-museum

Хата-музей «Лемківська садиба» (с. Заріччево, Перечинщина). Музейний комплекс створено у 1985 році. Він відображає життя і побут лемків – однієї з етнографічних груп українського населення.

Хата збудована в 1902 році із букових колод. До комплексу забудови входять: жила частина (хижа, сіни і комора) та господарські приміщення (стодола, хлів і хлівець), що знаходяться в одному ряду, під спільним дахом. Саме такий тип забудови характерний для етнографічної групи лемків.

У хаті зібрані предмети побуту, які відтворюють матеріальну культуру лемків початку XX ст.: в сінях – дерев'яна ступа, жорна, великі дерев'яні миски, діжки для капусти із солом'яною кришкою, в коморі – старовинні столярські інструменти, дерев'яні бочки, посуд, чоботи, у кімнаті – стіл, різьблене ліжко, шафа, дерев'яна колиска, що зроблені руками господаря.

«Lemko manor» house-museum (Zarichevo village, Perechyn area). The museum was founded in 1985. It reflects the life of Lemkos, one of the ethnographic groups of Ukrainian people.

The house was built in 1902 from beech logs. The complex consists of the living part (cabin, hay and barn) and farm buildings (barn, stable and shed.), which are located in one row under a common roof. This type of building is characteristic for the Lemko ethnographic group.

There are household items, which reproduce Lemko material culture of the early 20th century: in the hayloft there are wooden stupa, canvas, large wooden bowls, cabbage barrels with straw cap; in the storehouse there are carpentry tools, wooden barrels, utensils, boots; in the room – table, carved bed, wardrobe, wooden cradle, which were made by hands of a master.

КРАЄЗНАВЧИЙ МУЗЕЙ «КРІЗЬ ПРИЗМУ СТОЛІТЬ»

Local History Museum «Through the Prism of the Centuries»

Краєзнавчий музей «Крізь призму століть». Представлено понад 250 експонатів у вигляді історії однієї вулиці крізь століття.

Концепція закладу (експозиція «Наша градська») – історія однієї центральної вулиці міста від першої згадки про місто до середини XX ст., де компактно мирно і толерантно співіснували представники різних національностей – італійці, євреї, чехи, угорці, шваби, русини та роми.

Тут і традиційні інтер'єри кімнат, і народний одяг, притаманний тим чи іншим народностям, предмети побуту, знаряддя праці, книги, фото, а також обрядовий інвентар.

Будівля де розміщено музей також є історичною. Для відтворення історичної атмосфери було представлено дегустацію страв національностей: угорського бограчу, італійського мінестроне з пармезаном, ромської гурки, чеського кнедлика, єврейського човленду, русинської фасолі та швабського айнтопф.

У приміщенні також створено інформаційно-туристичний центр та коворкінг-зону для молоді.

More than 250 exhibits are presented as the history of one street through the centuries.

The concept of the institution (expositions «Nasha Gradska») is the history of one central city street from the first mentioning of the city until the mid-20th century, where people of different nationalities such as Italians, Jews, Czechs, Hungarians, Swabians, Ruthenians and Gypsies lived together peacefully and toler-antly.

There are traditional room interiors, folk costumes, specific to different peoples household items, tools, books, photos and ritual implements.

The building where the museum is located is also historic.

To recreate the historical atmosphere, a tasting of dishes of such nationalities was presented: Hungarian bograch, Italian minestrone with parmesan, Roma gurka, Czech dumpling, Jewish choveland, Ruthenian beans and Swabian aytopf.

The premises also include an information and tourism centre and a co-working area for young people.

ШКОЛА–КЛУБ В СЕЛІ ГУТА

The school club in the village of Huta

Клуб у селі Гута – одна з перших громадських будівель у селі стіни якої мурована з кам'яної кладки. Побудована як світська початкова школа за часів чехословацької доби на Закарпатті.

The club in the village of Huta is one of the first public buildings in the village whose walls are made of masonry. It was built as a secular primary school during the Czechoslovak era in Transcarpathia.

ЛІНІЯ АРПАДА
Arpad Line

На території сучасного Закарпаття, просто серед Карпатських гір, розмістився унікальний об'єкт світового значення і одне з найскладніших і наймасштабніших оборонних будівель Другої світової війни – легендарна лінія Арпада.

Грандіозна фортифікація створювалася в Карпатах військовими, інженерами і вченими Угорщини і Німеччини в 1943-1944 роках – для захисту від наступів червоноармійців. Її розміри справді вражають: 600 кілометрів, 300 з яких були прокладені в Україні, а залишок – в Румунії.

Фортифікаційну систему назвали на честь князя Арпада, який в кінці 800-х років заснував Угорську імперію, об'єднавши всі племена древніх угрів. Будівельний план спроектував талановитий угорський військовий інженер Теофіл Хороши.

Всього на Закарпатті дослідники нарахували шість оборонних ліній. Серед них чотири угорських, в тому числі знаменита лінія Арпада, і дві – чехословацьких. У краї на даний момент існує понад 1500 об'єктів з часів II Світової війни – всі вони масово розкидані по кожному куточку Закарпаття. Цифри, насправді, вражають: практично 800 довготривалих оборонних точок (ДОТ), близько 400 дерево-земляних вогневих точок (ДЗОТ), понад 430 відкритих вогневих споруд, 135 км протитанкових перешкод і 400 км траншей.

Лінія Арпада – не є суцільною єдиною смугою. Її основу становили окремі так звані «вузли оборони». Існувало чотири основних вузли оборони. Один з найпотужніших вузлів звели на Ужоцькому перевалі, який нікого не пускав до Ужгорода (Ужгородський напрямок – район Ужоцького перевалу, с. Волосянка, с. Сіль, с. Жорнава).

Вузол оборони на хребті поблизу околиці села Жорнава, який був побудований угорським командуванням протягом 1939-1944 років. На сьогодні схили хребта вкриті залишками шанців (окопів), а також численними залізобетонними укріпленнями – дотами.

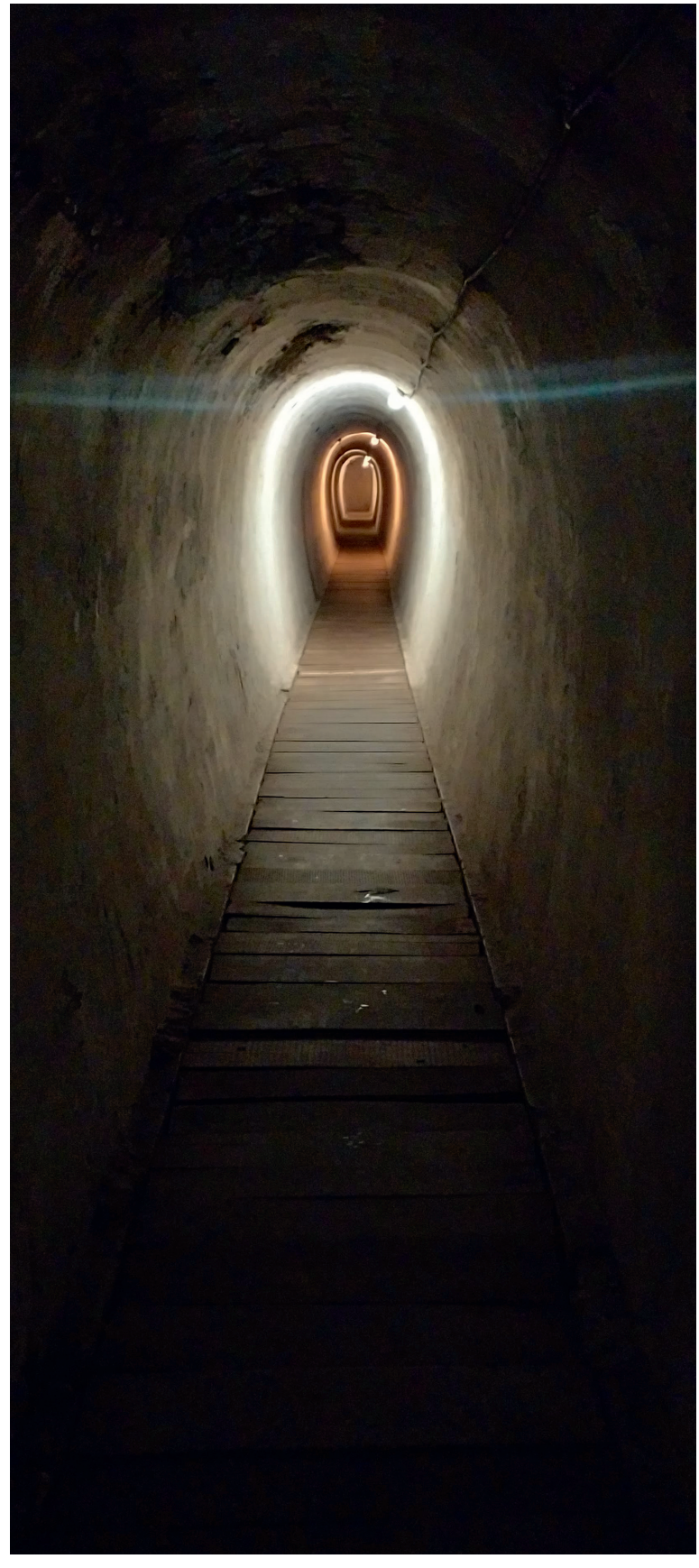

On the territory of modern Transcarpathia, just among the Carpathian Mountains, there is a unique object of world importance and one of the most complex and large-scale defensive buildings of the Second World War – the legendary Arpad Line.

The grandiose fortification was created by Hungarian and German soldiers, engineers and scientists in the Carpathian Mountains in 1943-1944 for protection against the attacks of the Red Army. Its scales are truly impressive: 600 kilometres, 300 of which were laid in Ukraine and the rest in Romania.

The fortification system was named after Prince Árpád, who founded the Hungarian Empire in the late 800s, uniting all the tribes of the ancient Ugric people. The construction plan was designed by talented Hungarian military engineer Theophil Khoroshy.

Researchers have counted in total six defensive lines in Transcarpathia. Four of them were Hungarian, including the famous Arpad Line, and two were Czechoslovakian.

There are more than 1,500 sites from World War II in the region – all of them scattered across every corner of Transcarpathia. The figures are, in fact, impressive: practically 800 long-term defence posts, about 400 wood-ground firing points, more than 430 open fire structures, 135 km of anti-tank obstacles and 400 km of trenches.

The Arpad line is not a continuous single line. It was based on separate so-called «defence nodes». There were four main defence nodes. One of the most powerful nodes was erected on the Uzhotskyi Pass, which did not allow anyone to enter Uzhhorod (Uzhhorod direction – the area of Uzhotskyi Pass, Volosianka village, Sil village, Zhornava village).

A defence node on the ridge near the village of Zhornava was built by the Hungarian command during 1939-1944. Today, the slopes of the ridge are covered with the remains of trenches as well as numerous reinforced concrete fortifications dots.

СТРИЧАВСЬКИЙ МІСТ
Strychavskyi Bridge

Старовинний арковий міст, збудований в римському стилі з піщаного каменю без застосування цементу. Споруді приблизно 500 років. Знаходиться в урочищі Стричавський потік (Великоберезнянщина). Стійкість споруди забезпечував центральний, так званий замковий камінь, а інші ретельно підбиралися або обтесувалися до потрібного розміру.

An ancient arched bridge, built in the Roman style from sandstone without using cement. It is approximately 500 years old. It is located in the tract Strychavskyi Potik. The stability of the building was ensured by the central, so-called castle stone, and others were carefully selected or hewn to the right size.

МІСТ СІМЕРСЬКИЙ
Simerskyi Bridge

Сімерський міст – унікальна конструкція, зведена ще за часів Австро-Угорщини над злиттям двох річок – Ужа та Тур'ї.

Вважається, що він був збудований близько 1900 року за проектом австро-угорських інженерів за технологією Ейфелевої вежі, пережив дві світові війни, сусідствував із концтабором та вистояв коли його намагались підірвати.

Simerskyi Bridge is a unique structure erected during the Austro-Hungarian Empire over the confluence of two rivers the Uzh and the Turia.

It is believed that it was built around 1900 by Austro-Hungarian engineers using the Eiffel Tower technology, survived two world wars, was adjacent to the concentration camp and survived when it was tried to blow up.

ПІДВІСНИЙ МІСТ У С. КАМ'ЯНИЦЯ

Suspended Bridge in the village of Kamianytsia

Однією з головних окрас села Кам'яниці є Підвісний пішохідний міст через річку Уж, де можна насолодитись мальовничими краєвидами природи та зробити красиві фото під час прогулянки дорогою до Невицького замку.

One of the main attractions of the village of Kamianytsia is the Suspended Pedestrian Bridge over the river Uzh, where you can enjoy the picturesque landscapes of nature and take beautiful photos while walking on the road to Nevytske Castle.

ОНОКІВСЬКА ГЕС
Onokivtsi Hydroelectric Power Station

Оноківська ГЕС – одна з двох малопотужних гідроелектростанцій, що були збудовані на річці Уж на початку XIX сторіччя. У 1930 році фірма «Колбен-Данек» приступила до будівництва гідроелектростанції на ріці Уж. У зв'язку із економічною та політичною кризою у Європі будівництво гідростанцій на ріці Уж відкладалося. Вони були введені в роботу у 1942 році. Потужність ГЕС становила 4,55 тис. кВт.

Onokivtsi Hydroelectric Power Station - one of the two low-power hydroelectric power plants built on the river Uzh in the early 19th century. In 1930, company «Kolben-Danek» began construction of a hydroelectric power plant on the Uzh River. Due to the economic and political crisis in Europe, the construction of hydropower plants on the Uzh River had been postponed. They were put into operation in 1942. The capacity of the hydroelectric power station was 4.55 thousand kW.

ГРЕБЛЯ С. КАМ'ЯНИЦЯ
Dam in the village of Kamianytsia

Гребля незвичної форми побудована в 1930 році на річці Уж.

Саме від неї починається 10 кілометровий деривaційний канал «Невицьке-Ужгород», на якому зведено дві міні-гідроелектростанції. Канал забезпечує питною водою половину жителів обласного центру.

An unusually shaped dam was built in 1930 on the river Uzh.

It is from it that the 10-kilometer Nevytske-Uzhhorod derivation canal begins, on which two mini-hydroelectric power plants have been built. The canal provides drinking water to half of the residents of the regional center.

ПАМ'ЯТНИК ЛИСТОНОШІ Ф. ФЕКЕТІ

Monument to postman Fedir Fekete

У2004 році на Закарпатті у центрі міста Перечин встановили пам'ятник Федору Фекеті.

Єдиний на території України пам'ятник листоноші встановлений на Закарпатті в центрі міста Перечин. Унікальність пам'ятника листоноші в тому, що він встановлений простій реальній людині, а не художнього герою або збірному образу. Ця постать обросла легендами, а в його рідному селі Тур'я-Ремета місцеві мешканці й досі з повагою згадують свого листоношу Федора Фекету.

Федір Фекета (Теодор Фекете) (1789-1839) – листоноша, який працював на чавунно-ливарній фабриці села Тур'ї Ремети та протягом 30 років пішки достачав кореспонденцію до Ужгороду і назад (понад 50 км) за будь-яких обставин, погоди і незалежно від пори року.

Його зображення є на гербі села.

В с. Тур'я-Ремета на стіні церкви (1616, реконструкція 1990), зберігся меморіальний барельєф-пам'ятник листоноші, яким односельці вшанували його пам'ять.

До пам'ятника приходять весільні пари, щоб залишити листи зі своїми бажаннями.

Поет Іван Козак присвятив листоноші роман у віршах «Віків передзвони».

Започатковано перечинський півмарафон імені поштаря Федора Фекети під гаслом «Біжи як легенда», а також туристичний маршрут.

Пам'ять про Федора Фекету продовжується й у філателії. Йому присвячувалися емісії маркова-них конвертів: чотири радянські – в 1979, 1984, 1985 і 1989 роках, українська – в 2003-му. Фекеті прис-вячена поштова марка Укрпошти з серії «Давні поштові маршрути».

Фігуру поштаря відлито з бронзи, вона має два метри висоти та важить до 300 кілограмів.

In 2004 a monument to Fedir Fekete was erected in the centre of Perechyn city in Transkarpathian.

The only postman's monument in Ukraine has been erected in Transcarpathia in the center of Perechyn. The uniqueness of the postman's monument is that it is erected to a simple real person, and not to an artistic hero or a collective image. This figure is overgrown with legends, and in his native village of Turia-Remeta, locals still remember their postman Fedir Fekete with respect.

Fedir Fekete (Theodor Fekete) (1789-1839) – postman, who worked at the cast iron foundry in the village Turia-Remeta and for 30 years delivered correspondence to Uzhhorod and back (over 50 km) on foot, under any circumstances, weather and regardless of the season.

His image is on the coat of arms of the village.

In the village of Turia-Remeta on the wall of the church (1616, reconstruction – 1990), a memorial bas-relief-monument of the postman has been preserved, with which the villagers honored his memory.

Wedding couples come to the monument to leave letters with their wishes.

The poet Ivan Kozak dedicated a novel to the postman in the poems «Vikiv Peredzvony».

A half-marathon named after postman Fedir Fekete has been launched, under the slogan «Run like a legend», as well as a hiking route.

The memory of Fedir Fekete continues in philately too. Stamped envelope issues have been dedicated to him: four Soviet ones – in 1979, 1984, 1985 and 1989, and a Ukrainian one – in 2003. The Ukrposhta postage stamp from the series «Ancient postal routes» is dedicated to Fekete.

The figure of the postman is cast in bronze, it is two meters high and weighs up to 300 kilograms.

ЗАКАРПАТСЬКА ОДА
Zakarpattya Regional State Administration

Будівля Закарпатської ОДА (колишня споруда Земського уряду) є взірцем неокласицизму. Зведена у 1936 році.

Розташована в центрі підковоподібного силуету кварталу Малий Ґалаґов

Будівля має форму неправильного прямокутника, розміром 94 м у довжину і до 74 м у ширину, також має два внутрішні подвір'я.

Симетричність композиції, портик з колонами, спрощене трактування ордерної системи характеризують стиль, що часто використовували у проектах урядових споруд 1930-х років у Європі.

У цій будівлі знаходиться єдиний в Україні діючий ліфт патерностер (від Pater noster – «Отче наш»), кабінки якого не мають дверей і рухаються безперервно. Цей рух конструкції нагадує зернята вервиці, звідси і назва.

Атріум будівлі має висоту трьох поверхів і завершується скляною стелею, в результаті чого денне світло потрапляє не лише в атріум, але і в коридори та на сходові марші. Простір атріуму має виняткові акустичні дані які сприяють проведенню урочистих прийомів, балів і концертів.

The building of the Zakarpattya Regional State Administration (former building of the Zemsky government) is an example of neo-Classicism. It was built in 1936.

It is situated in the centre of the horseshoe-shaped silhouette of the Malyi Galagov quarter.

The building has the shape of an irregular rectangle, measuring 94 m in length and up to 74 m in width, and also has two courtyards.

The symmetry of the composition, the portico with columns, and the simplified interpretation of the order system characterise a style which was often used in the projects of public buildings in the 1930s in Europe.

This building houses the only operating paternoster elevator in Ukraine (from Pater noster «Our Father»), whose booths have no door and move continuously. This movement of the structure resembles the grains of a rosary, hence the name.

The atrium of the building has a height of three floors and ends with a glass ceiling, as a result of which daylight enters not only the atrium, but also the corridors and stairways. The atrium space has exceptional acoustic data that facilitate the holding of ceremonial receptions, balls and concerts.

КРАЄВИЙ СУД
Regional Court

Друга за масштабом будівля площі Народної – Краєвий суд. Чільний, майже симетричний, фа-сад будівлі має три невеликі ризаліти, сполучені між собою масивним прямокутним карнизом. Ці пластичні елементи архітектор підкреслив контрасним пісочним кольором фарбованого в масі кам'яного тиньку з нюансним декоруванням кутів. На жаль, цей тиньк нині зафарбовано жовтою фарбою. Оздоблення зі словацького травертину, скульптури з пісковика (нині теж невдало зафарбовані) і наразі повністю збережені двері з фацетованим склом – увага до деталей і гри фактур є характерною для модернізму. Обабіч вхідного простору збереглися також вікна з блоків призматичного скла – новий на той час винахід, який широко використовували архітектори, аби пустити в приміщення більше світла завдяки фізичним якостям склоблоків.

The other building on Narodnaya Square is the Regional Court. A purely symmetrical façade of the building has three small risalits connected by a massive rectangular cornice. The architect emphasized these plastic elements with a contrasting sand color of mass-painted stone plaster with nuanced decoration of the corners. Unfortunately, this plaster is now painted yellow. Decorations made of Slovak travertine, sculptures made of sandstone (now also unsuccessfully painted) and now fully preserved doors with faceted glass attention to detail and play of textures is characteristic of modernism. On both sides of the entrance space, windows made of prismatic glass blocks have also been preserved a new invention at that time, which was widely used by architects to let more light into the room due to the physical qualities of glass blocks.

ЗАКАРПАТСЬКА ОБЛАСНА ФІЛАРМОНІЯ
Transcarpathian Regional Philharmonic

Ужгородська синагога — хоральна синагога ортодоксальної громади євреїв-ашкеназі в м.Ужгород. Побудована за проєктом архітекторів Дюли Паппа та Ференца Саболча у неомавританському стилі; відкрита в 1904 році. У повоєнні роки радянська влада реконструювала будівлю і її екстер'єр зазнав кардинальних змін. Зараз приміщення використовує Закарпатська обласна філармонія.

У філармонії встановлений орган з трьома клавіатурами, один з найкращих в Україні орган з трьома клавіатурами та 2250 трубами. Привезли старий орган із Прибалтики, попередньо відремонтувавши у Празі.

Uzhhorod Synagogue is a choral synagogue of the Orthodox Ashkenazi Jewish community in Uzhhorod. It was designed by Dula Pappa and Ferenc Sabolch in a neo-Maurian style; it was opened in 1904. In the postwar years, the Soviet authorities reconstructed the building and its exterior underwent radical changes. Now the premises are used by the Zakarpattya Regional Philharmonic.

The Philharmonic has an organ with three keyboards, one of the best in Ukraine with three keyboards and 2250 trumpets. The old organ was brought from the Baltics, previously repaired in Prague.

УПРАВЛІННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО БАНКУ УКРАЇНИ В ЗАКАРПАТСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Department of the National Bank of Ukraine in Zakarpatska Oblast

Збудований (1932-1933) як палац філіалу Народного банку Чехословацької республіки. Це три-поверхова споруда у стилі неокласицизму, має незвичний випуклий чільний фасад із порталом зі словацького риоліту, увінчаний чотирма алегоричними жіночими скульптурами.

Built (1932-1933) as the palace of the branch of the National Bank of the Czechoslovak Republic. It is a three-storey building in the style of neoclassicism, has an unusual convex front facade with a portal of Slovak rhyolite, topped with four allegorical female sculptures.

ФІЗИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ УЖГОРОДСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Faculty of Physics of Uzhhorod National University

Будівля теперішнього фізичного факультету Ужгородського національного університету була споруджена 1912 року як монастир Мукачівської греко-католицької єпархії. 1937 року отці-василіяни створили при церкві першу українську гімназію. Початково будівля складалася з трьох поверхів по боках і чотирьох – у центрі. У міжвоєнний час бокові частини монастирської споруди забудували, і вони набули сучасного вигляду. Всередині споруди було організовано каплицю з розписами Йосипа Бокшая, які нині, за словами істориків, вкриті шарами штукатурки. 1949 року монастир ліквідували, а приміщення передали Ужгородському університету.

The building of the current Faculty of Physics of Uzhhorod National University was built in 1912 as a monastery of the Mukachevo Greek Catholic Diocese. In 1937, the Basilian Fathers established the first Ukrainian gymnasium at the church. Initially, the building consisted of three floors on the sides and four - in the center. During the interwar period, the side parts of the monastery building were built up, and they acquired a modern look. Inside the building was organized a chapel with paintings of Joseph Bokshay, which now, according to historians, are covered with layers of plaster. In 1949 the monastery was liquidated and the premises were transferred to Uzhhorod University.

МЕДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ УЖГОРОДСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ

Medical faculty of Uzhhorod National University

Будівля зведена як жандармське управління (1927-1929). Якщо уважно придивитися, певно, можна навіть вгадати призначення цієї будівлі, що потужно і впевнено заявляє про себе на розі площі та набережної Незалежності, наче охоронець на межі кварталу. Симетрична сходова композиція в інтер'єрі, з гіпертрофовано масивними колонами ще голосніше промовляє про міць і силу. Будівля жандармського управління наразі місцями зберегла колір і фактуру автентичного тиньку. Варіації сірого були тоді модними: невелика ода бетону як символу великих можливостей у швидкому та якісному будівництві.

The building was built as a gendarmerie office (1927-1929). If you look attentively, you can probably guess the purpose of this building, which powerfully and confidently declares itself at the corner of Nezalezhnosti Square and the embankment, like a security guard on the edge of the quarter. Symmetrical stair composition in the interior, with hypertrophied massive columns speaks even louder about power and strength. The gendarmerie building has now retained the color and texture of authentic plaster. Grey variations were fashionable at the time: a small ode to concrete as a symbol of great opportunities in fast and high-quality construction.

ЄВРЕЙСЬКА ШКОЛА І ГРОМАДСЬКИЙ ЦЕНТР

Jewish school and Community Center

На замовлення єврейської громади міста у 1926 році була створена поліфункційна споруда, де були передбачені: школа, культурний центр, житлові приміщення, пекарня та їдальня. Будівля привертає увагу химерними колонами, що звужуються донизу. Тут проглядається цікава синергія неоренесансних елементів – трифоріїв, скруглених мерлонів на даху – з пластичними засобами модернізму. Знову ж таки, колони-опори, стрічкові вікна, плаский дах, вільне планування, а також додаткові елементи ери залізобетону і чи стих форм – вікна-ілюмінатори та оздоблення в техніці типу «штучний камінь» як на колонах школи.

At the request of the city's Jewish community, a multifunctional building was created in 1926, which included a school, a cultural center, living quarters, a bakery, and a canteen. The building attracts attention with its chimerical columns, which narrow down. Here you can see an interesting synergy of Neo-Renaissance elements triforia, rounded merlons on the roof with the plastic means of modernism. Again, pillars-supports, tape windows, a flat roof, a free layout, as well as additional elements of an era of rein-forced concrete and a verse of forms windows-illuminators and finishing in the technique type of «artificial stone» as on the columns of a school.

ЗАКАРПАТСЬКИЙ ОБЛАСНИЙ ХУДОЖНІЙ МУЗЕЙ ІМЕНІ Й. БОКШАЯ

Transcarpathian Regional Art Museum named after J. Bokshay

Будинок правління Ужанського комітату — будинок у стилі пізнього бароко, що знаходиться на площі Жупанатській в Ужгороді на Закарпатті. Будинок був збудований безпосередньо для потреб адміністрації Ужанського комітату, де вона й розміщувалася до Першої світової війни. Але це приміщення стало також і осередком культурного та суспільного-політичного життя міста, тут проводилися різноманітні урочистості, зустрічі, театральні вистави тощо. 1840 року до лівого крила будинку було добудовано комітатську в'язницю і каплицю для в'язнів.

З 1979 року у ньому розміщується Закарпатський обласний художній музей ім. Йосипа Бокшая. У фондах музею нараховується понад 9 тисяч експонатів. Тут зібрані твори живопису, графіки, скульптури, декоративно-ужиткового мистецтва.

The Board house of Uzhanskyi Komitat – house in the late Baroque style, located on Zhupanatska Square in Uzhhorod Zakarpatska Oblast. The house was built directly for the needs of the administration of Uzhanskyi Komitat, where it was located before the First World War. But this building also became the center of cultural and socio-political life of the city, there were various celebrations, meetings, theater performances, etc. In 1840, a county prison and a chapel for prisoners were added to the left wing of the building.

Since 1979, it houses the Transcarpathian Regional Art Museum named after Joseph Bokshay. The museum has more than 9,000 exhibits. Here are collected works of painting, graphics, sculpture, decorative and applied arts.

МУЗЕЙ НАРОДНОЇ АРХІТЕКТУРИ ТА ПОБУТУ

Transcarpathian Museum of Folk Architecture and Life

У самому серці старого Унгвару, на схилі Замкової гори, неподалік від Ужгородського замку, розташувався один з найбільш унікальних скансенів в країні – Закарпатський музей народної архітектури та побуту, або музей Старе село в Ужгороді. Всі його експонати можна побачити під відкритим небом: це дивовижні будови низинних і гірських районів краю: русинів-долинян, румунів, угорців, бойків і гуцулів.

Музей Старе село в Ужгороді офіційно почав свою роботу в кінці червня 1970 року. Для експозиції в скансені відібрані найхарактерніші для кожної закарпатської етно-гурпи будови (край за всю свою історію був частиною 22 держав) і перевезені в Ужгород. У цілому ж сьогодні в скансені можна побачити 7 садиб, 6 житлових приміщень, церкву, школу, комору-киш, валило (пральня), млин, кузню та інші шедеври народного надбання – загалом понад 20 будівель різного призначення і близько 14 000 різноманітних експонатів.

In the heart of old Ungvar, on the slope of Castle Hill, near Uzhhorod Castle, is one of the most unique open-air museums in the country - the Transcarpathian Museum of Folk Architecture and Life, or the Old Village Museum in Uzhhorod. All its exhibits can be seen in the open air: these are amazing structures of lowland and mountainous areas of the region: Ruthenian-Dolyniany, Romanians, Hungarians, Boykos and Hutsuls.

The Old Village Museum in Uzhhorod officially began its work in late June 1970. The most characteristic structures for each Transcarpathian ethno-group (the region has been a part of 22 states in its history) were selected for the exposition in the open-air museum and transported to Uzhhorod. In general, today in the open-air museum you can see 7 estates, 6 living quarters, a church, a school, a pantry, a laundry, a mill, a smithy and other masterpieces of public property - a total of more than 20 buildings for various purposes and about 14,000 different exhibits.

ЛИПОВА АЛЕЯ
Lime Tree Alley

Липова алея — створена у 1928 році чеськими ботаніками і розташована в межах міста Ужгорода, на набережній Незалежності та Студентській набережній. Площа 1 га. Алея знаходиться на правому березі річки Уж і має довжину 2,2 км. Нараховує близько 300 екземплярів лип, висаджених у два ряди. Поруч із західною частиною алеї розташований парк-пам'ятка садово-паркового мистецтва «Партерний сквер», а поруч зі східною частиною — пам'ятка природи «Ясен Масарика».

Алея є улюбленим місцем відпочинку мешканців та гостей міста.

Lime Alley - created in 1928 by Czech botanists and located within the city of Uzhhorod, on the Nezalezhnostu Embankment and Student Embankment. Area is 1 ha. The alley is located on the right bank of the river Uzh and is 2.2 km long. Has about 300 specimens of lindens planted in two rows. Next to the western part of the alley there is a park-monument of garden and park art «Parterny Square», and near the eastern part - a natural monument «Ash of Masaryk».

The alley is a favorite place of rest for residents and guests of the city.

ЛІНГВІСТИЧНА ГІМНАЗІЯ ІМ. Т. Г. ШЕВЧЕНКА

Linguistic Gymnasium named after T. G. Shevchenko

Лінгвістична гімназія імені Т. Г. Шевченка – україномовний навчальний заклад II-III ступенів ак-редитації міста Ужгород, Закарпатська область. Заснована як Середня школа № 1 у 1945; з 2007 носить назву Лінгвістична гімназія ім. Т. Г. Шевченка.

Будівля гімназії – пам'ятка архітектури місцевого значення.

У 1912 в районі набережної Незалежності зведено будівлю школи в еклектичному стилі – на ті часи однієї із найкраще оснащених в Угорщині. У ній було вісім навчальних класів; кабінети директор-ської канцелярії, інспектора, лікаря; приміщення для вчительських нарад, вчительської та учнівської бібліотек, спортзалу; квартири для директора, допоміжного персоналу тощо. Навчання розпочалося в кінці березня 1913, де спочатку розміщувалася Ужгородська угорська королівська державна горо-жанська дівоча школа, яку з 29 квітня 1919 Чехословацькою владою закрито, а її приміщення переда-но цивільним органам управління Підкарпатської Русі та військовим установам. З 1926 тут працювала горожанська школа з паралельним навчанням чеською й словацькою мовами; з 1937 на її місці зали-шилася лише чеська горожанська школа, а після 10 листопада 1938, з відходом Ужгорода до Угорщи-ни, запрацювала угорська горожанська дівоча школа.

Linguistic Gymnasium named after T. G. Shevchenko is a Ukrainian language educational institution of II-III degrees of accreditation in Uzhhorod, Zakarpatska Oblast. It was founded as the secondary school No.1 in 1945 and since 2007 it is called Linguistic Gymnasium named after Taras Shevchenko.

The building of the gymnasium is a memorial of local architectural importnance.

In 1912, an eclectic-style school building was erected near the Nezalezhnosti Embankment, one of the best equipped in Hungary at that time. There were eight classrooms, director's office, the inspector's office, a doctor's office; premises for teachers' meetings, pupils' library and sports hall; flats for the director and his support staff, etc. Studying at school began in late March 1913, which originally housed the Uzhhorod Hungarian Royal State Citizen Girls' School, which was closed by the Czechoslovak authorities on April 29, 1919, and its premises were transferred to the civilian authorities of Subcarpathian Rus and military institutions. From 1926 there was a civic school with parallel teaching in Czech and Slovak; From 1937, only the Czech civic school remained in its place, and after 10 November 1938, with the departure of Uzhhorod to Hungary, the Hungarian City Girls' school was opened.

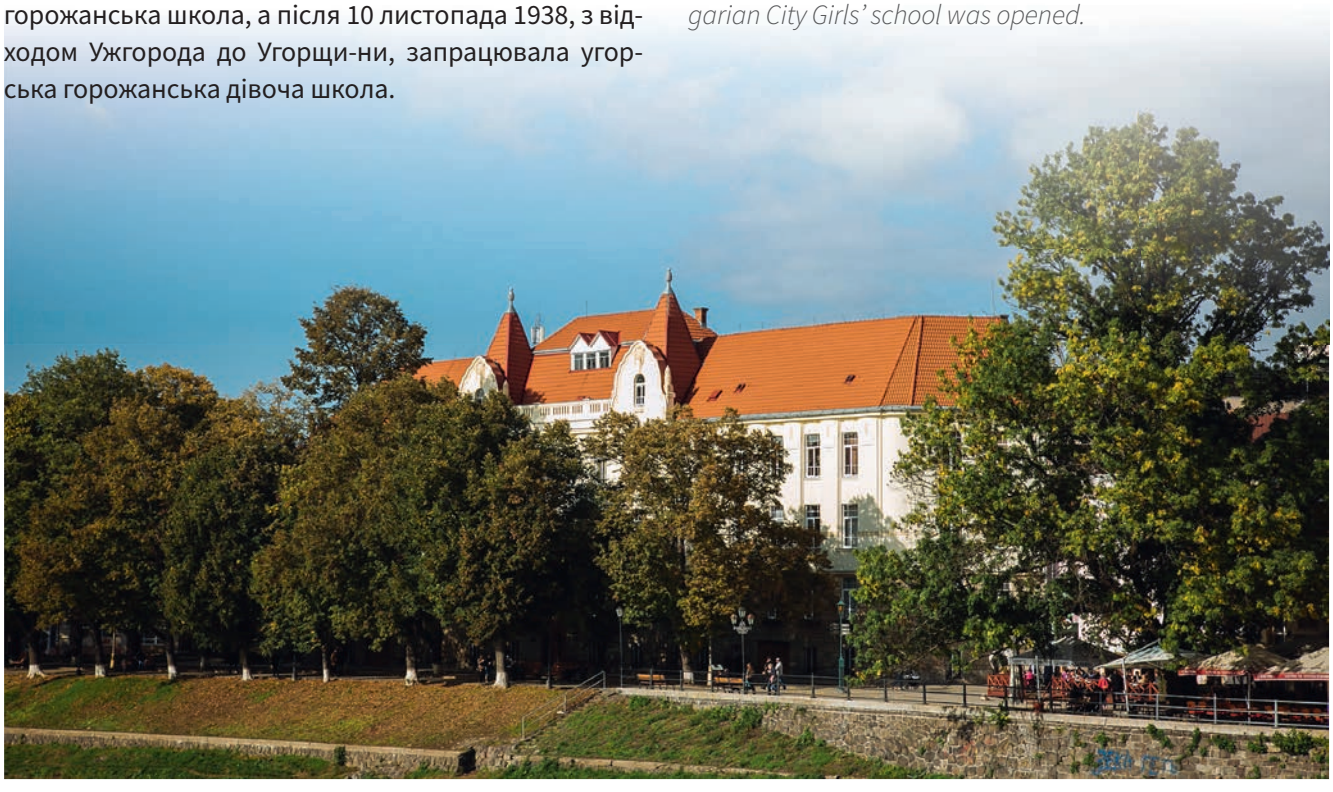

УЖГОРОДСЬКА СПЕЦІАЛІЗОВАНА ШКОЛА І–ІІІ СТУПЕНІВ № 3

Uzhhorod Specialized School of I–III degrees № 3

Ужгородська спеціалізована школа І-ІІІ ступенів № 3 – загальноосвітній заклад з українською мовою викладання з поглибленим вивченням англійської мови.

Розташована на Набережній Незалежності в Ужгороді у історичній будівлі чехословацького періоду початку XX століття.

Історія будівлі і школи починалася в далекі тридцяті роки XX століття. Гімназія була здана в експлуатацію влітку 1932 і була названа на честь президента Томаша Масарика.

Uzhhorod specialized school of I-III degrees № 3 secondary school with Ukrainian language of instruction with in-depth study of English.

It is located on Nezalezhnosti Embankment in Uzhhorod in a historic building from the Czechoslovak period of the early 20th century.

The history of the building and school dates back to the 1930s. The gymnasium was put into operation in the summer of 1932 and was named after President Tomas Masaryk.

СОВИНЕ ГНІЗДО
Owl’s Nest

Шпихлір і винний погріб, 1781 р. (м. Ужгород) – пам’ятка архітектури національного значення у місті Ужгороді, виникнення якої датується 1781 роком. Споруда належить до службового типу приміщень і є цінним прикладом побудови господарських об’єктів, які створювались наприкінці 18 столітті. Місцеві жителі та історики по відношенню до архітектурної пам’ятки вживають і інші назви: «Совине гніздо», «Богольвар».

У міських документах 1631 року міститься повідомлення про існування в Ужгороді пивоварного заводу. Проте, побудова винного погребу та шпихліру відноситься до 1871 року.

Склад вважався візитною карткою міста. У ньому зберігалось пиво, горілка та угорське зерно, а по сусідству з ним знаходились винні бочки.

В 1889 році об’єкти, які колись розташовувались на території пивного заводу, були ліквідовані. Новий володар будівлі розташував на цьому місці готель, який отримав назву

«Совине гніздо». Потім в цьому приміщенні відкрилось керамічне училище, на зміну якому прийшла столярна школа.

У першій половинні 20 століття у просторих підвальних приміщеннях був відкритий винний бар, саме так пам’ятка здобула свою сучасну назву винного погребу.

Архітектурний вигляд пам’ятки був деякою мірою змінений після ліквідації пивного заводу наступними власниками приміщень. Були здійснені прибудови, які викривили художній вигляд пам’ятки. Проте, монументальність залишилась характерною рисою пам’ятки, яка своїми обрисами нагадує середньовічний замок. При будівництві будинку використовувався рельєф та будівельне мистецтво. Пам’ятка архітектури побудована із каменю вулканічної породи.

Shpykhlir and wine cellar, 1781. (Uzhhorod) is an architectural monument of national importance, that dates back to 1781. It belongs to the service type of the building and is a valuable example of household objects, which were built at the end of 18th century. Locals and historians also use other names for this architectural landmark: «Owl's Nest», «Boholvar».

In the city documents of 1631, there was reported the existence of a brewery in Uzhhorod. However, the construction of the wine cellar and shpykhlir dates back to 1871.

The warehouse was considered to be a trademark of the city. It stored beer, vodka and Hungarian grain, and wine barrels were located next to it.

In 1889 the facilities once located at the brewery territory were demolished. The new owner of the building transformed it into a hotel, which was called the «Owl's Nest». The building later housed a ceramics school, which was replaced by a carpentry school.

In the first half of the 20th century, a wine bar was opened in the spacious basement, which is how the building got its present-day name of wine cellar.

The architectural appearance of the monument was somewhat altered after the liquidation of the brewery by the next owners of the premises. Additions were made, which distorted the artistic appearance of the monument. However, monumentality has remained a characteristic feature of the monument, which in its outlines resembles a medieval castle. Relief and building arts were used in the construction of the house. The monument of architecture was built from volcanic rock stone.

3 ВИСТАВКА РЕМЕСЛ EXPOBRAND

Exhibition of Crafts EXPOBRAND

10-12 вересня 2021 року у місті Ужгород за участі партнерів з Польщі відбувся спільний транскордонний захід «Виставка традиційних ремесел ExpoBRAND».

Умільці Ужгородського району мали можливість продемонструвати відвідувачам заходу та польським колегам в режимі он-лайн власну продукцію, розкрити традиційні технології та секрети давніх ремесл. На відкритті виставки були присутні голова Ужгородської районної ради, голови громад, гості з Польщі та керівництво обласної державної адміністрації.

On September 10-12, 2021, a joint cross-border event "Exhibition of Traditional Crafts "EXPOBRAND" took place in Uzhhorod with the participation of partners from Poland.

Craftsmen of Uzhhorod District had the opportunity to demonstrate their products to visitors of the event and Polish colleagues online, to reveal traditional technologies and secrets of ancient crafts.

The opening of the exhibition was attended by the Head of Uzhgorod District Council, heads of communities, guests from Poland and representatives of Zakarpattya Oblast State Administration.

POWIAT RZESZOWSKI

POWIAT RZESZOWSKI
POWIAT RZESZOWSKI

POWIAT RZESZOWSKI
POWIAT RZESZOWSKI

POWIAT RZESZOWSKI

Opracowanie logotypu turystycznego.
REGIO
RESOVIA

AT RZESZOWSKI

POWIAT RZESZOWSKI

the European Union

11 клас

PL-BY-UA
2014-2020
PBU2/0798/18
BORDER RELATION
ACROSS NEIGHBORHOOD DEVELOPMENT
PL-BY-UA
2014-2020

POWIAT RZESZOWSKI
2021

RZESZOWSKI
Гуцульська наречена
Румунська наречена
Лемківська наречена
Із серії Закарпатське весілля, 2016

PL-BY-UA
2014-2020

PL-BY-UA
2014-2020
Cross-border Cooperation
Poland-Belarus-Ukraine
PBU2/0798/18
ЧЕРЕЗ РОЗВИТОК
ДОБРОСУСІДСТВА
ЧУЖАНСЬКА
ДОЛИНА

ЧУЖАНСЬКА
ДОЛИНА
ЧУЖАНСЬКА
ДОЛИНА

ПАСТИЛА

малиновим

Rose
Rose
Rose
Ужанська Долина
Ужанська Долина
Ужанська Долина

УЖАНСЬКА ДОЛИНА
УЖАНСЬКА ДОЛИНА
УЖАНСЬКА ДОЛИНА

ЧУЖАНСЬКА ДОЛИНА
ЧУЖАНСЬКА ДОЛИНА
ЧУЖАНСЬКА ДОЛИНА

Lavender
Ужанська Долина
Ужанська Долина
Ужанська Долина

УЖАНСЬКА
ДОЛИНА

АКВАГРИМ
50

АКВАГРИМ
PL-BY-UA
2014-2020
Cross-border Cooperation Programme
Poland-Belarus-Ukraine 2014-2020
PBU2/0798/18
ПРИКОРДОННІ ВІДНОСИНИ
ЧЕРЕЗ РОЗВИТОК
ДОБРОСУСІДСТВА

PL-BY-UA
2014-2020

Проєкт PBU2/0798/18 «Прикордонні відносини через розвиток добросусідства» здійснюється (вався) в межах Програми Транскордонного співробітництва Польща-Білорусь-Україна 2014-2020 КП «Ужгородське районне агентство розвитку» разом з Жешувським повітом.

Загальною метою проєкту є розробка та візуалізація брендів транскордонних районів через промоцію місцевої культури та історичних особливостей, орієнтуючись на тематичну ціль «Спадщина».

Загальний бюджет проєкту: 58 110 євро
Тривалість проєкту: 15 місяців

Project PBU2/0798/18 «Border Relations Across Neighborhood Development» is being implemented /was implemented within The ENI Cross-Border Cooperation Programme Poland-Belarus-Ukraine 2014-2020 by CE «Uzhgorod Rayon Agency of Development» and Rzeszow District.

The overall objective of the project is the development and visualization of brands of cross-border districts through the promotion of the local culture and history peculiarities, focusing on the thematic objective of the «Heritage».

Total project budget: *58 110 EUR.*
Project duration: *15 months.*

Адреса Головного бенефіціара:
КП «Ужгородське районне агентство розвитку»,
89411, с. Кам'яниця, вул. Ужанська, 105,
Ужгородський район, Закарпатська область.
Email: agencyuzh@gmail.com

Lead Beneficiary's address:
Communal Enterprise
«Uzhgorod Rayon Agency Of Development»,
89411, Zakarpatska Oblast, Uzhgorod district,
Kamyanitsa village, Uzhanska str., 105

Адреса Бенефіціара 1:
Жешувський повіт,
35-959 Жешув, Польща,
вул. Грунвальдська, 15

Beneficiary's 1 adress:
Rzeszow District,
Grunwaldzka 15 St.
35-959 Rzeszów, Poland

Цей документ видано за фінансової підтримки Європейського Союзу в рамках Програми транскордонного співробітництва європейського інструменту сусідства Польща-Білорусь-Україна 2014-2020. За зміст цього документа відповідальними є КП «Ужгородське районне агентство розвитку» та Жешувський повіт. Зміст документа, за будь-яких обставин, не відображає позицію Європейського Союзу, ОУ або Спільного технічного секретаріату Програми транскордонного співробітництва європейського інструменту сусідства Польща-Білорусь-Україна 2014-2020 рр.

This document has been produced with the financial assistance of the European Union, under the ENI CBC Programme Poland-Belarus-Ukraine 2014-2020. The contents of this document are the sole responsibility of CE «Uzhgorod Rayon Agency of Development» and Rzeszow District and under no circumstances can be regarded as reflecting the position of the European Union, the MA or the Joint Technical Secretariat of the ENI CBC Programme Poland-Belarus-Ukraine 2014-2020.

В альбомі використані фотороботи закарпатських фотографів:
Сергій Денисенко, Олександр Богданов, Сергій Гудак, Тимофій Шмайда, Ганна Пономаренко

The album uses works of Transcarpathian photographers:
Serhiy Denysenko, Oleksandr Bohdanov, Serhiy Hudak, Tymofiy Shmaida, Hanna Ponomarenko

REGIO RESOVIA

Комунальне підприємство Ужгородське районне агентство розвитку

Ужанська Долина